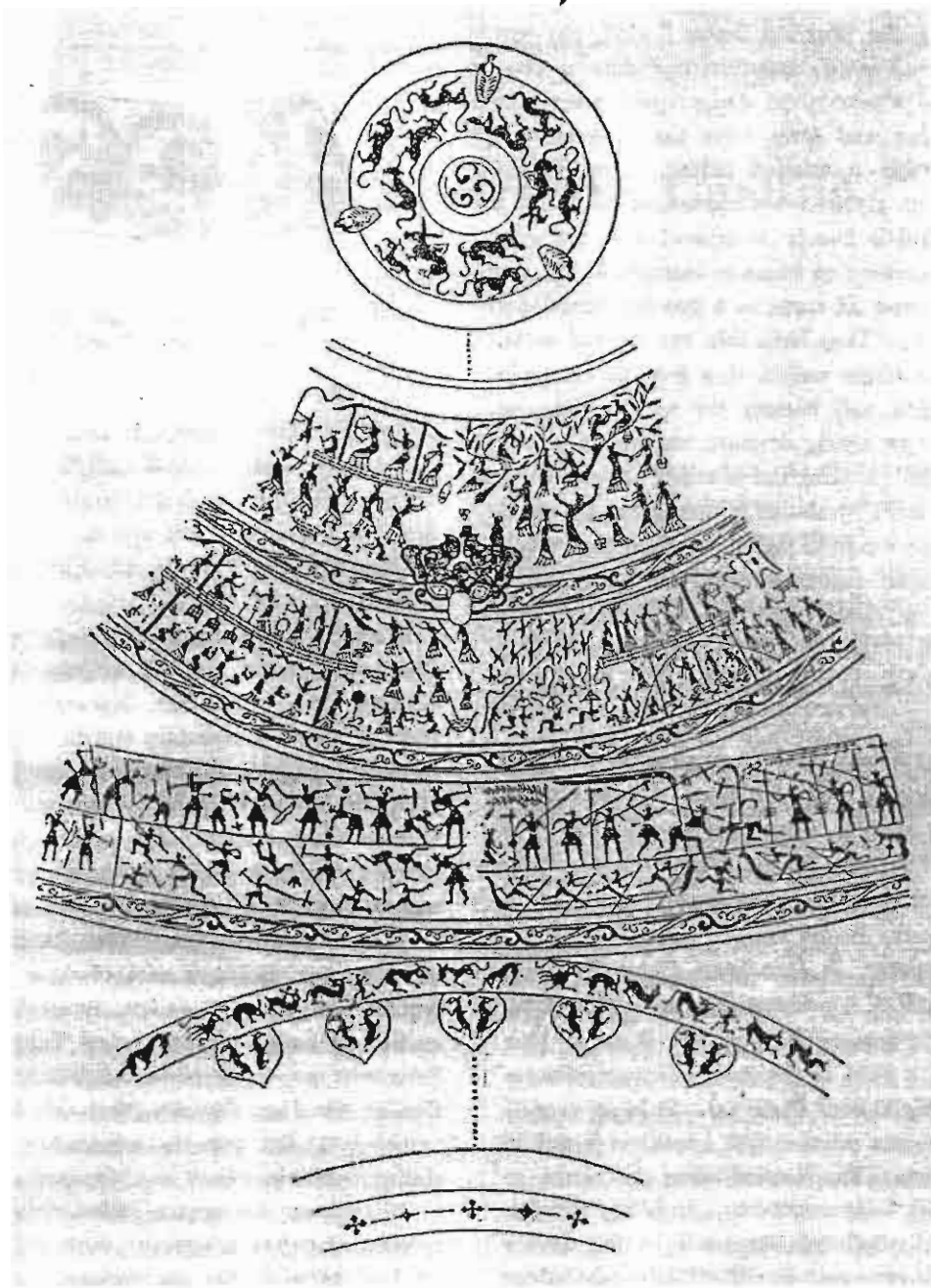

ประวัติศาสตร์ไป๋เผว

การสืบสายเชื้อมามนุษย์วิทยา

ชลธิรา สัตยาวัฒนา

โครงการ “ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท”

ได้รับทุนอุดหนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

กันยายน 2541

ไปแล้ว

บรรพชนของชาติไทย ?

คืองานวิจัยที่ยังไม่เสร็จสิ้น
และยังไม่อาจด่วนสรุป

ชลธิรา สัตยาวัฒนา
โครงการไทยศึกษา
มหาวิทยาลัยรังสิต
29 กันยายน 2541

คำอุทิศ

ความหมายและคุณค่า
ในการสืบสานประวัติศาสตร์ไปเยาว์
ขอมอบให้
พ่อและแม่
เชื้อสายไปเยาว์ชนานแท้
แห่ง
เชียงทอง
ตอนใต้ของประเทศไทยปัจจุบัน

สารบัญ	หน้า
คำอุทิศ	ก
คำนำของสกว.	ศาสตราจารย์ บพ. วิจารณ์ พานิช ข
คำนำเสนอ	ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา จ
คำบอกเล่าเก้าสิบ	ชลธิรา สัตยาวัฒนา ช
Summary	ฅ
รายการภาพศิลปวัตถุโบราณในสายวัฒนธรรมไปเยว่	ฉ
บทนำ	“ไปเยว่ คือใครกันบ้าง ?” 1
	การค้นหา ‘ตัวตน’ ของความเป็นไท 2
	นาม ‘ไปเยว่’ นั้นสำคัญไฉน ? 3
ตอนที่หนึ่ง	การสืบสาวกำเนิดไทกับองค์ความรู้ 8
	ดั้งเดิมเรื่องชาวเยว่ 8
บทที่หนึ่ง	ข้อโต้แย้งเรื่องกำเนิดความเป็นมาของ 9
	ชนชาติไทย 9
	ความสับสนในวงวิชาการไทย
	บรรพชนลาว ไบนโนทัศน์ชาวลาว
	บรรพชนไทย ไบนโนทัศน์ชาวไทยเชื้อสายจีน
	บรรพชนไทย ไบนโนทัศน์นักประวัติศาสตร์จีน
	เหตุใดจึงต้องไขเรื่องราวของไปเยว่
บทที่สอง	ไปเยว่: บรรพชนของใคร ? 27
	รัฐเยว่
	ชนพื้นเมืองไปเยว่
	“ไปเยว่: บรรพบุรุษของชนชาติไทย”
	“ชนชาติไทสืบทอดมาจากชาวเยว่โบราณ”
	“กลุ่มชนไปเยว่ในหุบหนานอยู่มาแต่ยุคหิน”
	“การเคลื่อนย้ายของชนพื้นเมืองไปเยว่”
บทที่สาม	ข้อสังเกตเกี่ยวกับงานศึกษาเรื่องไปเยว่ของไทย 48
	การศึกษาเรื่องไปเยว่ แนวประวัติศาสตร์จารีต
	การศึกษาเรื่องไปเยว่ แนวประวัติศาสตร์จีน
ประวัติศาสตร์ใหม่	ชลธิรา สัตยาวัฒนา ข

	การศึกษาเรื่องไปเยว่ แนวประวัติศาสตร์ศิลปะจีน	
ตอนที่สอง	ข้อเสนอทางทฤษฎี	55
บทที่สี่	แนวคิดการสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์	56
บทที่ห้า	รากร่วมทางวัฒนธรรม	91
บทที่หก	ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน	
	แนวคิดเชิงทฤษฎี	110
ตอนที่สาม	การสืบสานประวัติศาสตร์สังคมและ	
	วัฒนธรรมเยว่: บททดลองเสนอ	111
บทที่เจ็ด	สาวประวัติชาวเยว่จาก “ทำเนียบร้อยแซ่”	112
บทที่แปด	การสืบสานประวัติสังคมและวัฒนธรรมไปเยว่	
	จากสุสานโบราณ	
บทที่เก้า	ภูมิหลังประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ฮั่น	171
	กับร่องรอยการลุกขึ้นสู้ของชาวพื้นเมือง	
	เตียนเยว่ กับ อ้ายลาว	
บทสรุป		198
บรรณานุกรม		201
ภาคผนวก		ผนวก 1-10
ประวัติผู้วิจัย		หน้าสุดท้าย

ดำนำของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ศาสตราจารย์ น.พ. วิจารย์ พานิช

คำนำ

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะแนะนำ งานสืบสานประวัติศาสตร์ไปเยาว์ในเชิง
มานุษยวิทยา ของ ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา สัตยาวัฒนา

ประวัติศาสตร์ไปเยาว์เป็นเรื่องใหญ่ มีความหมายสำคัญมากต่อการรู้
สถานะและการเข้าใจประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทย เป็นเรื่องการ
ก่อรูปเริ่มต้นของสังคมและวัฒนธรรมไทย

ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา ได้ประมวลความรู้เรื่องประวัติศาสตร์
ไปเยาว์ ในทัศนะของนักวิชาการฝ่ายจีนและฝ่ายไทยให้เราทราบ อีกทั้ง
ท่านได้เสนอความเห็นของท่าน เน้นให้ความสำคัญพิเศษ ให้พื้นที่ทาง
วัฒนธรรมอันชอบธรรมแก่วัฒนธรรมมอญ-เขมร หรือออสโตรเอเชีย
ติก คู่เคียงกับวัฒนธรรมไทย ในสายวัฒนธรรมใหญ่ไปเยาว์

ความสำคัญของสายวัฒนธรรม(หรืออารยธรรม)ไปเยาว์ พิจารณาได้
จากความจริงสองประการ คือ

ประการที่ 1 ดินแดนตอนใต้ของประเทศจีนปัจจุบัน คือ ตั้งแต่ใต้
แม่น้ำแยงซีเกียงลงมา เดิมเมื่อกว่า 2,000 ปีก่อน ยังไม่มีคนจีน ไม่ใช่
สังคมและวัฒนธรรมจีน ก่อนรัชกาลของพระเจ้าจิ้นซีฮ่องเต้ ดินแดน
ตอนใต้ของประเทศจีนประกอบด้วยรัฐของชาวเยว่หลายรัฐ จิ้นซีฮ่องเต้
ตีรัฐเยว่บางรัฐแตก แต่ชาวจีนก็ไม่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทั่วไปทันทีในภาคใต้
ชาวจีนเข้ามาเป็นละลอกและตั้งถิ่นฐานในเขตเมือง ส่วนใหญ่เป็นพวก
ทหารและข้าราชการ ชนพื้นเมืองดั้งเดิมในภาคใต้ของจีน โดยเฉพาะใน
ชนบท เป็นชนชาติอื่นหลากหลายชาติพันธุ์ จีนเรียกรวม ๆ ว่า “เยว่ร้อยละ
เผ่า” ชาวเยว่มีอารยธรรมของตัวเองต่างหาก สำหรับมณฑลยูนนาน
กว่าคนจีนและวัฒนธรรมจีนจะเข้ามาครอบงำ ก็ล่วงเข้าราชวงศ์หมิง

ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา สรุปลำให้เราทราบว่า อารยธรรมของชาว
เยว่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นการผลิตข้าว มีความเป็นไปได้ว่าเป็น
“ข้าวเหนียว” มากกว่า “ข้าวเจ้า” มีระบบการเมืองและลัทธิความเชื่อ
ในผีสางเทวดา ซึ่งเป็นลัทธิแบบเต๋า ยังไม่ใช่ระบบราชการแบบจีนอัน
และลัทธิขงจื้อยังไม่มีบทบาทครอบงำ ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาท
ค่อนข้างสูงในสังคม ประชาชนนิยมการละเล่นรื่นเริง ร้องเพลง และ
ขับร้อง กล่าวได้ว่าสังคมและวัฒนธรรมแบบบุพกาลและความเป็น
ชุมชนดำรงอยู่เข้มข้น

ประการที่ 2 ชาวเยว่ส่วนหนึ่งมีวัฒนธรรมไทและพูดภาษาไทย ทั้งชาวเยว่โบราณเมื่อ 2,000 ปีก่อนโน้น และผู้สืบเชื้อสายและ/หรือรับถ่ายทอดวัฒนธรรมเยว่ในจีนตอนใต้ปัจจุบัน มีเอกสารโบราณบันทึกเพลงรักของชาวเยว่เมื่อ 2,000 ปีที่แล้วเป็นภาษาตระกูลไท ใช้ตัวอักษรจีนแทนเสียง และในปัจจุบัน มีประชากรกว่า 30 ล้านคน ในดินแดนจีนตอนใต้ ยังคงพูดภาษาตระกูลไทในชีวิตประจำวัน คือชาวจ้วงในมณฑลกว่างสี ชาวจ้วง ชาวไตเหนือ ไตมาว และ ไตลื้อ ในมณฑลยูนนาน ชาวก้า (ตัง) และ ชาวปู้ยี้ (ปู้ญ้ย) ในมณฑลกุ้ยโจว หูหนาน และ กว่างสี

ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา รายงานให้เราทราบว่า นักวิชาการจีนบางท่านเชื่อว่าชาวเยว่โบราณมีวัฒนธรรมไท เป็นวัฒนธรรมกระแสหลัก เธอเองมีความเห็นแตกต่างบ้าง เธอเห็นว่าชาวเยว่โบราณบางส่วนเท่านั้นที่มีวัฒนธรรมไท อย่างไรก็ตาม ทั้งศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา และนักวิชาการจีน เห็นตรงกันว่าวัฒนธรรมไทมีบทบาท และเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรมเยว่โบราณ

ความจริงสองข้อนี้ มีความหมายสำคัญต่อชาวไทยในประเทศไทยในปัจจุบัน หมายความว่า วัฒนธรรมไทยในประเทศไทยส่วนไม่น้อย เป็นวัฒนธรรมที่มีที่มาจากวัฒนธรรมเยว่แห่งประเทศจีนตอนใต้ เขตวัฒนธรรมไทยจึงมิได้มีจำกัดเพียงเขตประเทศไทยปัจจุบัน แต่เป็นอาณาบริเวณที่ใหญ่กว่านั้นมาก และสามารถรวมพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชาวไทกลุ่มอื่นอีก คือรัฐฉาน รัฐคะฉิ่น รัฐสะแกง และ เขตจีนของพม่าตอนบน เขตตะวันออกของรัฐอัสสัม ประเทศลาว เขตสิบสองจุไทย และ เขตตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนาม อีกทั้งเห็นได้ชัดเจนว่า วัฒนธรรมไทเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่โบราณมาก สามารถสืบสานที่มาของวัฒนธรรมไทยย้อนกลับไปได้อย่างน้อย 2,000 ปี หรือกว่านั้น ไม่ใช่มีเพดานแค่นุศลยุทัย วัฒนธรรมหรืออารยธรรมไทมีสายอันมีอัตลักษณ์ของตัวเองโดยเฉพาะ ไม่ได้ก่อเกิดหรือเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมจีนหรืออินเดีย

การประมวลองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ไปเยว่ ของศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา ในหนังสือนี้มีความสำคัญยิ่ง ควรที่จะได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากชาวไทยเรา ให้ทำการศึกษาต่อให้ลึกซึ้งขึ้นอีก ทั้งโดยวิธีการแห่งวิชาโบราณคดี มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของงานสืบสานนี้ คือ ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา เสนอว่า อารยธรรมไปเยว่ส่วนพื้นฐาน คือวัฒนธรรมมอญ-เขมร อีกทั้งชาวมอญ-เขมร คือ ประชาชนรากหญ้าของเขตประเทศจีนตอนใต้และเอเชียอาคเนย์ ที่แล้วมานักวิชาการทั้งจีนและไทยให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมมอญ-เขมร ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของ

วัฒนธรรมโบราณในดินแดนแห่งนี้ค่อยๆ เกินไป สาเหตุอาจเนื่องมาจาก พวกเขาเป็นผู้พ่ายแพ้ในการต่อสู้ กลายเป็นผู้ถูกปกครอง วัฒนธรรม ของพวกเขาถูกกลบซ่อนทับโดยวัฒนธรรมอื่น ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา เสนอให้พิจารณาให้ที่อันชอบธรรมแก่ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมของชนชาติลัวะ ละว้า กีบ ขมุ ข่า กูย จาม ฯลฯ ใน ประวัติศาสตร์ไปเยว่ รวมทั้งประวัติศาสตร์ชนชาติไท

ข้าพเจ้าเห็นว่าข้อเสนอนี้ของศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา มีความสำคัญ และเห็นว่าเราควรศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม ชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรมากขึ้น เราทั้งสองสาขาวัฒนธรรม ไท และมอญ-เขมร ต่างเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมเยวโบราณของดิน แดนจีนตอนใต้และเอเชียอาคเนย์ ชาวมอญ-เขมรคือพี่น้องใกล้ชิดของ ชาวไท ด้วยการศึกษาวรรณกรรมมอญ-เขมร ระดับรากหญ้า คือ ระดับชุมชน เราอาจสามารถเข้าใจและอธิบายลักษณะพื้นฐานหลาย ประการของวัฒนธรรมไทได้มากขึ้น เช่น การดำรงอยู่ของลักษณะบุพ กาลของชุมชนหมู่บ้าน การนับถือผู้สูงอายุและการปกครองโดยสภาผู้ เฒ่า ความนิยมการรื่นเริงและงานชุมนุม บทบาทและสถานภาพของ ผู้หญิงในชุมชน และความสำคัญของผู้หญิงทั้งในครอบครัวและการทำงาน อาชีพ ฯลฯ ดังเป็นที่น่าสังเกตว่าภายในอาณาบริเวณของอารยธรรมไท ที่มีการใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลางอย่างแพร่หลาย ล้วนแล้วแต่มีชุมชนที่ ใช้ภาษามอญ-เขมรดำรงอยู่ ในปัจจุบันที่เรามีแนวโน้มให้ความสำคัญ แก่วัฒนธรรมชุมชน ถือว่าประเทศชาติประกอบขึ้นมาจากชุมชนต่างๆ ที่ต่างก็ดำรงวัฒนธรรมพื้นบ้านของตน เราควรจะยอมรับให้ที่ วัฒนธรรมและภาษามอญ-เขมรอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน วัฒนธรรม และภาษาไทยก็เป็นวัฒนธรรมแห่งชาติอยู่แล้ว โดยมีชุมชนอันหลากหลาย ทั้งชุมชนชาวไทย และ ชาวมอญ-เขมร สมควรใจใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลาง ข้อเสนอของศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา ช่วยให้เราทราบชัดเจนมากขึ้นว่า วัฒนธรรมไทมีพื้นฐานร่วม หรือที่ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา เรียกว่า “มีรากร่วม” กับวัฒนธรรมมอญ-เขมร เราควรต้องช่วยกันค้นคว้า รักษา และส่งเสริมอัตลักษณ์และความภูมิใจ ในวัฒนธรรมโบราณไปเยว่ นี้ของพี่น้องของเราชาวมอญ-เขมร

ยิ่งกว่าเหตุผลอื่นใด ข้าพเจ้าเห็นว่า เราควรศึกษาประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมไปเยว่ เพราะวัฒนธรรมไปเยว่ คือรากของวัฒนธรรมของ เรา ชาวไท การฟื้นฟูกระบวนการก่อรูปแรกเริ่มของวัฒนธรรมไทใน จิตสำนึก จะทำให้เราเข้าใจตัวเองได้กระจ่างชัด และชี้แนวทางอนาคต ของอารยธรรมไท ซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ และมีความเก่าแก่มาก

ข้าพเจ้าคิดว่า การสืบสานประวัติศาสตร์ไปเยว่ ที่ศาสตราจารย์ ดร. ชลธิรา สัตยาวัฒนา กำลังค้นคว้า เป็นเรื่องสำคัญ มีความหมาย และ

จะมีผลสะท้อนไปอีกยาวนาน หนังสือเล่มนี้ของเธอเป็นเพียงการเปิด
เรื่องในภาษาไทยอย่างเป็นระบบครั้งแรกเท่านั้น ข้าพเจ้าขอเอาใจช่วย
เธอ ขอให้เธอทำการค้นคว้าต่อไป ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเราก็คงหลายคน
จะเข้ามาช่วยค้นคว้าเรื่องนี้พร้อม ๆ ไปกับเธอ การค้นคว้าและสืบสาน
ประวัติศาสตร์ไปเยว่จะมีคุณูปการมากยิ่งขึ้น ต่อชาวไทยทุกกลุ่ม ต่อ
อารยธรรม ไทย และอารยธรรมเอเชียอาคเนย์

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

29 กันยายน 2541

คำบอกเล่ากำสับ ของคนสับสานประวัติศาสตร์ไปเยาว์

งานสับสานประวัติศาสตร์ไปเยาว์ในเชิงมานุษยวิทยา เป็นงานสังเคราะห์
จากงานวิจัยหลายเรื่อง ทั้งที่เป็นส่วนของการวิจัยเอกสาร การวิจัย
สนาม รวมไปถึงการขบคิดใคร่ครวญทางความคิดทฤษฎี

ผู้มีพระคุณหลายท่าน ได้ให้ความสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า “ภาพ
เขียนประวัติศาสตร์ที่ชาดวัน” ขึ้นนี้ หลายวาระ ด้วยรูปแบบวิธีการ
ต่าง ๆ กัน จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ส่วนร่วมไว้ ณ ที่นี้

นับตั้งแต่ผู้วิจัยได้ออกจาก “เทวาลัย” กลายเป็น “คนเดินดิน กินกลาง
ทราย” ต่อมามีปัญหาจากรากหญ้าที่ดำเดียดดิน มาจนถึงวันนี้
ก็ได้พบกับตัวเองว่า ความรู้หลายเรื่องที่ได้ร่ำเรียนมาจากหนังสือ เป็น
“มายา” กว่าที่จะเจาะทะลุทะลวง “ภาพมายา” ขึ้นต่าง ๆ ได้ ก็รู้สึกเหน็ด
เหนื่อยแทบเลือดตากระเด็น เมื่อจะขีดเขียนอะไรขึ้นใหม่ ก็ให้ “กลัว
บาป” เห็นใจผู้อ่าน ผู้ใฝ่ใจศึกษาในชั้นหลัง ว่าจะเหนื่อยยากเช่นที่ตัวเอง
ได้เคยเป็นมา

ถ้าไม่ใช่เพราะท่าน ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เมธีวิจัย
อาวุโส สกว. ให้เกียรติเชิญให้เข้าร่วมวิจัยใน **“โครงการประวัติศาสตร์
สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท”** ของท่าน ผู้วิจัยก็อาจจะยังคง
เพเลิดเพเลียบกับการอ่าน ขบคิด ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง จนไม่เป็นอันทำ
อะไรที่จะเห็นเป็นขึ้นเป็นอัน เป็นรูปเป็นเล่ม เช่นที่ท่านได้เห็นได้อ่านอยู่ใน
ขณะนี้ “ความเกรงใจแบบไทย ๆ” บังคับให้ต้องเขียน ต้องสับสาน
“ประวัติศาสตร์ไปเยาว์” ออกมา แม้จะยังรู้สึกว่ ข้อมูลยังประมวลไม่ได้
ครบ และข้อคิดยังไม่ถึงกับตกผลึกเสียทีเดียว หากท่านพอจะเห็นคุณค่า
และได้ประโยชน์จากการอ่านงานวิจัยนี้ คงต้องแสดงความขอบคุณท่าน
อาจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ไปพร้อม ๆ กับผู้วิจัย

ในเมื่อกระบวนการวิจัยเรื่องไปเยาว์ เพิ่งจะบรรลุ “ระยะที่หนึ่ง” ยังไม่จบ
สิ้นกระบวนการทั้งหมดตามแผนงานและแนวความคิดที่ตั้งไว้ ว่าจะ
ค่อย ๆ ขีดเขียนค้นคว้าไปชั่วชีวิต จึงเป็นที่เข้าใจได้ เมื่อได้รับข้อคิด

ความเห็นจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน . ที่ได้กรุณาอ่านและวิจารณ์
เพื่อการปรับปรุงและวิจัยขั้นต่อไปว่า

“งานวิจัยชิ้นนี้อ่านยากมาก...

เนื่องจากไม่ตั้งคำถามตรงไปตรงมาและไม่ตอบคำถามตรงไปตรงมา”

ขณะเดียวกัน ก็ได้รับคำนิยมจากท่านผู้รู้ท่านหนึ่ง ว่า

“เป็นงานวิจัยที่อ่านสนุกมาก นี่พูดอย่างคนไม่รู้เรื่องไปเลยล่ะ”

ท่านผู้เชี่ยวชาญ “จีนศึกษา” ซึ่งกรุณาอ่านงานวิจัยนี้ท่านหนึ่ง ได้
กรุณาให้แง่คิดว่า

“ที่ว่า ความเป็นไทย มิใช่ *ชาติพันธุ์ (Ethnic Group)* นั้น...

ข้าพเจ้าคิดว่า ความเป็นไทย คงต้องมีฐานทางเชื้อชาติ หรือชาติพันธุ์...

ข้าพเจ้าคิดว่าจะต้องมีชุมชนมนุษย์ ที่เป็นผู้ทรงวัฒนธรรมไทย..

มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและทางสายเลือด

ที่ทำให้มองเห็นได้เป็นเอกเทศ...

ข้าพเจ้าคิดว่า เลิกชาตินิยม และเชื้อชาตินิยมได้ก็ดี

แต่ความติด Ethnicity คงยังจะต้องมีอยู่ในวิชา Anthropology
กระมัง...”

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์,

ท่านอาจารย์ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และ

ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์

ที่ได้กรุณาอ่านงานชิ้นนี้ และได้ให้แง่คิดความเห็น ตลอดจนข้อวิจารณ์
อันมีค่ายิ่ง เป็นประโยชน์อย่างมาก สำหรับการสืบสานประวัติศาสตร์
ไปไว้ในเชิงมานุษยวิทยา ในขั้นตอนต่อไป อันเป็นงานแสนยากอีกชิ้น
หนึ่ง ที่ยังจะต้องดำเนินต่อไป

คงต้องเรียนให้ทราบว่า ท่านผู้ “จุดประกาย” ให้ผู้วิจัยสนใจเรื่อง *ไป๋เยว่*
จนต้องมาค้นคว้าขีดเขียนเป็นบันทึกถึงขนาดนี้ คือ ท่าน ศาสตราจารย์
เจียแนบจอง และผู้ช่วยค้นคว้าและแปลข้อมูลจากเอกสารจีนโบราณให้
คือ ท่านอาจารย์เชาวน์ พงษ์พิชิต ปรมาจารย์ “จีนศึกษา” อีกท่านหนึ่ง
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง

ที่สำคัญคือ คลังสะสมหนังสือภาษา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมจีน
ที่คุณแม่ของผู้วิจัย สะสมมาตลอดชั่วชีวิตของท่าน หากไม่มี “คลังสะสม
หนังสือหายาก” ชุดนี้ และความช่วยเหลือทั้งด้านการแปล การทำความเข้าใจ
การประสานงาน และการวิจัยสนามในประเทศจีน งานสืบสาน

ประวัติศาสตร์ไป๋เยว่

ชลธิรา สัตยาวัฒนา ณ

ประวัติศาสตร์ไปเวย ไม่อาจมีขึ้นได้ และไม่อาจสำเร็จเป็นรูปเล่มน่าสนใจ
และงดงามเช่นนี้ได้

สุดท้าย...

สำหรับผู้ที่มี “การวิจัย” เป็นชีวิต เป็นลมหายใจ และเป็นวิชาชีพ
คงเข้าใจได้ดีถึงความรู้สึกจากใจจริง ที่ขอกล่าวไว้ ณ ที่นี้ว่า
งานแสนยาก แสนเพ็ดเลิณนี้
ได้ความร่วมมืออย่างดียิ่งจากครอบครัว
ความรัก ความเข้าใจ และ ความเสียสละ ของ คุณพริณ ฉัตรอนิชกุล
และ ชวัญอิสรา ฉัตรอนิชกุล เชื้อสายไปเวยขนานแท้
ได้มีส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้งานสืบสานประวัติศาสตร์ไปเวยสำเร็จลุล่วง
ด้วยดี ทันทำหนดเวลา

ชลธิรา สัตยาวัฒนา

RESEARCH TITLE : "PAI-YUE ETHNOHISTORY :
AN ANTHROPOLOGICAL RECONSTRUCTION"
RESEARCHER : DR. CHOLTHIRA SATYAWADHNA
AFFILIATION : THAI STUDIES PROGRAM [INTERNATIONAL]
RANGSIT UNIVERSITY

Summary

The research on "Pai-Yue Ethnohistory: An Anthropological Reconstruction" aims to tackle a set of important questions which has been so-long argued in the Thai academic arena : Who were the Thai ancestors? Where did they come from? Have they always been 'here' in Thailand? Or in fact the Proto-Tai came from 'somewhere' unknown in the antiquity of South and Southeast Asia? Some Chinese School claimed the Pai-Yue as being Tai ancestors.... Who were then the Pai-Yue? Were they really Tai ancestors as believed by some Thai school of thought and scholars at present?

In other words, the major question may be posed : What was the 'Tai origin' and how were their patterns of 'migration'? For Western and Chinese oriented scholars, this question may perhaps be too simple or on the other way round, too innocent to be posed. But for Thai scholars, particularly those of younger generations who have been brought up in the 'democratic' and/or 'liberal' atmosphere after the two people-uprising events of the '14 October 1973' and the '6 October 1976' periods, the question is too far more complex than one could ever imagine.

Straight to the point, it is not only the matter as to whether there have been enough and accurate historical evidences to prove one's theoretical conceptualization. In depth, it is the matter of different theories and paradigms of thought which led way to differing answers. Even worse, one may be blamed as either being 'ethno-centric' or 'nationalistic' in doing this mission—the pursuit of truth on the Tai origin. That is why such 'simple' question has been so controversial for more than a half century in the Thai scholarly realm. Today, no clear answer has yet, been given to this 'simple' question. The state of knowledge on the 'Tai origin' and their ancestral root have been in the stage of stagnation for over several decades. Whenever and whoever uttering this question, there will be both 'hot' and 'cold' arguments.

After all, one may even have a feeling that the Thai authorities may prefer to leave the arguments hang around. Why so? Perhaps the scholarly and 'nationalistic' views may have been conflicting with each other. A question may be raised : Which kind of theoretical approach, standpoint, and paradigm of thought, should Thai scholars, in their pursuit of truth for the 'Tai origin', maintain?

My preliminary research on this controversial issue is an attempt to dismiss the foggy climate, though it may not be totally clear at this stage. At least, a few studies on the Pai-Yue's wisdom and mentalities, according to my sojourn for truth, tracing back to about more than two thousand years ago, obviously showed that the Pai-Yue brought birth and shared some common heritage with the Tai ethnical and cultural roots as well as those of the Mon-Khmer speaking groups in Southeast Asia .

In particular, the rice culture, the bronze manufacture, the textile weaving patterns and technique, particularly, the social structure, belief system and ritual, including structure and system of political organization, were certainly the shared cultural heritage originated from the complex Pai-Yue, the "Givers". The Tai-Kadai, the Austroasiatic, and the Austronesian as well, have been the "Takers" *de facto* in the long course of social and cultural historical development of Southeast Asia and the Pacific Islands.

รายการภาพศิลปวัตถุโบราณในสายวัฒนธรรมไป๋เยว่

ภาพที่ 1	ไห (มีหู) สัมฤทธิ์	หน้า 1
	ขุดพบที่นครเฉียนตู มณฑลสือชวน สมัยสงครามระหว่างรัฐ [475-221 ปีก่อน ค.ศ.]	
ภาพที่ 2	ฝากล่องมโหระทึก	หน้า 8
	แสดงภาพเครื่องดนตรี ทำฟิออนรำ เครื่องแต่งกาย ทรงผม เครื่องปั้นดินเผา และ พิธีกรรม ของชาวเยว่แห่งอาณาจักรเตียน (แถบ) ขุดพบที่บริเวณทะเลสาบเตียน มณฑลหูหนาน สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก [206 ปีก่อนค.ศ.-ค.ศ.24]	
ภาพที่ 3	โกสัมฤทธิ์ ลายหน้าบรรพ์	หน้า 26
	สมบัติบรรพชน “หยางเยว่” แห่งอาณาจักรฮ้ายลาว แถบมณฑลกุเป่ย์และอานฮุย สมัยราชวงศ์โจว เมื่อ 4,170 ปี ล่วงแล้ว	
ภาพที่ 4	ตุ๊กเซ่นศพนางพระยาเมืองไท่	หน้า 47
	สตรีสูงศักดิ์ชาวเยว่ แห่งอาณาจักรอู๋ สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก [206 ปีก่อนค.ศ.-ค.ศ. 24] ขุดพบที่ตำบลหม่าหวังตุย อำเภอฉางซา มณฑลหูหนาน	
ภาพที่ 5	สกาปัตยกรรมเรือนยกพื้นหลังคาทึบ	หน้า 55
	ของชาวเยว่แห่งอาณาจักรเตียน (แถบ) จำลองแบบฝากล่องมโหระทึก-หม้อใส่เบียร์สัมฤทธิ์ ขุดพบที่ทะเลสาบเตียน เมืองคุนหมิง มณฑลหูหนาน สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก [206 ปีก่อนค.ศ.-ค.ศ. 24]	
ภาพที่ 6	ผ้าจกไทยวนแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	หน้า 89
	ผ้าทอลายจกของกลุ่มไท-ลาว ลายนกตู้กึ้นน้ำร่วมต้น มรดกผ้า ภูมิปัญญาารกร่วมวัฒนธรรมไป๋เยว่	
ภาพที่ 7	ตุ๊กลายขีดของไทยลื้อ	หน้า 109
	ลายบายศรี พลม้า พลช้าง มรดกผ้า ภูมิปัญญาสายวัฒนธรรมเยว่	
ภาพที่ 8	กระจกเงาสัมฤทธิ์	หน้า 123
	ต้นเต้าลายกนกเครือเถาและลายอักษรจีน สมัยสงครามระหว่างรัฐ [475-221 ปีก่อนค.ศ.] และสมัยราชวงศ์ฉิน [221-206 ปีก่อนค.ศ.] ขุดพบที่เซาเยว่เหลียงซาน เมืองฉางซา มณฑลหูหนาน	

ภาพที่ 9	กระบี่โกวเจี้ยน เปรียบเทียบกับ พระแสงขรรค์ชัยศรี	หน้า 124
	สมัยสงครามระหว่างรัฐ [475-221 ปีก่อนค.ศ.] ขุดพบที่เมืองเจียงหลิง มณฑลกุเปียว	
ภาพที่ 10	ศิลปวัตถุสัมฤทธิ์ สมบัติวัฒนธรรมไปเยว่ อาณาจักรฉู่	หน้า 141
	กระโถนทองพระโอง ไทเหล้า ชิ้นส่วนเครื่องดนตรี หม้อน้ำมนต์ (สามขา) ลายนาค หรือมังกร ขุดพบที่มณฑลกุหนาน สมัยราชวงศ์ซาง [1600-1100 ปีก่อนค.ศ.] - ราชวงศ์โจว [1027-771 ปีก่อนค.ศ.]	
ภาพที่ 11	ระฆังสัมฤทธิ์	หน้า 142
	สมบัติวัฒนธรรมเยว่แห่งอาณาจักรหนานเยว่ ขุดพบที่มณฑลกุหนาน	
ภาพที่ 12	กระโถนทองพระโอง	หน้า 172
	สมบัติวัฒนธรรมไปเยว่ ขุดพบที่เหิงซาน มณฑลกุหนาน	
ภาพที่ 13	พานรูปบัวหงายบัวคว่ำสัมฤทธิ์	หน้า 173
	ลายเรขาคณิต ขุดพบที่มณฑลส่านซี	

ราชวงศ์สำคัญที่ปกครองจีน

ราชวงศ์เซี่ย	2100-1600	ปี ก่อนคริสตกาล
ราชวงศ์ซาง	1600-1100	ปี ก่อนคริสตกาล
ราชวงศ์โจว (ตะวันตก)	1027-771	ปี ก่อนคริสตกาล
(ยุคชุนชิว	770-476	ปี ก่อนคริสตกาล)
(ยุคสงครามระหว่างรัฐ	475-221	ปี ก่อนคริสตกาล)
ราชวงศ์ฉิน	221-206	ปี ก่อนคริสตกาล
ราชวงศ์ฮั่น (ตะวันตก)	206	ปี ก่อน ค.ศ.-ค.ศ. 24
ราชวงศ์ฮั่น (ตะวันออก)		ค.ศ. 25-220
สมัยแตกแยก (สามก๊ก)		ค.ศ. 220-265
(ยุคราชวงศ์)		ค.ศ. 265-581
ราชวงศ์สุย		ค.ศ. 581-618
ราชวงศ์ถัง		ค.ศ. 618-907
สมัยแตกแยก (ห้าราชวงศ์, สิบอาณาจักร)		ค.ศ. 907-960
ราชวงศ์ซ่ง		ค.ศ. 960-1279
ราชวงศ์หยวน		ค.ศ. 1279-1368
ราชวงศ์หมิง		ค.ศ. 1368-1644
ราชวงศ์ชิง		ค.ศ. 1644-1911
สาธารณรัฐ		ค.ศ. 1911-1949
สาธารณรัฐประชาชน		ค.ศ. 1949-ปัจจุบัน

A CHRONOLOGY OF CHINESE DYNASTIES

Hsia	21 st – 16 th century BC.
Shang	16 th – 11 th century BC.
Western Zhou	11 th century – 771 BC.
Spring and Autumn Period	770 – 476 BC.
Warring States Period	475 – 221 BC.
Qin	221 – 206 BC.
Western Han	206 BC. – AD. 24
Eastern Han	AD. 25 – 220
Three Kingdoms	AD. 220 – 265
Western Jin	AD. 265 – 316
Eastern Jin	AD. 317 – 420
Southern & Northern Dynasties	AD. 420 – 581
Sui	AD. 581 – 618
Tang	AD. 618 – 907
Five Dynasties	AD. 907 – 960
Song	AD. 960 – 1279
Jin	AD. 1115 – 1234
Yuan	AD. 1279 – 1368
Ming	AD. 1368 – 1644
Qing	AD. 1644 – 1911
Republic of China	AD. 1911 – 1949
People's Republic of China	AD. 1949– PRESENT

บทนำ

“ไปเย่ว คือใครกันบ้าง ?”

โจทย์วิจัยที่ท้าทาย นักโทติศึกษา, จีนศึกษา และ
เอเชียอาคเนย์ศึกษา

ภาพที่ 1 โห (มีหู) สัมฤทธิ์

ภาพขยายท่วงทำร้ายและเครื่องแต่งกายไปเย่ว

สมัยสงครามระหว่างรัฐ [475-221 ปีก่อนค.ศ.] ขุดพบที่นครเฉียนตู มณฑลสือชว

Hu : Bronze Wine Container, with incised pattern,

Warring States Period [475-221 B.C.], height 39.9 cm,

unearthed at Chengdu, Sichuan

การค้นหา ‘ตัวตน’ ของความเป็นไทย

ความรู้ (knowledge) **ความเข้าใจ** (understanding) **ความรู้** (perception) และ **การเรียนรู้** (learning) เรื่องว่าด้วย “กำเนิด” และ “ประวัติความเป็นมา” ของชนชาติไทยเรานั้น มีแง่คิด มุมมอง และกระบวนการ “โต้แย้ง-หักล้าง” ทางวิชาการที่สลับซับซ้อนและยาวนาน จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ก็ยังไม่มียุติหรือแม้แต่ข้อสรุปเบื้องต้น เพราะการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ยังมีข้อจำกัดหลายอย่างหลายประการ อาทิ ความจำกัดของฐานข้อมูลและการแสวงหาซึ่งหลักฐานข้อมูลใหม่ ศาสตร์หรือแขนง-สาขาวิชาการที่แตกต่างกัน ทฤษฎีหรือฐานความคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลระเบียบวิธีวิจัย การเข้าถึงพื้นที่หรือสนามวิจัย กำแพงทางภาษาในการสื่อสารความเข้าใจ อคติและอคติทางเชื้อชาติและสัญชาติของนักวิชาการ นักศึกษา ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว รวมทั้งนโยบายการเมืองระดับชาติในประเทศไทย จีน และภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ และที่สำคัญคือความสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยหัวข้อที่มีความสำคัญดังกล่าว

(โปรดดู ตารางที่ 1 สถานภาพการโต้แย้งเรื่องกำเนิดความเป็นมาของชนชาติไทย: หน้า 16)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการแสวงหา “ตัวตน” ของความเป็นไทย ในเชิงประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ของนักวิชาการไทย แม้จะมีข้อจำกัดนานัปการก็มิได้หยุดนิ่ง หากมีความดำเนินไปอย่างเป็นพลวัต มีทั้งการวิเคราะห์-โต้แย้ง-หักล้าง-ปฏิเสธ-ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ รวมทั้งการร่วมกัน แต่งเติม-ต่อเติม “ภาพปริศนา” ที่ยังขาดชิ้นส่วนสำคัญจำนวนมาก จากที่เคยศึกษากำเนิด

และประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย โดยใช้แนวสันนิษฐาน มีหลักฐาน ข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์เพียงน้อยนิด ตามด้วยแนววิเคราะห์เมื่อพบ หลักฐานทางโบราณคดีหรือ “ข้อมูลใหม่” เสริมด้วยทฤษฎีและข้อมูลทาง ภาษาของนักภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ สำนักคิดนักโบราณคดี นักประวัติศาสตร์ นักภาษาและวรรณกรรม นักคติชนวิทยา นักประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรม และนักมานุษยวิทยาสังคม-วัฒนธรรม ฯลฯ

ถึงปีพุทธศักราชปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) ก็อาจกล่าวได้ว่า ได้มีปรากฏการณ์ของการร่วมกันวิจัยสนามเพื่อแสวงหาข้อมูลประสบการณ์และวิเคราะห์โจทย์วิจัยร่วมกัน โดยใช้สหวิทยาการ ถึงแม้ว่ายังไม่ปรากฏผลการศึกษาวิจัยที่มีลักษณะสังเคราะห์ ใช้สหวิทยาการ และเป็นแบบบูรณาการ แต่เริ่มมีจุดเริ่มต้นของการศึกษาวิจัยในเชิงนี้ และมีผลงานศึกษา-วิจัยปรากฏจำนวนหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นว่า แม้ได้มีการ “คลำทาง” ในความมืดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ในระยะหลังก็เริ่มปรากฏแสงสว่างรำไร...

ปัจจัยเรื่องราวหนึ่งที่ปรากฏและมีส่วนให้แสงสว่างเกี่ยวกับการค้นหาคำเนิด และความเป็นมาของชนชาติไท/ไทยอย่างสำคัญ คือ เรื่อง “ไปเยว่”

นาม “ไปเยว่” นั้น สำคัญไฉน ?

คำว่า “ไปเยว่” อาจจะไม่มีความสำคัญอะไรเลยสำหรับนักวิชาการไทย ถ้าไม่ใช้เพราะนักประวัติศาสตร์ชาวจีนร่วมสมัย สันนิษฐานว่า บรรดา “ไปเยว่” หรือ “ชนป่าเถื่อนร้อยเผ่า” ที่เดินไปมาอยู่ในบันทึกประวัติศาสตร์จีนโบราณหลายฉบับ หลายสมัย หลายราชวงศ์ของจีน เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท/ไทย บันทึกประวัติศาสตร์เหล่านี้ เริ่มตั้งแต่ใน สือจี บันทึกโดย ซือหม่าเชียน “บิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์จีน” ผู้บุกเบิกการศึกษาเรื่องชนพื้นเมืองไปเยว่ ตามด้วยงานเรียบเรียงประวัติศาสตร์จีนโบราณเล่มต่อ ๆ มา เช่น ไช่ฮั่นชู หวายนานจื่อ หยวนเต้าซุ่น ซือโจวหนาน อู๋เยว่ซุนชิว เกิงเยวโจวจื่อ หวาทงกั้วจื่อ จ้านกั้วเจ้อ อู๋จื่อ หมานซู และ อี้ไจ้วซู งานเหล่านี้จัดเป็นงานประเภท “คลาสสิก” ของจีน ที่ควรจะได้มีการส่งเสริมให้แปลเพื่อการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเรื่องไปเยว่ให้กว้างขวางลึกซึ้งต่อไป

อย่างไรก็ตาม บรรดาบันทึกประวัติศาสตร์เหล่านี้ ไม่เคยระบุว่า ไปเยว่ เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท/ไทย เพราะในช่วงที่เอกสารเหล่านี้ได้รับการบันทึกนั้น ชื่อ “ชนชาติไท/ไต/ไทย” ยังไม่ได้แจ้งเกิด ที่กล่าวว่าพวกไปเยว่เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท/ไต/ไทย เป็นการตีความในชั้นหลังโดยนักประวัติศาสตร์จีน

นักประวัติศาสตร์จีน ที่ตีความเช่นนั้นอย่างเป็นทางการ โดยมียุทธศาสตร์ที่เข้าข้างว่าเป็นงานศึกษาวิจัยและถือเป็น “ต้นแบบ” ของการศึกษา ค้นคว้า วิจัยอ้างอิงกันต่อ ๆ มา โดยนักประวัติศาสตร์จีนรุ่นหลังจากนั้น คือ ผลงานวิจัยที่จัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ ไตจู๋สือ (2526) ของ ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง (Jiang Ng Liang, Dai Chu Sue [On the Tai National]. Chengdu: Sue Suan Minzhu Su Pan, 1983)

สามปีต่อมา ก็มีนักวิชาการไทย เชื้อสายจีน ผู้ได้รับอิทธิพลจากสำนักประวัติศาสตร์ของจีนโดยตรงในเรื่องไปเยว่ เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท คือ อาจารย์เจี้ยนจอง (ยรรยง จิระนคร) เผยแพร่แนวคิดนี้ในประเทศไทย

ยรรยง จิระนคร (2529)

ยรรยง จิระนคร หรือที่ในหมู่นักวิชาการไท/ไทยศึกษา รู้จักกันในนาม อาจารย์เจี้ยน เป็นผู้เสนอแนวคิดนี้ในวงวิชาการไทยเป็นครั้งแรก ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการในประเทศไทย เรื่อง “วัฒนธรรมล้านนา กับ สิบสองปันนา: ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง” จัดโดยศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช 2529 ในบทความชื่อ “ความเป็นมาของวัฒนธรรมโบราณในล้านนา-สิบสองปันนา” อาจารย์เจี้ยนจอง ระบุว่า ไทยวน-ล้านนา และ ไทลื้อ-สิบสองปันนา เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของไปเยว่ นักวิชาการจีนเห็นว่า คนไทในยุคนานมีกำเนิดจากกลุ่มชนไปเยว่โบราณในภาคใต้ของจีน และยอมรับว่า คนไทในยุคนานกับคนไทย-ลาว-ฉาน ในแหลมทอง มีความสัมพันธ์อันเครือญาติ ด้านเชื้อชาติและแหล่งกำเนิด และชี้ว่า เยว่ เป็นชนเผ่าตระกูลภาษาไทลุ่มยโบราณ เอกลักษณะของเยว่ เช่น การสักทึบ กลองมโหระทึก เรือนยกพื้น ฯลฯ การที่ราชสำนักสุโขทัย-อยุธยา-เชียงใหม่ ตีกลองมโหระทึกในราชพิธี น่าจะเป็นชนบประเพณีที่สืบทอดกันมาจากไปเยว่ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวไททั้งปวง (โปรดดูเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ข้อสังเกตบาง

ประการในการศึกษาเรื่องไปเยว่” ของอาจารย์เจียงแนจอง ซึ่งเพิ่ม “ข้อมูลใหม่” และแนววิเคราะห์ที่กว้างขวางกว่าเดิม ในปี 2541)¹

อาจกล่าวได้ว่าวงการประวัติศาสตร์ไทยได้รับผลสะท้อนจากแนวคิดวิเคราะห์ของศาสตราจารย์ เจียงอิงเหลียง และอาจารย์เจียงแนจอง ผู้ถ่ายทอดแนวคิดและทำการศึกษาค้นคว้าต่อพอสมควร กล่าวคือ ในอีกสองปีต่อมา ก็มีการนำเสนอเรื่องนี้ พร้อมกับเอกสารแปลและเรียบเรียงในการสัมมนาทางวิชาการที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง เรื่อง “คนไทนอกประเทศ : พรมแดนความรู้” จัดโดยสมาคมประวัติศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เมื่อปีพุทธศักราช 2532 มีนักวิชาการไทยอีก 2 ท่าน ที่ได้นำเอาแนวคิดวิเคราะห์ของศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง และ อาจารย์เจียงแนจอง มาศึกษาต่ออย่างเป็นกิจลักษณะ คือ พรพรรณ จันทโรนานนท์ และ ทองแถม นาถจำนง

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2532)

ผศ.พรพรรณ จันทโรนานนท์ ได้แปล ได้จัดซื้อ ของ ศ.เจียงอิงเหลียง (2526) เป็นภาษาไทย ให้ชื่อบทแปลเรียบเรียงฉบับภาษาไทยนั้นว่า “ไปเยว่ : บรรพบุรุษของชนชาติไท” สำระสำคัญ คือ ชนชาติไท เป็นกลุ่มชนที่มีเชื้อสายเดียวกับพวกเยว่ ซึ่งจัดเป็นกลุ่มชนที่ใหญ่โตที่สุดทางตอนใต้ของประเทศจีน จัดแบ่งออกได้เป็น 13 กลุ่ม คือ อู๋เยว่ ต้าเยว่ หยางเยว่ หานเยว่ หมิ่นเยว่ ตงโหว ซื่อโหว ลัวเยว่ ซานเยว่ ชุยเยว่ อี้เยว่ เตียนเยว่ เฟี้ยวเยว่ เยว่เหล่านี้กระจายอยู่ในพื้นที่อาณาบริเวณกว้างขวาง ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำหวงเหอ ผ่านมณฑลเจียงซู เจ้อเจียง ฝูเจี้ยน กว่างตง กว่างซี กุ้ยโจว หยุนหนาน ลีอูชว่น และติดต่อไปจนถึงแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำหยางจื่อ (แยงซีเกียง) ของมณฑลหูเป่ย์ กังไซ อานฮุย

ในทัศนะของศ.เจียงอิงเหลียง พวกลัวเยว่ ในกว่างซี คือพวกจ้วงในปัจจุบัน พวกเตียนเยว่ ในหยุนหนาน คือพวกไต และ เฟี้ยวเยว่ คือ เยว่ในพม่า

¹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในรายงานการสัมมนา เรื่อง “ไปเยว่ : บรรพบุรุษของชนชาติไทเท่าไหนหรือ ?” ในคอลัมน์ “ทักท้วง-ถกเถียง” โดย เพทาย อรรถศิลป์, วารสารศิลปวัฒนธรรม (19) 6, เมษายน 2541: 100-106.

ปัจจุบัน ทั้งหมดนี้คือ “บรรพบุรุษของพวกไทปัจจุบัน” นอกจากนี้ ศ.เจียงอิงเหลียงยังได้วิเคราะห์ว่า มาถึงสมัยราชวงศ์หมิง ได้มีการเปลี่ยนชื่อเรียกพวกเยว่ว่า ไป้อี

ไป้อีใหญ่ คือพวกไตได้คง (ไตเหนือ ไตมาว)

ไป้อีเล็ก คือ พวกไตสิบสองปันนา (ไตลื้อ) รวมทั้งชนชาติไทสยามตอนเหนือของประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป ที่เอกสารจีนโบราณเรียก เยว่ ผู่ เหล่า และ หมาน คือ กลุ่มชนสายเดียวกันทั้งสิ้น

ทองแถม บากจ้านง (2532)

อาจารย์ทองแถม ได้เขียนบทความชื่อ “คนไทยในจีนโดยสังเขป” ในตอนที่ว่าด้วย “ประวัติชนชาติไทย” และได้ระบุว่า “ชนชาติไต” สืบทอดมาจากชาวเยวโบราณ

สมัยราชวงศ์ฮั่นเรียกชนชาติไตว่า **เตียนเยว่** **ส้าน** หรือ **ถาน** หรือ **เหล่า** หรือ **จิ่วเหล่า**

สมัยราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง เรียกว่า **พวกพันทอง พันดำ**

หมางหมาน เสือขาว

สมัยราชวงศ์หยวน เรียกว่า **เสือขาว**

ต่อมาจีนหันไปใช้คำว่า **อี ไป้อี ไป้อี ป้ออี** หมายถึงอนารยชนคนเถื่อน จนถึงราชวงศ์ชิงก็ยังคงเรียกว่า **ไป้อี**

อาจารย์ทองแถมตีความเช่นเดียวกับศ.เจียงอิงเหลียงว่า **ไตมาว**

ไตลื้อ จ้วง ล้วนสืบเชื้อสายมาจากไปเยว่

ข้อมูลที่น่าสนใจในส่วนนี้คือ **ลัว่เยว่** ซึ่งต่อมา ถูกเรียกว่า **จ้วง** ใน

กว่างซี สามารถผลิตกลองมโหระทึกใช้เองตั้งแต่สมัยจีนชื่อย่งเต้

ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยราชวงศ์ฮั่น และเยว่กลุ่มนี้ได้มีการสู้รบกับราชวงศ์จินฮั่นและอำนาจส่วนกลางของจีนอย่างเข้มข้น² โดยเฉพาะในปีค.ศ. 1492-1571 และเรื่อยมา จนกระทั่งถูกปราบปรามอย่างราบคาบในปี ค.ศ. 1929 ในสมัยก๊กมินตั๋ง

² “ประวัติการลุกขึ้นสู้ของชาวเยว่ โดยเฉพาะในสมัยราชวงศ์จินและราชวงศ์ฮั่น ผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อไปในเชิงวิเคราะห์บทบาทของชาวเยว่ ในบริบทของประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม ของอาณาจักรจกั๋วของจีน

งานวิเคราะห์ตีความของอาจารย์ทองแถม จัดว่าได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของศ.เจียงอิงเหลียงเช่นกัน เพราะได้อ้างถึงงานชื่อ ประวัติชนชาติไต ของศ.เจียงอิงเหลียง (สำนักพิมพ์ประชาชนเสฉวน, 2527) เป็นหลัก

สำหรับในวงการนักวิชาการจีนนั้น มีผู้ได้รับอิทธิพลและสืบทอดแนวคิดของศ.เจียงอิงเหลียงอีกจำนวนไม่น้อย ที่จัดว่าได้ทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นกิจลักษณะที่สุดต่อจากแนวทางที่ศ. เจียงอิงเหลียงได้ริเริ่มไว้ คือ ศาสตราจารย์หวางฮุยคุน (Wang Hui Kun, From the Yues to the Thais. Kunming: Institute of Southeast Asian Studies, 1992)³

จึงอาจพอสรุปได้ว่า สำนักศึกษาของนักประวัติศาสตร์จีนแผ่นดินใหญ่ ถือว่า **ไป๋เยว่เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท/ไต/ไทย** แนวคิดนี้จัดเป็นแนวคิดกระแสหลัก ที่ส่งอิทธิพลอย่างกว้างขวางทั้งในหมู่นักประวัติศาสตร์จีนในสาธารณรัฐประชาชนจีน และนักไท/ไทยศึกษาในประเทศไทย ในระยะสิบกว่าปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2529 - ปัจจุบัน)

บทบาทสำคัญประการหนึ่งที่แนวคิดนี้มีต่อวงการไท/ไทยศึกษาในประเทศไทย คือ ทำให้ข้อโต้แย้งทฤษฎีเกี่ยวกับกำเนิดและความเป็นมาของชนชาติไทย ที่ค่านักคิดดั้งเดิมของไทย โดยอาจถือสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็น “เจ้าสำนัก” เริ่มคลอนแคลน แต่ก็ยังไม่มีข้อสรุปใหม่ที่ชัดเจน การศึกษาวิจัยเรื่องไป๋เยว่อย่างจริงจัง จึงอาจเป็นกุญแจสำคัญดอกหนึ่ง ที่จะช่วยไขข้อโต้แย้งต่าง ๆ ว่าด้วยกำเนิดและความเป็นมาของชนชาติไท/ไต/ไทย ให้กระจ่างขึ้นได้ ความเข้าใจต่อประเด็นปัญหาได้แก่ที่ได้มีการเสนอปัญหา-ศึกษา-เรียนรู้-วิจัยสนาม-วิจัยเอกสาร-ให้ข้อสรุปใหม่-ปฏิเสธข้อสรุปเดิม-ตั้งแนวสันนิษฐานใหม่-กำหนดสมมติฐานการวิจัยใหม่ ได้มีการพัฒนาอย่างเป็นพลวัตมาเป็นลำดับขั้นดังจะได้แจกแจงรายละเอียดต่อไป

³ ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดของศ.หวางฮุยคุนว่าด้วยเรื่อง “ไป๋เยว่เป็นบรรพชนไทย” ไว้แล้ว โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน ชลธิรา สัตยาวัฒนา, “ตามรอยสวัสดิการ แกะรอยถิ่นที่อยู่ของคนไทและอาณาจักรไทโบราณ”, ตามรอยสวัสดิการ: สวาทกำเนิดไท-ลาว, เอกสารวิจัยประกอบนิทรรศการ “ผ้าปักของกลุ่มชน” ครั้งที่ 2 จัดโดย มูลนิธิไชยยัง ลิมทองกุล ร่วมกับ โครงการวิจัยผ้าไทในอาเซียน อคาเนย์ ภาควิชาไทยศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก (เครือผู้จัดการ), 2540. น. 36-39.

ตอนที่หนึ่ง

การสืบสาวกำเนิดไท
กับองค์ความรู้ดั้งเดิมเรื่องชาวเยว่

ภาพที่ 2 ฝากลองมโหระทึก

แสดงภาพเครื่องดนตรี ทำฟ้อนรำ เครื่องแต่งกาย ทรงผม
เครื่องปั้นดินเผา และ พิธีกรรม ของชาวเยว่แห่งอาณาจักรเตียน (แกน)
ชุดพบที่บริเวณทะเลสาบเตียน เซาสื่อโจ้ซาบ มณฑลหยุนหนาน

**A Yue Dancing Group on a bronze drum, depicting musical
instruments, dance, costume, hair-style and pottery,
in a ritual performance,
Dian Lake, Shizhaisan, Kunming Province,
Western Han Dynasty [206 BC.-AD 24]**

บทที่หนึ่ง

ข้อโต้แย้งเรื่องกำเนิดความเป็นมาของชนชาติไทย

ระยะที่เริ่มมีวิชาประวัติศาสตร์อุบัติขึ้นในวงวิชาการไทยเป็นต้นมา ได้มีความรู้ความเข้าใจที่แพร่หลายตรงกันในหมู่นักการศึกษาว่า คนไทยมีต้นกำเนิดมาจากบรรพชนชาวไท/ไต ที่เคยอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต แล้วค่อย ๆ โยกย้ายเคลื่อนถิ่นฐานจากทางตะวันตกเฉียงเหนือสุดของดินแดนประเทศจีน (ปัจจุบัน) ลงมาทางใต้ ผ่านลุ่มแม่น้ำหวงเหอ (ฮวงโห) ลุ่มแม่น้ำหยางฉี (แยงซีเกียง) เรื่อยลงมาจนถึงลุ่มแม่น้ำหลานชาง (ล้านช้าง หรือ แม่น้ำโขง) ลุ่มแม่น้ำคง (สาละวิน) ลุ่มแม่น้ำแดง จนกระทั่งมาปักหลักที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วก็สุดท้ายฝั่งทะเล

ความรู้ในเรื่องการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานดังกล่าว ก่อให้เกิดเป็น “สำนึกของความเป็นไทย” พร้อมด้วยกระบวนทัศน์ (แนวคิดที่เป็นระบบ paradigm of thought) ชุดหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่อง “กำเนิดความเป็นมาของชนชาติไทย” ที่ในระยะหลัง ๆ มานี้ ถูกกล่าวหาว่ามีแนวความคิด “ชาตินิยม” เจือปน คือ มีแนวคิดที่เจือด้วยอารมณ์ความรู้สึกว่า คนไทยเราถูก “จีน” ตีร้นจนเราถอยไปไหนไม่ได้อีกแล้ว ถ้าขึ้นถอยต่อไปอีก ก็ตกทะเล จึงต้องปักหลักพิทักษ์ผืนแผ่นดินไทยที่เหลืออยู่เป็นรูป “ขวาน” ให้ถึงที่สุด¹

ในระยะต่อมา ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีคิดดังกล่าวนี้ ได้มีการประมวลขึ้นเป็น “องค์ความรู้” ชุดหนึ่ง และได้รับการบรรจุอย่างย่นย่อลงในหลักสูตร การเรียนการสอน และตำราเรียน ชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษา โดยไม่มีรายละเอียด หรือหลักฐานวิชาการสนับสนุนอย่างเพียงพอ องค์ความรู้นี้ก็เริ่มถูกท้าทายโดยนักวิชาการรุ่นหลัง โดยเฉพาะนักโบราณคดี หรือนักวิชาการ

¹ ความห่วงใยของผู้ที่กล่าวหา ก็คงจะเป็นเพราะเกรงว่า หากความคิด “ชาตินิยม” (Nationalism) นั้นพัฒนาไปโดยขาดความตระหนักถึงความละเอียดอ่อนของความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่าง ไทย-จีน ก็อาจไม่เป็นผลดี และยิ่งเกรงว่าแนวคิดดังกล่าวอาจพัฒนาไปไกลถึงขั้นเป็น “ลัทธิเชื้อชาตินิยม” (Racism) หรือลัทธิคลั่งชาติได้

ที่ใช้หลักฐานและวิชาการด้านโบราณคดีสนับสนุน เพราะเมื่อการศึกษาแผนใหม่ขยายตัว ศาสตร์ที่ “ใหม่” และ “นำเข้า” จากระบบการศึกษาแบบตะวันตก ได้เข้ามาแทนที่วิธีการศึกษาที่มีลักษณะสังเคราะห์เป็น “องค์รวม” ของความรู้ และความเข้าใจ ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมา ด้วยวิธีการฟัง อ่าน ท่อง และจดจำ แบบดั้งเดิม องค์ความรู้เดิมที่มีลักษณะ “สังเคราะห์” ขึ้นด้วยประสบการณ์ ความชัดเจน และวิธีการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้แบบโบราณ โดย “ผู้รู้” ที่ยกย่องนับถือกันว่าเป็นปราชญ์ในระบุนั้น ไม่อาจต้านทาน “การตรวจสอบ” ของนักวิชาการรุ่นใหม่ ไฟแรง ที่ใช้ “ศาสตร์” สาขาวิชาการต่าง ๆ และมี “กระบวนการ” ที่แตกต่างไปจากเดิมได้

ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะการสืบทอดส่งต่อความรู้ มีแต่การ “ผลิตซ้ำ” ที่เป็นเพียงลักษณะลอกเลียน “ต้นแบบ” ขาดทั้งฐานความคิดที่เข้มแข็ง และขาดฐานข้อมูลที่หนักแน่น ไม่มีการพัฒนาขยายองค์ความรู้เดิม เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ ประกอบกับประสบปัญหาการ “ขาดช่วงรุ่น” ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นปราชญ์หรือผู้รู้ต่างมีอายุไล่สูงขึ้นไปและค่อย ๆ ล่วงลับกันไป อาทิ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ พระยาอนุมานราชธน พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ พระบริหารเทพธานี ฯลฯ ขณะเดียวกัน “คนรุ่นใหม่” ก็ยังไม่อาจพัฒนาตนเอง และ “ช่วงรุ่น” ของตนให้สามารถเชื่อมต่อระหว่าง “รุ่นเก่า” กับ “รุ่นใหม่” ได้

มีกรณียกเว้นเพียงไม่กี่ราย ที่จัดว่ามีความรู้ที่อาจถึงขั้นเทียบเคียงปราชญ์รุ่นเก่าได้ อาทิ คุณอัสนี พลจันทร์ (อินทราษฎร์, ศรีอินทราษฎร์, นายผี, ไพ ไม่ฟ้า ฯลฯ) และ คุณจิตร ภูมิศักดิ์ (สมสมัย ศรีศุทรพรหม, กวีการเมือง, สมชายปริชาเจริญ ฯลฯ) แต่ทั้งสองท่านก็บังเอิญเป็น “ปราชญ์และกวี ฝ่ายประชาชน” ที่ต้องอุทิศตน แรงกาย แรงใจ เวลา กระทั่งชีวิตทั้งชีวิต ให้กับภารกิจปฏิวัติเปลี่ยนแปลงสังคมไทย จนแทบไม่มีระยะเวลาที่สงบและต่อเนื่องเพียงพอ ที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ อีกทั้งยังถูกจำกัดด้วยปัญหาทางการเมือง ไม่มีเงื่อนไขที่จะศึกษา วิจัย เผยแพร่ ความรู้ลักษณะ “สังเคราะห์” ของตน ให้กว้างขวางและลุ่มลึกได้เท่าปราชญ์หรือนักวิชาการในระบบ องค์ความรู้เกี่ยวกับ “กำเนิดไท” และ “ความเป็นมาของชนชาติไทย” จึงถูกตรวจสอบและท้าทายโดยนักวิชาการอีกช่วงรุ่นหนึ่ง ที่ “แจ้งเกิด” ในช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นักวิชาการเหล่านี้แท้ที่จริง ในทางการอ่านและ

ศึกษา ก็จัดเป็น “ศิษย์” ของ “ปราชญ์” ยุคต้น ๆ ทว่ามีแนวคิดที่เป็น “กบฏ” หรือ “นอกครู” ในระดับต่าง ๆ กัน และมีแนวทางการศึกษา วิธีคิด วิธีการนำเสนอ “ความรู้” ที่ถือว่าการ “ค้นพบ” ใหม่ ต่าง ๆ กันออกไป

ความสับสนในวงวิชาการไทย

นับแต่ระยะปีพ.ศ. 2516 เป็นต้นมา อันเป็นช่วงที่มีความตื่นตัวอย่างสูง ทาง การเมือง คู่ขนานไปกับทางวิชาการ ของนักเรียนนักศึกษา นักวิชาการรุ่นใหม่ ๆ ในวงวิชาการแขนงและสาขาวิชาการต่าง ๆ อย่างทั่วด้าน สถานภาพองค์ความรู้เรื่อง “กำเนิดไท” และ “ความเป็นมาของชนชาติไทย” ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้น กระบวนการที่จะต้องเผชิญดังกล่าวข้างต้น² คือ ถูกเขย่า สั่นคลอน ไปทั่ว ทุกวงการ โดยเริ่มต้นจากนักวิชาการที่ใช้หลักฐานด้านโบราณคดีเป็นแกน นำ เช่น งานของนายแพทย์สุด แสงวีเชียร ศาสตราจารย์ชิน อู่ดี และ คุณ สุจิตต์ วงษ์เทศ (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2527, 2529, 2530) ซึ่งมีสื่อที่มีลักษณะ เป็น “สถาบัน” คือ หนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ สำนักพิมพ์ ของตนเอง เข้า มาเสริมให้แนวคิดวิพากษ์ “องค์ความรู้เดิม” แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและ กว้างขวางยิ่งขึ้น

เหตุผลประการสำคัญก็คือ การ “นำเข้า” มาของ “ศาสตร์” ใหม่ คือ วิธีวิทยา (Methodology) ด้านโบราณคดี ที่เน้นความน่าเชื่อถือของความรู้ จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ขุดพบใหม่ จัดเป็น “ข้อมูลใหม่” ที่เป็นวัตถุ ธรรม จับต้องได้ ซึ่งในทาง “วิธีคิด” อาจใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการล้มล้าง “องค์ความรู้เดิม” ที่เข้าใจกันว่า ขาดหลักฐานข้อมูลที่หนักแน่นเพียงพอที่จะ อธิบายปัญหาสำคัญระดับกำเนิดและความเป็นมาของชนชาติไทยได้ ประกอบกับเมื่อได้มีการขุดค้นทางโบราณคดีโดย “อาจารย์รุ่นใหม่” กับ นัก ศึกษารุ่นใหม่ ที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของตน ก็พบว่า มีหลักฐานทางโบราณคดี จำนวนมากในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะเครื่องมือเครื่องใช้ยุคหินเก่า หินใหม่ ชากและโครงกระดูก หัวกระโหลก มนุษย์

² เช่นเดียวกับในวงการวรรณคดี-วรรณกรรม ก็เกิดความเคลื่อนไหวทางแนวคิดและกระแสการวิพากษ์ วิจารณ์วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ของไทย ถึงขั้นมีการพูดขำขวย “เผาวรรณคดี” โดยขบวนการนักเรียน นัก ศึกษา และนักคิดนักวิจารณ์วรรณกรรมบางสำนัก ขบวนการ บุคคล และแนวคิดเหล่านี้ ดูเหมือนจะมีการ รูปกันในระยะหลังเกิด “วิกฤตศรัทธา” ต่อขบวนการและอุดมการณ์สังคมนิยม ว่ามีลักษณะ “เลเย รง” หรือ “สุดซ้าย” เกินไปบ้าง

โบราณ รวมทั้งเครื่องประดับ เช่น สร้อย กำไล อาวุธ เครื่องมือการผลิต เครื่องปั้นดินเผา ที่มีอายุ เก่าแก่กว่า 2,000 ถึง 6,000 ปีล่วงมาแล้ว กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย เช่น ที่ ภาคกลาง พบโครงกระดูกมนุษย์โบราณที่อำเภอบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี ภาคเหนือ พบที่จังหวัดน่าน เชียงราย พะเยา ภาคใต้ พบที่อำเภอเวียงสระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี กระบี่ นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ ภาคอีสาน พบแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่ อำเภอบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

ความสวยงาม มีเอกลักษณ์ และความเก่าแก่ ที่ประจักษ์กันว่า อาจจะมี อายุถึง 2,000-6,000 ปี ขึ้นไป ทำให้นักโบราณคดีบางส่วน นักวิทยาศาสตร์ นักชีวพันธุกรรม แพทย์ ที่ศึกษาสรีระของมนุษย์โบราณและ สนใจโบราณคดีปักใจเชื่อว่า แท้ที่จริงแล้ว บรรพชนคนไทยเรามีได้อพยพมาจากไหน หากได้อยู่ที่นี่ ในดินแดนอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยปัจจุบัน ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา ไม่เช่นนั้น ลูกหลานวงศ์วานเราหรือบรรพชน เจ้า ของชาวกว๊านและวัฒนธรรมโบราณสมัยหิน จะหายไปไหนได้อย่างไรอย่างไม่มี ร่องรอย โดยตรรกะ ชาวมมนุษย์โบราณเหล่านี้ก็ต้องเป็น บรรพชนไทยซึ่งอยู่ ที่นี้มาแต่แรกเริ่มอย่างไม่ต้องสงสัย หลักฐานกับตรรกะแนวนี้นี้ยังช่วยให้รู้สึก “สบายใจ” เพราะเสริมความรู้สึก “ชาตินิยม” ให้ ผสมกับความรักถิ่นฐาน ปัจจุบันได้อย่างสนิทแนบแน่น โดยอาจจะไม่ทันได้รู้สึกตัว และโดยไม่ต้องคิด อะไรมากมาย ให้ต้องยุ่งยากข้องแวะกับดินแดนอื่นที่เราไม่มีอำนาจอธิปไตย เหนือดินแดนนั้น ทำให้ติดปัญหา “ความอ่อนไหว” ทางการเมืองลงได้อย่าง ลื่นเชิงด้วย

แนวคิดดังกล่าว มีพื้นฐานความเป็นไปได้อยู่มาก หากเป็นที่ยอมรับกันว่า คำว่า “คนไทย” หรือ “ชนชาติไทย” (ที่มี ย) นั้นเป็น “สายพันธุ์ใหม่” ที่ผสม ผสมกัน มีรากร่วมทางวัฒนธรรมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ทั้งกับชนพื้น เมือง ผู้อาจเป็นเจ้าของชาวกว๊านวัฒนธรรมโบราณในพื้นที่ประเทศไทยปัจจุบัน และกับกลุ่มชนหรือกลุ่มวัฒนธรรมโบราณ ที่ได้เดินทางเข้ามาตั้งรกรากหลัก แหล่งในดินแดนอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยปัจจุบัน หลายทิศ หลายทาง ทั้งในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก แต่ โดยเหตุที่การนำเสนอและไขปัญหานี้ในระยะแรก ยังไม่ได้มีการจำแนกใช้คำ อย่างเคร่งครัด ระหว่างคำ ไท (ไม่มี ย) ที่ปัจจุบันใช้ในความหมาย “กลุ่ม

ชาติพันธุ์ไทย” อันหลากหลาย ทั้งในและนอกประเทศ และคำ ไทย (มี ย) ที่ปัจจุบันหมายถึง พลเมืองผู้ถือกำเนิดและมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย การเสนอและไขปัญหาดังกล่าว ในระยะ “เตาะแตะ-สอนเดิน” ทั้ง “ผู้ให้” ความรู้ ซึ่งมี “สื่อ” ที่จะใช้在手อย่างกว้างขวาง กับ “ผู้รับ” ซึ่งขาดพื้นฐานการอ่านและความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ รวมทั้งขาด “ข้อมูล” ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับ “คนไท” และ “กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไทนอกประเทศ ทำให้เกิดเป็นกระแสความคิดนำพานักเรียนนักศึกษารุ่นใหม่ ปัญญาชนรุ่นหลัง (หลัง 14 ตุลาคม 2516 และโดยเฉพาะ หลัง 6 ตุลาคม 2519) เกิดความรู้สึกคัดค้าน “องค์ความรู้เก่า” ต่างพากันคล้อยตาม และยอมรับสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็น “องค์ความรู้ใหม่” ที่ดูเหมือนจะ “น่าสนใจ” อย่างขาดการวิพากษ์ทำนองเดียวกับที่ปัญญาชนรุ่นเก่ายอมรับองค์ความรู้ชุดแรกอย่างขาดฐานความคิดและข้อมูลที่เพียงพอเช่นกันเพราะเหตุดังกล่าว จึงเกิดมีปรากฏการณ์ของการนำเสนอ คำยืนยัน-คำถาม-คำตอบ ต่อปัญหากำเนิดไทและความเป็นมาของชนชาติไทย ในวงการวิชาการไทยและระหว่างประเทศ ทั้งในเชิงคัดค้านเพื่อล้มล้างองค์ความรู้ชุดเดิม (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2527; 2529) การให้ข้อมูลเพิ่มเติมและจำแนกให้เห็นว่ามีแนวคิดของหลายสำนักศึกษาที่เห็นต่าง ๆ กันเพื่อประกอบการพิจารณาแล้วให้เลือกตัดสินใจด้วยตนเอง (กาญจณี ละอองศรี 2528; ธิดา สารระยา 2536) ต่อมา จึงได้มีแนวการประนีประนอมโดยใช้ข้อมูลใหม่ที่เป็นข้อมูลสนามเกี่ยวกับคนไทนอกประเทศ แต่ก็เพียงเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งทำให้กรณีโต้แย้งที่เขม็งเกลียว สามารถ “คลายปม” ไปได้ระดับหนึ่ง (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2530)

อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการโต้แย้งตามมา เพื่อสร้างความแจ่มชัดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นว่า การล้มล้างองค์ความรู้(ดั้งเดิม)ชุดแรกเสียทั้งหมด ไม่น่าจะถูกต้อง มีการเสนอข้อมูลใหม่ประกอบแนวทางการศึกษาและการตีความใหม่โดยใช้ “ศาสตร์” อื่นเข้าช่วย นอกเหนือจากโบราณคดี อาทิ ภาษาศาสตร์กับมานุษยวิทยา (ชลธิรา สัตยาวัฒนา 2533) ตามมาด้วยการนำเสนองานค้นคว้าของนักวิชาการตะวันตกเข้ามาช่วยไกลเกลี่ยข้อโต้แย้ง (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2533) แต่ก็ยังมิได้มีการค้นคว้าเพิ่มเติมในส่วนนี้

กระแสการโต้แย้งเชิงแนวคิดทฤษฎี ในประเด็นปัญหาดังกล่าว ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องในวงวิชาการไทย ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา โดยอาจประมวลสรุปให้เห็นภาพความเคลื่อนไหวของความคิดเชิงโต้แย้งผ่านมิติของ

กาลเวลาในช่วงระยะเวลาประมาณ 10 ปี จากหนังสือ-งานวิจัย-เรียบเรียง ที่ได้รับการตีพิมพ์อย่างแพร่หลาย โดยเครือข่ายสำนักพิมพ์หรือองค์กรที่มีลักษณะเป็น "สถาบัน" พอสมควร ดังนี้

- "คนไทยไม่ได้มาจากไหน" : สุจิตต์ วงษ์เทศ
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2527
- "ถิ่นกำเนิดของคนไทย" : กาญจน์ ละอองศรี
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2528
- "คนไทยอยู่ที่นี้" : สุจิตต์ วงษ์เทศ
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2529
- "คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง" : สุจิตต์ วงษ์เทศ
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2530
- "คนไท (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้" : ชลธิรา สัตยาวัฒนา
ปี.เจ. เทอร์เวียล,
แอนโทนี ดิลเลอร์
มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย; สำนักพิมพ์เมืองโบราณ 2533;
คณะกรรมการพิจารณารางวัลวรรณกรรมบัวหลวง³
มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ
- "คนไทยมาจากไหนด้วย และคนไทยอยู่ที่นี้ด้วย": นิธิ เอียวศรีวงศ์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2533⁴

³ การให้รางวัลวรรณกรรมบัวหลวงประเภทร้อยแก้ว อันดับ 1 ให้กับ ชลธิรา สัตยาวัฒนา ผู้เขียนบทความวิจัยเรื่อง "ไบบ้าน ใจเมือง และใจคน กับปัญหาการสืบสาวเอกลักษณ์ไท" ในหนังสือชื่อ คนไท (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้ โดยคณะกรรมการพิจารณารางวัลวรรณกรรมบัวหลวง ของมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ ที่มี ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร เป็นประธานฯ น่าจะมีนัยอย่างสำคัญต่อ "วิวาทะ" เรื่องกำเนิดไท และความเป็นมาของชนชาติไทย เพราะเป็นที่รู้กันดีในวงการว่า ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร สังกัดสำนักคิดเดิมและสนับสนุนองค์ความรู้เดิมว่าถูกต้อง

⁴ นิธิ เอียวศรีวงศ์ เสนอแนวคิดและแนวทางประนีประนอม โดยดูเหมือนจะยังไม่ประสงค์ค้นคว้าปัญหานี้ด้วยตนเอง หากได้แปลย่อและอธิบายความ งานวิจัยของ ศาสตราจารย์ George Condominas นักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส ที่ให้ความสำคัญกับปัญหาการผสมผสานทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไท และ กลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร (ออสไต

"กว่าจะเป็นคนไทย" :

ธิดา สาระยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม 2536

"จ้วง: พี่น้องเผ่าไทยที่เก่าแก่ที่สุด" :

ศรีศักร วัลลิโภดม

ปราณี วงษ์เทศ

คณะโบราณคดี ม.ศิลปากร 2539

การปะทะสังสนทนได้แย้งกันไปมา เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เป็นลำดับขึ้น ในประเด็นปัญหาดังกล่าว ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา นั้น แท้ที่จริง มีปัญหาทั้งทางข้อเท็จจริง และ ปัญหาทางทฤษฎี หรือ ฐานความคิด

ปัญหาทางข้อเท็จจริง นั้น เป็นความจำกัดด้านข้อมูล หลักฐานทางภาษา ประวัติศาสตร์และโบราณคดี เนื่องจากการขุดค้นทางโบราณคดีในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยปัจจุบันนั้น ยังมีไม่มากพอ นอกจากที่บ้านเก่าและบ้านเชียงแล้ว หลักฐานในแหล่งโบราณคดีอื่น ๆ ยังไม่แจ่มชัดและไม่เก่าแก่พอที่จะประมวลภาพรวม เพื่อให้คำตอบหรือสมการ ที่จุใจให้กับข้อสรุปที่กำหนดขึ้น กล่าวคือ หลักฐานทางโบราณคดียังไม่สามารถเป็นสิ่งที่สามารถตรวจสอบให้ลงรอยกันได้กับหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ "ซาก" กับ "ลายลักษณ์" ไม่ว่ารูปแบบใด ยังมีใช้สิ่งที่สามารถอธิบายให้ความกระจ่างแก่กันและกัน⁵ ที่สำคัญก็คือ ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย อย่างเป็นทางการนั้น ยังมีประเด็นความคิดเพราะความจำกัดของข้อมูลอยู่ชุดหนึ่ง คือ แนวการยอมรับจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ไทย ไปได้ไกลแค่สมัยสุโขทัย คือ เริ่มต้นประวัติศาสตร์ไทยเมื่อระยะประมาณ 1,800 ปี หลังพุทธกาล หรือเพียงเมื่อประมาณ 800 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น นับเป็นระยะเวลาที่สั้นมากหากนับเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

คำถามที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่อาจหาคำตอบได้ หากยึดแนวทางการศึกษาและวิธีคิดข้างต้น ก็คือ

รอเชยติค) โดยเฉพาะใน หนังสือชื่อ From Lawa to Mon, From Saa to Tai (trans. and edited by Gehan Wijeyewardene 1990).

⁵ ต่างกับหลักฐานทางโบราณคดีในประเทศจีน ที่ส่วนใหญ่สามารถตรวจสอบกับหลักฐานประวัติศาสตร์ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรได้ และนักเขียนจะเอื้อคำอธิบายให้เก๋กันและกัน ดังจะได้แสดงให้เห็นในชั้นนำเสนอหลักฐานในประเทศจีนต่อไป

“หากบรรพชนไทยอยู่ที่แผ่นดินไทยมาตั้งแต่ยุคหินเก่า ต่อเนื่องด้วยหินใหม่ เหตุใดเราจึงสามารถสืบสาวประวัติศาสตร์รัฐไทยที่ย้อนไปได้ไกลเพียง 800 ปี เท่านั้น ?” และ

“เป็นไปได้หรือที่ “สำนักความเป็นไท” มีอายุความเพียง 800 ปี ถ้าชนชาติไทยอยู่ที่นี้ ที่แหลมทอง มาแต่ไหนแต่ไร ?”

ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ชนชาติไท และ พื้นที่รัฐไท ในแผ่นดินแหลมทอง นอกจากจะมีพาดานด้าน ระยะเวลา แล้ว ยังถูกท้าทายโดยนักวิชาการรุ่นหลังในระยะเวลาต่อมา แม้แต่ ศิลาจาริกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งเป็น ศิลาจาริกหลักแรก ที่ได้มีการจดจารบนหินเป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นที่ยอมรับกันเป็นทางการว่าเป็น ‘อักษรไทย’ ประดิษฐ์คิดค้นโดยพ่อขุนรามคำแหง พระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่เมื่อปีพุทธศักราช 1826 ก็ถูกท้าทายด้วยข้อกังขาว่า “น่าจะไม่ใช่ของจริง” หากถูกสร้างขึ้นพร้อม ๆ กับ “การสร้างตัวตนแห่งความเป็นชาติ” และดังนั้น ประวัติศาสตร์สุโขทัยจึงเป็นเพียง “ประวัติศาสตร์สุโขทัยในอุดมคติ” สุโขทัย อาจเป็นเพียงอาณาจักรในจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม ร่องรอยเมืองเก่าศรีสัชนาลัย โบสถ์วิหาร วัดวาอารามต่าง ๆ เป็นประจักษ์พยานถึงการดำรงอยู่ของอาณาจักรโบราณแห่งนี้ ซึ่งย่อมจะมีได้ผุดขึ้นจาก สูญญากาศ ความถึงพร้อมทางด้านสถาปัตยกรรมสุโขทัย และประติมากรรมพระพุทธรูปแบบสุโขทัย บ่งชี้ว่า สุโขทัย น่าจะเป็นอาณาจักรโบราณที่มีรากฐานทางอารยธรรมเก่าแก่เกินกว่า 800 ปี อย่างแน่นอน

คำถามที่ตามมาก็คือ

“ใครกันแน่ เป็นเจ้าของหรือผู้ให้กำเนิด อารยธรรมสุโขทัย ?”

เมื่อโจทย์นี้ถูกท้าทายหนักเข้า และคำอธิบายโดยใช้ทฤษฎีการผสมผสานทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่อาจให้คำตอบที่น่าพอใจได้ เพราะสุโขทัยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มี “ทางศิลปะ” ที่มีลักษณะเฉพาะ บ่งบอกถึงการพัฒนา สืบทอด และสั่งสมมายาวนาน นักโบราณคดีบางท่านก็โยงสุโขทัยเข้ากับเวียงจันทน์ และเสนอว่า

“ชาวสยามที่เวียงจันทน์และอีสานเหนือ เป็นผู้สร้างแคว้นสุโขทัย”

เพราะมีร่องรอยอารยธรรมหลายอย่างร่วมกันอยู่ (ศรีศักร วัลลิโภดม 2534)

หากโยงไปเช่นนั้นเพื่อหาคำอธิบายที่สวมรับกันได้กับร่องรอยอารยธรรมที่มีเอกลักษณ์และน่าจะมีที่มาที่เก่าแก่กว่า “เพดานเวลา” ประวัติศาสตร์กรุงสุโขทัยตามความเข้าใจที่เป็นทางการของวงวิชาการและราชสำนักสยาม “ชาวไทยสยาม” ในอาณาจักรสุโขทัยก็คงต้องโยกย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศจีน เพราะชาวลาวเวียงจันทน์-หลวงพระบาง (ล้านช้าง) มีองค์ความรู้ที่แน่นอนอยู่ชุดหนึ่ง ที่เป็นทั้งความเชื่อและข้อสรุปที่ยอมรับกันเป็นทางการกันว่า “บรรพชนดั้งเดิมของชนชาติลาว คือ อ้ายลาว ซึ่งเคยอยู่ในดินแดนจีนตลอดแนวจากเหนือลงมาได้ถึงมณฑลหยุนหนาน โดยในสมัยโบราณ “อาณาจักรอ้ายลาว”⁶เป็นอาณาจักรอิสระ สามารถสว้ยอนกลับไปได้ไกลกว่า 5,000 ปี

บรรพชนลาว ในมโนทัศน์ชาวลาว

ท้าวคำจัน ประดิ (2512; 2528)

งานค้นคว้าเรื่อง “ประวัติศาสตร์การทูตลาว” เป็นงานที่มีลักษณะวิชาการสืบสานร่องรอย “กำเนิดความเป็นมาของชนชาติลาว” นักวิชาการลาว - คำจัน ประดิ เรียบเรียงขึ้นเมื่อปี 2512 ได้รับการคัดสรรให้จัดรวมพิมพ์ในหนังสือ มุลมรดกชนชาติอ้ายลาว อันเป็นหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระยอธกั้วพุทธชินราช สกลมหาสังฆปาโมกข์ สมเด็จพระสังฆราชแห่งพระราชอาณาจักรลาว - (12 มีนาคม 2528)⁷ นับเป็นตัวอย่างที่สำคัญของการสืบสาน ประวัติศาสตร์ชนชาติลาว ในมโนทัศน์

⁶ ผู้วิจัยกำลังให้ความสนใจกับการติดตามร่องรอย “อาณาจักรอ้ายลาว” ในดินแดนจีน โดยมีสมมติฐานว่าคำว่า “อ้ายลาว” ในภาษาไทย-ลาว อาจเชื่อมโยงกับ “ต้าเหลียว” ในภาษาจีนได้ “อาณาจักรต้าเหลียว” (ต้า คือ อ้าย, เหลียว คือ ลาว) เป็นที่รู้จักกันดีในวงการผู้สนใจหนังสือและภาพยนตร์กำลังภายใน ว่าด้วย “ยุทธจักรบู๊ลิ้ม” ซึ่ง ก็ยังมี นักเขียนเรื่องกำลังภายในชื่อดัง ผู้ได้รับคำนิยามว่าสืบค้นประวัติศาสตร์จีนยุคโบราณอย่างลึกซึ้งก่อนสร้างสรรค์งานเขียน ได้นำเอาเค้าโครงเรื่องราวความสัมพันธ์ที่เป็นพันธมิตรระหว่างสองอาณาจักร คือ อาณาจักรต้าเหลียว กับอาณาจักรน่านเจ้า มาแต่งเป็นหนังสือกำลังภายในเรื่อง มังกรหยก อันเลื่องชื่อ ในชุด “แปดเทพอสูรมังกรฟ้า” ได้กล่าวถึงผู้นำของอาณาจักรต้าเหลียว ชื่อ “ไต้ย่อง” ซึ่งมีความสัมพันธ์ลักษณะพันธมิตรที่แนบแน่นมากกับ “อ๋อง” แห่งอาณาจักรน่านเจ้า (ต้าเหลียว) และโดยเฉพาะกับองค์รัชทายาท “ต้าวนอ๋อง” ในสมัยราชวงศ์ซ่ง โดยได้ร่วมมือกันต่อต้านการรุกรานของพวกมองโกล

⁷ วาระโอกาสของการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ และการคัดเลือกบทความนี้มาจัดพิมพ์ในวาระโอกาสอันสำคัญ คือในงานพระราชทานเพลิงพระศพของผู้นำสูงสุดฝ่ายพุทธศาสนาจักรของลาว ย่อมบ่งบอกว่าการลาวให้ความสำคัญกับแนวคิด ทฤษฎี หลักฐานข้อมูลที่น่าเสนอ ตลอดจนความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข้อมูล คือ บันทึกเอกสารประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ต่าง ๆ ของจีน

(conceptualization) ของชาวลาวที่สมบูรณ์แบบที่สุด กล่าวคือ ทำวคำจัน
เสนอว่า

ในสมัย 5,500 ปีที่ผ่านมา ชาตินลาว ได้ตั้งถิ่นฐานภูมิภานาอยู่แถบ ภูเขาอา
ลไต ซึ่งติดกับ “ดินจีน ดินโซเวียต และดินมกโกเลีย” ปัจจุบัน

ต่อมาในสมัย 4,970 ปีมา ชาตินลาว ได้มาตั้งดินแดนของตนใน แดนแม่น้ำ
เหลือง หรือ ฮวงโห และสงวนนามของตนเองว่า “อ้ายลาว”

จนถึง 4,170 ปีที่ผ่านมา ลาวได้ตั้ง “อาณาจักรอ้ายลาว” ขึ้นที่ แถบแม่น้ำไหว
ลงมาทางใต้ มีพื้นแผ่นดินควบคุมเอา แคว้นเสฉวน หูเป่ย์ หูหนาน และ อันหุย
ในปัจจุบัน โดยเริ่มมีการแลกเปลี่ยนการทูตกับจีน กินอยู่อย่างสันติวิธี และ
แต่งคองระหว่างสองชาติ

ในปี 3,940 ปีที่ผ่านมาแล้ว จีน ได้ยึดเอาดินลาวไปที่ละเล็กละน้อย แล้วลาวก็
ถอยไปอยู่ป่าอยู่ภู อยู่เขตบ้านนอกขอกคาม

ในปี 2,184 ที่ผ่านมา พระเจ้าขุนเมือง ก็มาตั้ง อาณาจักรอ้ายลาว ในแคว้น
หูหนาน โดยเอาชื่อนครหลวงว่า นครขุนเมือง (หรือ ขุนเมง)

พ.ศ. 453-456 เกิดการสู้รบระหว่างจีนกับอ้ายลาว ลาวต้องเสีย อาณาจักร
เพหงาย ให้แก่จีน

พ.ศ. 764-808 สมัยสามก๊ก ลาวได้ค้อยโอกาสที่แผ่นดินจีนกำลังวุ่นวาย จัดตั้ง
“สหรัฐ รวม 6 รัฐ คือ

1. เมืองควาย
2. ยิดซิก
3. ยัม
4. สีหลวง
5. หลวงกุง
6. หนองแส

พ.ศ. 1192-1806 สมัยน่านเจ้า ลาวถอยลงมายึดเอาอาณาเขต น่านเจ้า โดย
ยึดเอา หนองแส หรือ ตาสีฟู เป็นนครหลวง แบ่งการปกครองออกเป็น 4 รัฐ
คือ

1. รัฐนามเมือง มีดินแดนแต่ แคว้นหูหนาน (จีน) ถึงแคว้นกุคาม หรือ
ปากัน (พะม่า)
2. รัฐยวน เชียงแสน คือดินแดนตอนเหนือของประเทศไทย
3. รัฐล้านช้างเกียง คือดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำโขง แบ่งออกเป็นสองภาค คือ
ภาคนาน้อยอ้อยหนู (เมืองแฉง หรือ เคียนเบียนฟู) และ ภาคเมืองชาว
ล้านช้าง (หลวงพระบาง)

4. รัฐอัสสัม คือดินแดนทางตะวันตกของอินเดีย ซึ่งแบ่งเป็นสองภาค คือ
ภาคอัสสัม อยู่ทางตอนเหนือ และภาคมณีปุระอยู่ทางตอนใต้

(คำจัน ประคิด 2512, ใน มุขมรดกชนชาติอ้ายลาว 2538 : 157-159)

ท้าวคำจันสรุปว่า อาณาจักรน่านเจ้าของลาว แตก เพราะถูกกอง ทัพ
มองโกลบดขยี้ เมื่อ พ.ศ. 1796

นับแต่นั้น ผู้คนอาณาจักรอ้ายลาวก็กระจัดกระจาย “ไปตามตายตามเกิด”

เผ่าลาว ที่ลงมาทาง แม่น้ำดำ ก็เรียกตนเองว่า ไทดำ⁸

เผ่าลาว ที่ลงมาทาง แม่น้ำโขง เรียกตนเองว่า ไทลาว

เผ่าลาว ที่ลงมาทาง แม่น้ำเจ้าพระยา เรียกตัวเองว่า ไทสยาม

ส่วน ลาว ที่ลงมาทาง แม่น้ำสาละวิน ก็เรียกตนเองว่า ไทยวน และสำหรับ
ผู้ที่ยังค้างอยู่ที่ “ดินน่านเจ้า สิบสองพันนา” ก็เรียกตนเองว่า ไทลีพวกที่ยัง
ค้างอยู่ที่รัฐ นามเมือง เขตพะม่า เรียกตนเองว่า ไทเงี้ยว (ที่เรียกว่า
ฉาน เป็น ภาษาจีน แปลว่า ไทภูเขา)⁹

ส่วนที่เหลือคือ อัสสัม และมณีปุระ เรียกตัวเองว่า ไทอาหม หรือ ไทใหญ่
ในความควบคุมของอินเดีย

ท้าวคำจันตั้งข้อสังเกตว่า ชาติลาว ที่มาจาก อ้ายลาว นี้ มีเพียงสามรัฐ ที่
ประกาศตนเป็นเอกราช ได้ คือ

ล้านนา หมายถึง เชียงแสน เชียงใหม่ เชียงราย

ล้านช้าง หมายถึง เมืองขวา ฝั่หนาม เมืองไล้ เมืองแถง และ

ล้านเพี้ย หมายถึง สุโขทัย พิษณุโลก อโยธยา

ท้าวคำจันยังได้ให้ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อ “กบไล้ข่าน”

กษัตริย์มองโกล รุกราน น่านเจ้า พ.ศ. 1796 นั้น สุโขทัย หรือ สยาม มี พ่อ

⁸ มีข้อน่าสังเกตว่า ในการสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ลาวและการโยกย้ายถิ่นฐานของชนชาตินี้ ท้าว
คำจันมิได้กล่าวถึงกลุ่ม ไทแดง เลย

⁹ นับเป็นแนววิเคราะห์คำว่า “ฉาน” อีกแนวหนึ่ง โดยนักวิชาการฝ่ายลาว ซึ่งแตกต่างจากทัศนะของจิตร
ภูมิศักดิ์ (2519) ที่เห็นว่า “ฉาน” เป็นคำเดียวกับ “สยาม” ซึ่งมาจาก ตย้า-ซำ แปลว่าบริเวณที่จับน้ำ (ที่
กลุ่ม)เช่นเดียวกับคำ จำเหือ ซำได้ ในเวียดนาม

ขุนรามคำแหง ปกครองอยู่ เมืองซัว¹⁰ และ ในเวลาเดียวกันนั้นก็มี พ่อขุน
มั่งราย ปกครอง ล้านนา อยู่แล้ว
ส่วน ขุนบรม นั้น เป็น กษัตริย์ลาว ที่ตั้ง อาณาจักรน่านเจ้า แบ่งเขตน้ำดิน
แดนให้ลูกชายทั้ง 7 มานั่งเมือง¹¹

(คำจัน ประดิษฐ์, 2512 ใน มุลมรดกชนชาติอีสานลาว 2528 : 159-160)

หากโยงข้อเสนอรื่อง ชาว 'ไท-สยาม' ใน สุโขทัย ว่ามีความเกี่ยวพันกับ
ลาว และลาว ก็มีที่มาจากแผ่นดินจีนถ้าพิจารณาผ่านความรู้ทางประวัติ
ศาสตร์ของชาวลาว ก็จะเห็นได้ว่า ในที่สุดแล้วยังคงหนีไม่พ้นที่จะต้อง
สาวหาบรรพชนต้นเชื้อสายไท-ลาว และ/หรือ เทือกเถาเหล่ากอของบรรพชน
ไท-ลาวในดินแดนจีนอีกนั่นเอง

ฐานความคิด เรื่อง "คนไทยอยู่ที่นี้มาแต่ไหนแต่ไร" กับเรื่อง "ชาวสุโขทัยมา
จากเวียงจันทน์" ที่เสนอโดยสำนักคิดโบราณคดีกลุ่มเดียวกัน จึงกลายเป็น
ปัญหาทางทฤษฎีที่ค่อนข้างจะขัดแย้งกันอยู่ในที่ และเป็นเรื่องคาบเกี่ยว
พรมแดนรัฐชาติของพี่น้อง ไท-ลาว จำเป็นที่จะต้องศึกษาปัญหาทางประวัติ
ศาสตร์ประเด็นดังกล่าว อย่างปราศจากอคติ (ต่อจีนและลาว) พร้อมๆ กัน
ไปกับต้องปลอดจากอคติ (ชาตินิยมไทย) ด้วย จึงอาจจะได้คำตอบที่
กระจ่างชัดขึ้นได้เกี่ยวกับปัญหากำเนิดและความเป็นมาของชนชาติไท/ไทย

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดของ รศ. ศรีศักร วัลลิโภดม ที่ได้เสนอว่า "ชาวสุโขทัยมา
จากเวียงจันทน์" แท้ที่จริง เป็น "การค้นพบ" และ "การสืบสาน" ความเชื่อม
โยงระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมไท-ลาว และกลุ่มวัฒนธรรมมอญ-เขมร สองพี

¹⁰ หมายถึง เมืองซัว - ซาววา - ซาวว้า คือ หลวงพระบางปัจจุบัน ผู้วิจัยได้สันนิษฐานคำนี้ไว้แล้ว เมื่อ
เสนอผลงานวิจัยเรื่อง ลัทธิเมืองน่าน โดยสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ลัทธิลัทธิ ในบริบทของ
ประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรมล้านนา-ล้านช้าง (ชลธิรา สัตยาวัฒนา 2530)

¹¹ โดยนัยนี้ย่อมหมายความว่า ท้าวคำจันมิได้เห็นพ่อขุนรามคำแหง และ พ่อขุนมั่งราย เป็นกษัตริย์
เชื้อสาย ลาว แต่อย่างใด ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญมาก หากพิจารณาในแง่ที่ว่า
ตระกูลไท-ลาว เป็นสายชาติพันธุ์เดียวกัน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้แล้วในกรณีพ่อขุนมั่งราย สืบเชื้อสายจากหลวงจักรวาล คือ สายชาติพันธุ์และ
วัฒนธรรมละว้า ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูล มอญ-เขมร (ออสโตรเอเชียติก) ที่ได้กลายเป็นไทและ
ถูกทำให้เข้าใจว่าเป็นกษัตริย์ไทย ในชั้นหลัง (ชลธิรา สัตยาวัฒนา 2530: Cholthira Satyawadhna
1991: 1997)

ส่วนในกรณี พ่อขุนรามคำแหง สืบเชื้อสายมาจากไหนนั้น ก็เป็นเนื้อหาที่สามารถเปิดประเด็นขึ้นมา
อภิปราย และวิเคราะห์ต่อไปได้ แต่มิใช่ในงานวิจัยนี้

น้องสองฝั่งโขง ที่มีนัยยะสำคัญอย่างยิ่ง หากท่านไม่แข่งขันกับทฤษฎี “การผสมผสานทางชาติพันธุ์” และ “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” จนเกินไปนัก โดยยอมให้น้ำหนักมากขึ้นกับกลุ่มวัฒนธรรมและสายวัฒนธรรมที่สามารถสืบทอดเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ที่สั่งสมมายาวนานหลายชั่วรุ่นคน นับเป็นพัน ๆ ปีได้ ปัญหาทางทฤษฎีที่ก่อรูปเป็นฐานกำแพงความคิดแน่นหนาล้อมกรอบตนเองและศิษย์สำนักคิดนี้ ก็จะมีที่ยึดหยุ่นเพียงพอที่จะช่วย คลายปมปัญหาที่ถูกเป็นเงื่อนตายได้อีกหลายเปลาะ และจะเป็นผลให้ มานุษยวิทยาเชิงโบราณคดี สร้างคุณูปการที่สำคัญยิ่งให้กับ ไท-ลาว/ไทยศึกษา ได้ในระยะต่อไป

บรรพชนไทยโบราณในทัศนะชาวไทยเชื้อสายจีน:

ลิขิต อุบุตรกุล (2509)

อาจกล่าวได้ว่า ในระยะ 50-100 ปีที่ผ่านมา มีปัญญาชนชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวนหนึ่ง ที่ได้มีโอกาสไปเยือนดินแดนจีน หรือได้ไปศึกษาต่อที่นั่น ได้สัมผัสสังคมวัฒนธรรมจีนปัจจุบันด้วยตนเอง ทั้งในเมืองและชนบท โดยเฉพาะภาคใต้ของประเทศไทย บางท่านก็มีความรู้ใฝ่ศึกษา สามารถอ่านภาษาจีนได้อย่างแตกฉาน จึงได้ศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์จีนด้วยตนเอง และได้พบว่า นักวิชาการจีนนั้น ดูเหมือนจะมีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้งทางวิชาการในปัญหา “กำเนิดความเป็นมาของชนชาติไทย” ไม่มากเท่านักวิชาการไทย เพราะชาวจีนไม่ต้องติดคิดชาตินิยมไทย (แม้ว่าอาจจะมีความคิดชาตินิยมจีน) จึงสามารถศึกษาวิเคราะห์ตีความปัญหานี้ไปตาม “เนื้อผ้า” ในที่นี้ ก็คือ หลักฐานข้อมูลในเอกสารประวัติศาสตร์จีน ซึ่งมีบันทึกไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ ด้วยวิธีการบันทึกประวัติศาสตร์นิพนธ์ของจีนในยุคสมัยต่าง ๆ¹²

นักวิชาการจีนส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่อง ไท/ไท/ไทย มีองค์ความรู้อยู่ชุดหนึ่ง ที่จัดว่า “ตกผลึก” มานานแล้วว่า บรรพชนดั้งเดิมของชนชาติ ไท/ไท/ไทย (Proto-Tai) นั้น มีกำเนิดอยู่ในแผ่นดินอันเป็นที่ตั้งของประเทศจีนปัจจุบัน

¹² อ่านรายละเอียดเรื่อง วัฒนธรรมการบันทึกประวัติศาสตร์จีน ซึ่งจัดว่ามีความแน่นอน แม่นยำ มีระบบระเบียบเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ระดับสากล ในปาปัสตีฟู-ปาปัสเตียน, คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2539.

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการจีนต่างยุคต่างสมัยต่างสำนัก ก็ยังคงมีความเห็นแตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องของการจำแนกกลุ่มและความเป็นมาของบรรพชนชาวไต/ไท โดยเฉพาะในด้านของ เวลา กับ พื้นที่ ยังผลให้นักวิชาการไทยเชื้อสายจีน ได้รับอิทธิพลทางความคิดความเชื่อ และก่อรูปเป็นความรู้ที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่หลายแนวคิดทฤษฎี ที่สำคัญ คือ

แนวคิด ที่เชื่อ วิเคราะห์ และตีความ ตามหลักฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ลายลักษณ์ โดยเฉพาะที่เป็นเอกสารบันทึกประวัติศาสตร์จีนแต่โบราณกาล โดยได้ลงความเห็นด้าน พื้นที่ ว่า ชนชาติไต/ไท ถือกำเนิดและตั้งถิ่นฐานทางตอนเหนือและตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ในด้าน เวลา แนวคิดนี้สว้ยอนรอยอดีตไปจนถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ของจีน ใช้ข้อมูลจากพงศาวดารจีนยุคสมัยต่าง ๆ แล้วตีความว่า ชนชาวไต/ไท/ไทย เป็นชาติโบราณเก่าแก่มาก มี พระเจ้าเสี้ยวเหว (หรือพระเจ้าเหาน้อย) องค์เดียวกับที่ทางไทยเรียกขานกันว่า "พระเจ้าเหา"¹³ ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่ 2 ในพงศาวดารจีน ครองราชย์ระหว่าง 2054 ถึง 1971 ปี ก่อนพุทธศักราช ตั้งแต่สมัยราชวงศ์เซี่ย เป็นต้นสายบรรพบุรุษไท (โปรดดู ตารางราชวงศ์สำคัญที่ปกครองในประเทศไทยจีน ในภาคผนวก ก.)

จากการตีความพงศาวดารจีนดังกล่าว นำไปสู่ข้อสรุปที่ค่อนข้างตรงกันหรือคล้ายคลึงกันของนักวิชาการ "ไทศึกษา" รุ่นบุกเบิกจำนวนหนึ่ง อาทิ ล.เสถียรสุด พระบริหารเทพธานี และลิขิต สุนทรระกูล ที่เห็นคล้อยตามองค์ความรู้ฝ่ายจีนว่า ชาวจีน-ไท เป็นบรรพชนร่วมเชื้อสาย ที่มีความเกี่ยวพันกันมาอย่างแนบแน่นตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์

ในที่นี้ จะได้นำเอาแนวคิดและวิธีการศึกษาของ คุณลิขิต สุนทรระกูล ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ผู้ได้ใช้ความพยายามอย่างยวดยิ่ง ลงแรงศึกษา ด้วยวิธีขุดค้นหา เพื่อไขปัญหานี้ให้กระจ่าง โดยใช้เอกสารประวัติศาสตร์จีนเป็นหลัก และใช้งานค้นคว้าของนักวิชาการตะวันตกทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสสอบทาน อีกทั้งใช้พงศาวดารจีนหลายฉบับสอบเทียบข้อมูล ศักราช และความเชื่อมโยง จนสามารถนำไปสู่ข้อสรุปที่แจ่มชัดว่า

¹³ เช่นที่ใช้กันเป็นจำนวน "ตั้งแต่สมัยพระเจ้าเหา" หมายความว่า ตั้งแต่สมัยโบราณดึกดำบรรพ์โพ้น

“พระเจ้าเลียวเหา เป็นต้นตระกูลของ ชนชาวไทย-ไทย ซึ่งลูกหลานในภายหลังได้กลายเป็นชาวคอยไป ในมณฑล ฮุนาน, กวางตุ้ง, กวางสี, กุ้ยจิ๋ว, เสฉวน และหยุนหนาน ซึ่งชนจีนได้พบ ชาวคอย นี้ใน สมัยราชวงศ์ฮั่น”

(ลิขิต ฮุนตระกูล 2494: ก-ง)

บรรพชนเยวโอบโนทัศน์ของนักประวัติศาสตร์จีน

ซือหม่าเชียน [สุมาเจียน] (206 ปีก่อนค.ศ.-ค.ศ.8)

อาจกล่าวได้ว่า **ซือหม่าเชียน** ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์นิพนธ์จีน จัดเป็น “นักวิชาการ” ชาวจีนคนแรก ที่ชี้เบาะแสร่องรอยเกี่ยวกับบรรพชน **ไต/ไท/ไทย** ให้นักวิชาการรุ่นต่อ ๆ มาสืบค้น วิเคราะห์ และตีความต่อเนื่องกันมากกว่าสองพันปี จนกระทั่งบัดนี้ งานประวัติศาสตร์นิพนธ์ **ซือจี๋** ก็ยังคงขริบขลึง ทำลายต่อการตีความ และก็ยังไม้อาจมีข้อสรุปได้ชัดเจน

นักประวัติศาสตร์จีนที่สนใจค้นคว้าเรื่องความเป็นมาของชนชาติไทยบางสำนัก อาทิ ศ.เจียงอิงเหลียง และศ.หวางฮุยคุน ได้บ่งชี้ร่องรอยในบันทึกประวัติศาสตร์เก่าแก่ของราชสำนักจีน ที่ย้อนยุคไปได้ไกลถึง สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (206 ปีก่อน ค.ศ.- ค.ศ. 24) ว่า บรรพบุรุษต้นตระกูลไทยนั้น เป็นบางกลุ่ม ของพวก **ไปเยว่** หรือ พวกเยว่ร้อยละ ซึ่งซือหม่าเชียน บิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์จีน ได้บันทึกถึง ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของพวกเยว่ร้อยละ อยู่นี้ไว้ในบางหน้าของบันทึกประวัติศาสตร์จีนโบราณ ชื่อ **ซือจี๋** (145 ปีก่อน ค.ศ.) โดยเฉพาะในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการเรียงร้อยประวัติศาสตร์ยุคโบราณของจีน โดยเฉพาะ สมัยราชวงศ์ฮั่น

นอกจากนี้ ก็มีนักประวัติศาสตร์รุ่นต่อมา โดย **ป่านเกี้ยว** ผู้บิดา และ **ป่านกุ**, **ป่านเจา** ผู้บุตร ได้ดำเนินการสืบสานภาพประวัติศาสตร์จีนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีบันทึกประวัติศาสตร์ชุด **โหวฮั่นชู่** จัดเป็น “งานศึกษา” ของนักบันทึกประวัติศาสตร์จีน เกี่ยวกับ “ชนพื้นเมือง” หรือ กลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายที่กระจัดกระจายอยู่ในทางตอนใต้ของประเทศจีน โดยถือแม่น้ำหยางเจี๋ยเป็นเส้นแบ่ง

อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มชนชาติพันธุ์หลากหลายเหล่านี้ เป็น "ชนพื้นเมือง" ที่เก่าแก่ เป็น "เจ้าถิ่นดั้งเดิม" ผู้ปักหลักสร้างฐาน สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อยู่ที่อาณาบริเวณนี้ ก่อนที่ ชาวฉิน ชาวฮั่น ชาวจิน ชาวมองโกล ชาวแมนจู ฯลฯ จะแผ่ขยายอาณาเขตของตนลงมาทางใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น แล้วบังคับยึครอบงำ ชุมชนและแว่นแคว้นโบราณของเจ้าถิ่นทางใต้เหล่านี้

การเสนอเรื่องไปเยว่ตามแนวคิดของนักประวัติศาสตร์แบบแผนของจีน ในที่นี้ ผู้วิจัยยังไม่ได้เห็นว่า 'งานศึกษา' ของนักวิชาการจีนถูกต้องทั้งหมด เพราะนิยามคำ 'ไปเยว่' นั้น แท้ที่จริง กินความกว้างมาก เกือบทุกชนชาติ นอกเหนือจากจีน "ฮั่น" ก็อาจจะตีความว่าเป็นไปเยว่ในความหมายของจีนได้ เพราะ 'ไป' แปลว่า "ร้อย" "เยว่ร้อยจำพวก" อาจเป็นใครก็ได้ที่ไม่มี 'อารยธรรม' แบบจีนหรือมองโกล ดังที่นักวิชาการตะวันตก แปลศัพท์ 'ไปเยว่' ว่า "The Hundred Barbarians"

ยังมีข้อควรสำเนียงกว่า ขณะที่นักบันทึกประวัติศาสตร์จีน ดูเหมือนจะปลดปล่อยจากความคิดชาตินิยมแบบ "ไทย" แต่ก็อาจจะมีความคิดชาตินิยมแบบจีน "ตัวฮั่น" อย่างเต็มเปี่ยม งานบันทึกประวัติศาสตร์ จีนจึงหาได้ปลดปล่อยจาก "อคติ" ไม่ การศึกษาเรื่อง "ไปเยว่" โดยสังเคราะห์จากบันทึกประวัติศาสตร์และงานศึกษาด้านอารยธรรมจีน จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

เหตุใดจึงต้องไขเรื่องราวของไปเยว่ ?

เหตุที่เห็นควรว่าต้องศึกษาหาความกระจ่างเรื่องราวของ "ไปเยว่" อย่างเป็นกิจลักษณะ ก็เพราะ

ประการที่ 1 สำนักประวัติศาสตร์ของจีนปัจจุบัน ได้เสนอความเห็นค่อนข้างเป็นเอกภาพว่า "ไปเยว่" เป็นบรรพชนของชนชาติไท/ไต/ไทย โดยเฉพาะ เจียงอิงเหลียง 1983 (2526) ; หวางฮุ่ยคุน 1992 (2535); จ้าวจื่อหยาง 1997 (2540)

ประการที่ 2 วงการไทยศึกษาในประเทศไทยปัจจุบัน ได้รับแนวคิดและข้อมูลจากสำนักประวัติศาสตร์ของจีนมาเผยแพร่ และ/หรือ ผลิตซ้ำ รวมทั้ง

พัฒนา อย่างต่อเนื่อง จนอาจจัดว่า ได้เริ่มมี "ฐานความคิด" และ "องค์ความรู้" ชัดใหม่เกี่ยวกับปัญหา "กำเนิดไท" และ "ความเป็นมาของชนชาติไท/ไทย" อาทิ งานเสนอของ เจียแนจอง (ยรรยง จีระนคร) 2529 ; งานแปลเรียบเรียงของ พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2532 ; งานค้นคว้าและแปลเรียบเรียงของ ทองแถม นาถจำนง 2532 ; งานสำรวจสถานภาพ (จ้วง) ของ ปราณิ วงษ์เทศ (2540); และไม่ว่าแม้แต่งานวิจัยด้านมานุษยวิทยา วัฒนธรรมและโบราณคดีของ ชลธิรา สัตยาวัฒนา (เช่นใน "ผ้าเช็ดหน้าของพระยาไท แห่งนครฉางซา" 2539, และ ตามรอยสวัสดิกะ สาวกำเนิดไท-ลาว 2540) ฯลฯ

ประการที่ 3 "ฐานความคิด" และ "องค์ความรู้" ชัดใหม่ว่าด้วยเรื่อง ชนชาติไท/ไทย สืบเชื้อสายมาจากบรรพชน "ไปเยว" จัดเป็น "ฐานความคิด" และ "องค์ความรู้" ที่ยังมีได้ผ่านการสำรวจตรวจสอบเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจัง แต่ก็มีผลกระทบต่องค์ความรู้และกระบวนทัศน์ที่ผ่านมา ว่าด้วย "กำเนิดไทและความเป็นมาของชนชาติไทย" ในสองลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ผู้ที่เชื่อแนวคิด "คนไทยอยู่ที่นี้มาแต่ไหนแต่ไร" คงจำเป็นต้องตั้งคำถามถึงความน่าเชื่อถือของแนวคิด "ไปเยว" เป็นบรรพชนของชนชาติ ไท/ไต/ไทย"

ลักษณะที่ 2 ผู้ที่เชื่อแนวคิด "คนไท (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้" แม้จะดูเหมือนได้ "ไปเยว" เป็นหลักฐานยืนยันความเชื่อถือของตน ก็ยังคงต้องตั้งคำถามต่อว่า ในบรรดา "คนป่าร้อยจำพวก" นั้น

พวกไหนเข้าข่ายเป็นบรรพชนของชนชาติไท/ไต/ไทย ?

และพวกไหนไม่ใช่ ?

แล้วพวกเหล่านั้นเป็นใครกันบ้าง ?

ภาจะเป็นต้นเต้า “ลายไท” ?

ภาพที่ 3 โกสัมฤทธิ์ ลายหน้าบรรพ์
สมบัติบรรพชน “ทยางเขว” แห่งอาณาจักรอ้ายลาว
แถบมณฑลกุเป่ย์และอานฮุย สมัยราชวงศ์โจว
เมื่อ 4,170 ปี ล่วงแล้ว

บทที่ 2

ไปเยว่: บรรพชนของใคร ?

หลักฐานเกี่ยวกับไปเยว่ แม้จะมีไม่มากนักในยุคก่อนราชวงศ์ฮั่นตะวันตก และฮั่นตะวันออก แต่ผู้บันทึกประวัติศาสตร์จีนเกือบทุกฉบับ ได้สืบทอดแนวทางของซือหม่าเชียนไว้อย่างน่าชมเชย กล่าวคือ ได้เล่าขานและยอมรับการดำรงอยู่ของไปเยว่ โดยเฉพาะบทบาทของชาวเยว่ที่สำคัญบางกลุ่มตั้งแต่สมัยจิ้นซีหวางตี้ อันเป็นยุคสมัยที่อาณาจักรจีนแผ่แสนยานุภาพ ลงมาทางใต้ลุ่มแม่น้ำหยางจื่อ (ผู้วิจัยได้มีการวิจัยนำร่องเรื่องนี้ไว้บ้างแล้ว โปรดอ่านรายละเอียดใน ชลธิรา สัตยาวัฒนา 2540 : 36-46)

พื้นที่ทางตอนใต้ของแม่น้ำหยางจิอนั้นมีอาณาบริเวณกว้างขวาง นับแต่แดนตะวันตกจรดชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นที่ตั้งของมณฑลกุ้ยโจว หูหนาน กว่างซี กว่างตุ้ง และเจ้อเจียง ซึ่งอยู่ก่อนไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ กับหยุนหนาน ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน รวมทั้งสิ้น 6 มณฑล ในบริเวณ 6 มณฑลนี้ นักประวัติศาสตร์จีนส่วนใหญ่ต่างตีความบันทึกประวัติศาสตร์จีนโบราณตรงกัน โดยยอมรับว่าเป็นภูมิลำเนาของพวกไปเยว่ ซึ่งอยู่กระจัดกระจายอยู่ทุกมณฑล โดยเฉพาะ **มณฑลเจ้อเจียง** นั้น ได้ชื่อว่า เป็น **รัฐเยว่** มาตั้งแต่ยุคก่อนสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก ซึ่งต่อมาก็คือดินแดนที่เรียกกันว่า **รัฐอวุด** หรือ **รัฐเวียด** อันเป็นชื่อเรียกรัฐโบราณของเวียดนาม

รัฐเยว่

โดยนัยนี้ แม้แต่ชนพื้นเมืองซึ่งเป็นประชากรพื้นฐานของประเทศเวียดนาม ก็อาจสันนิษฐานว่าน่าจะมีบรรพชนเป็นเยว่ด้วย ดังที่เราทราบกันดีว่า ในประเทศเวียดนามปัจจุบันมีประชากรพื้นฐานที่พูดทั้ง ภาษาเวียดนาม ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) และภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน รวมทั้งภาษาตระกูลไท-กะได ประชากรที่พูดภาษาไทย-กะไดนั้น มีทั้ง ไทดำ

ไทขาว ไทแดง อยู่ในเวียดนาม กระจุกตัว หนาแน่นอยู่บริเวณเมืองแถน เมืองไล เมืองหม่วย เมืองแถน คือ ที่ตั้งของเมืองเดียนเบียนฟูปัจจุบัน ซึ่งเป็น เมืองหลวงเก่าของเวียดนาม เมืองไล เมืองหม่วย จัดเป็นเมืองบริวารของเมืองแถน นอกจากกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไท-กะได ก็มีร่องรอยของการตั้งภูมิลำเนาอยู่ด้วยกันของกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร ขบถชาวนาที่ชื่อ ว่า “ขบถอ้ายสาเกียดโง้ง” ก็เกิดขึ้นบริเวณนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ยุคที่เกิด “ขบถฮ่อ” และมีการปราบฮ่อ ก็มีหลักฐานการปราบ “ขบถอ้ายสาเกียดโง้ง” อันเป็นขบวนการลุกขึ้นสู้ของกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมรด้วย (ผู้วิจัยได้วิจัยเรื่องนี้แล้วในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก โปรดอ่านรายละเอียดใน Cholithira Satyawadhna 1991)

ส่วนที่ฝ่ายสยามเรียกกันว่า “ศึกฮ่อ” ในความหมายที่เป็นจริงนั้น เป็นการลุกขึ้นสู้ต้านอำนาจรัฐสยามสมัยรัชกาลที่ 5 ของพันธมิตร ชาวม้ง ชาวเย้า และชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร ที่อาศัยอยู่บริเวณตะเข็บชายแดนไทย-ลาว-เวียดนาม พวกเขามองเห็นว่า อำนาจรัฐใหญ่ที่เหนือกว่าที่มากคุกคาม เขา นอกจากจีนและเวียดนามแล้ว ก็คืออำนาจรัฐสยาม โดยนัยนี้ เยว่ กับ สยาม ในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ จัดว่าเป็นคนละพวกกัน ทั้ง ๆ ที่ในระยะก่อนประวัติศาสตร์ในจีน และประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้มีนักวิชาการบางสำนักตีความว่า เยว่ กับ สยาม อาจมีบรรพชนร่วมเชื้อสายเดียวกัน และมีรากร่วมวัฒนธรรมเดียวกันก็เป็นได้¹ ซึ่งก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิดแปลกอะไร ไท-สยาม กับ ไท-ลาว ก็เคยรบบพุ่ง ปั่นเกลียวกันมาเป็นระยะ ๆ ทั้ง ๆ ที่อาจจะเป็นลูกพี่ลูกน้องที่ใกล้ชิดกันยิ่งกว่าใคร ๆ

ทำนองเดียวกันประวัติศาสตร์การต่อสู้ระหว่างจีนกับเวียดนาม ก็เปรียบเสมือน ‘ศึกสายเลือด’ ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ บางครั้งเป็นศัตรูกัน บางครั้งเป็นพันธมิตรกันชั่วคราว แต่ก็มีประวัติเรื่องราวการรบบพุ่งเอาชนะซึ่งกันและ

¹ ปราศรัยสยาม อาทิ สมเด็จพระราชดำรัสพระราชทานภาพ และขุนนางแห่งราชสำนักสยามสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา แบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่าง เยว่ กับสยาม โดยถือว่าเป็นคนละพวก ท่านใช้คำเรียก “เยว่” นำหน้าชื่อผู้นำขบถฮ่อ ซึ่งอาจเป็นความเข้าใจที่แจ่มชัดในสมัยนั้น หรือไม่ก็นำหน้าเหล่านั้น ให้ “เยว่” หรือ “เยว้” เป็นแน่ (สายสกุล) ของตนก็เป็นได้ โปรดอ่าน พงศาวดารเมืองแถน เมืองไล เมืองเชียงแขง, องค์การค้าของคุรุสภา 2507.

กันมาโดยตลอด ในความเป็นจริง ศูนย์กลางฮั่น (จกั๋ว) กับ รัฐเยว่ ไฉ
มัยโบราณ มีความสัมพันธ์กันมายาวนานเกินกว่า 2,000 ปี จนกระทั่ง
ประชากรถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่กันมาก ภาษาเวียดนามมีที่มาจากทั้ง
ภาษาจีน ภาษาไท-กะได ภาษามอญ-เขมร รัฐเวียดนาม หรือ รัฐเยว่
(หรือที่ออกเสียงว่า รัฐอวูด ดังกล่าวแล้ว) ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ก็คงจะมี
ประชากรหลายกลุ่มหลายเผ่าพันธุ์ผสมผสานกันมาเป็นเวลานาน จึงมี
วัฒนธรรมหลากหลายผสมผสานสืบเนื่องกันมาจน ถึงทุกวันนี้

อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ว่า 'ไป่เยว่' ในบันทึกประวัติศาสตร์จีน เป็น
ชื่อเรียกกลุ่มชนพื้นเมืองที่มีชาติพันธุ์หลากหลายกว่าประชากรใน 'รัฐเยว่'
ทว่าอาจมีรากร่วมทางวัฒนธรรมที่ปะทะสังสรรค์และสั่งสมสืบทอดร่วมกัน
มาช้านานในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงประวัติศาสตร์ยุคต้นของจีน
'รัฐเยว่' น่าจะเป็นชื่อองค์กรสังคมระดับอาณาจักรหรือเป็นศูนย์กลางทาง
การเมืองและวัฒนธรรมของ 'ไป่เยว่' เป็นบางช่วง โดยอาจจะมีเผ่าพันธุ์เยว่
กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นประชากรหลัก แต่จะเป็นกลุ่มใดนั้น จะยังไม่ด่วนสรุป
ในที่นี้ เยว่กลุ่มนี้น่าจะเป็นเจ้าของวัฒนธรรมสายหนึ่งที่เรียกกันว่า
"วัฒนธรรมดองซอน" อันมีกลองมโหระทึกแบบดองซอนเป็นตัวแทน จัดเป็น
เยว่กลุ่มตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็มีเยว่กลุ่มอื่นๆ อีกมากมาย ทั้งทางตอน
เหนือขึ้นไป ตอนกลาง และทางตะวันตกของจีนตอนใต้

ความสัมพันธ์อันเป็นปฏิปักษ์ระหว่างราชวงศ์จีนฮั่น ซึ่งส่งขุนนางจีนมา
กำราบปราบปราม ชนพื้นเมืองทางตอนใต้ กับ 'ไป่เยว่' - ชนพื้นเมือง นั้น
สะท้อนออกอย่างชัดเจนไม่เพียงในบันทึกประวัติศาสตร์ทางการ แม้ในเพลง
พื้นบ้านสมัยฮั่น (ราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ค.ศ. 25-220) ก็ได้แสดงถึงจิตใจ
เกลียดชังเคียดแค้น "ฮั่น-ผู้พิชิต" ของฝ่าย "เยว่-ผู้พ่ายแพ้":

“มองชนผมเหมือนหญ้า	ถูกร้อนเกดากังอกใหม่
ศิระประชาไฉร์	ถึงตัดไปก็อกงาม
เหมือนไก่ถูกกดหัว	ตัวใหม่มันมาขึ้นตาม
ขุนนางอันแสนทรมาน	มองประชากรอย่างกลัว”

(โชติช่วง นาดอน 2530)

ไป่เยว่หลากหลายกลุ่มเหล่านี้ เป็นใคร ?

นักวิชาการจีน ได้จำแนกกลุ่มไปเยว่ ซอยย่อยออกมาอีกนับสิบกลุ่ม มีรายละเอียดดังได้เกริ่นกล่าวไว้ใน “บทนำ” บ้างแล้ว ในที่นี้ จะได้สำรวจสถานภาพการศึกษาเรื่องไปเยว่ ของนักวิชาการไทย ที่ได้อาศัยข้อมูลและแนวทางจำแนกกลุ่มไปเยว่ ตามแบบของนักวิชาการจีน โดยลงรายละเอียดให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิเคราะห์และตีความในขั้นตอนต่อไป

ข้อสรุปประการสำคัญในขั้นนี้ก็คือ แม้จะมีการศึกษาเรื่องไปเยว่โดยนักวิชาการไทยเพียงไม่กี่ราย ทุกรายสนับสนุนแนววิเคราะห์ของนักวิชาการจีนที่ว่า ‘ไปเยว่ เป็นบรรพชนของชนชาติไทย’

ชนพื้นเมืองไปเยว่

นับแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก *ซือหม่าเชียน* บิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์จีน เป็นผู้บุกเบิกการศึกษาเรื่องชนพื้นเมืองไปเยว่ ในบันทึกประวัติศาสตร์ *ซือจี* ดังได้กล่าวมาบ้างแล้ว ในระยะต่อมาก็มี *ฮั่วฮั่นซู* *หวายหนานจือ* *หยวนเต้าซิ่น* *ซือโจวหนาน* *อู๋เยว่ซุนชิว* *เถิงเยว่โจวจื่อ* *หวาหยางกั๋วจื่อ* *จ้านกั๋วเจ้อ* *อู๋จื่อ* *หมานซู* และ *อี่โจ้วซู* หากได้มีการแปลแบบคัดสรรเป็นบางตอนที่เกี่ยวข้องกับไปเยว่ จะช่วยให้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไปเยว่แจ่มชัดขึ้น ได้ ‘ข้อมูล’ เพิ่มเติมที่น่าเชื่อถือและอุดมสมบูรณ์ขึ้น เพราะเป็นการศึกษาจากฐานข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) แล้วนำมาตีความจากจุดยืน ทศนะ มุมมอง ของนักวิชาการไทย ก็อาจจะมีส่วนช่วยให้สามารถไขข้อข้องใจเกี่ยวกับกำเนิดความเป็นมาของชนชาติไท ว่าสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบรรพชนไปเยว่มากน้อยเพียงใด ในเงื่อนไขปัจจุบัน ด้วยขีดจำกัดของความรับรู้ด้านภาษาจีน ทำให้นักวิชาการไทยยังไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลชั้นปฐมภูมินี้ได้โดยตรงและอย่างจุใจ

องค์ความรู้เรื่องไปเยว่ ในงานศึกษาของนักวิชาการไทย ส่วนใหญ่เป็นผลจากการแปล-เรียบเรียงจากงานศึกษาชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) หรือกระทั่งเป็นการอ่านจากเอกสารจีนที่เป็นผลิตผลทางวิชาการในชั้นหลังที่อ้างอิงต่อ ๆ กันมาหลายชั้นซ้อน ทำให้ภาพ ‘ไปเยว่’ หรือองค์ความรู้เรื่อง

‘ไปเยว’ ที่ได้มาจากการศึกษาลักษณะดังกล่าว ไม่แน่ว่าจะตรงกับ ‘ความเป็นจริง’ ในบันทึกประวัติศาสตร์ที่เป็นต้นแบบ (คลาสสิก) หรือไม่ ผลของงานศึกษาของนักวิชาการไทยเหล่านี้ แม้จะทำด้วยวิริยะอุตสาหะอย่างสูง ก็ยังคงต้องกล่าวว่า เป็นงานที่ค่อนข้างให้ภาพไปเยวที่เป็นสูตรสำเร็จรูป และให้ข้อมูลที่กระจัดกระจาย มีลักษณะเป็น เหมือนชิ้นส่วนภาพต่อ ‘jigsaw puzzle’ ที่ยังไม่เต็มรูป เนื่องจากเป็นงานแปล และเรียบเรียงรวบรวมจากฐานข้อมูลที่หลากหลาย และอ้างอิงต่อกันมาหลายชั้นดังกล่าว หากจะทำความเข้าใจเรื่องไปเยว ในลักษณะเป็นองค์รวม คงจะต้องให้ความสำคัญสนับสนุนการวิจัยเรื่องนี้อย่างจริงจังและเป็นกิจลักษณะ

อย่างไรก็ตาม ผลจากความพยายามของนักวิชาการไทยในระยะบุกเบิกการศึกษาเรื่องไปเยว ก็สามารถให้ความกระจ่างได้ในระดับหนึ่ง และค่อนข้างจะมีความสมเหตุสมผลรองรับอยู่มากพอสมควร ฝ่ายที่น่าเสนอ “ข้อมูลใหม่” นี้ ยืนยันข้อสรุปขั้นต้นว่า ‘ไปเยว’ มีสถานภาพเป็นบรรพชนของชนชาติไท (เดิม) และมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สายวัฒนธรรมไท-ลาว ที่มีการสังสมข้ามยุคข้ามสมัย ข้ามพรมแดนรัฐประชาชาติในเอเชียอาคเนย์ เฉพาะในประเทศไทยนั้น ได้มีการเสริมแต่ง ปรับปรุง จนกระทั่งวัฒนธรรมไท-ลาว สายนี้ กลายเป็นวัฒนธรรมที่คงทน ยั่งยืน และยืดหยุ่น แม้จะมีการปรับเปลี่ยนพลิกแพลงและทำให้เป็น ‘แบบสมัยใหม่’ อยู่เสมอ ก็ยังคงถือได้ว่า เป็นสายวัฒนธรรมไท-ลาว ที่มีความเหนียวแน่น ยั่งยืน มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง สามารถสืบทอดเอกลักษณ์นั้นข้ามยุค ข้าม สมัย ข้ามชั่วคน และข้ามอาณาเขตพื้นที่ทางวัฒนธรรมได้อย่างท้าทาย

ส่วนในเขตพื้นที่ทางวัฒนธรรมตอนบน เช่น ในประเทศพม่า อินเดีย จีน เวียดนาม และลาว อันเป็นอาณาบริเวณที่วัฒนธรรมร่วมเชื้อสาย ‘ไปเยว’ โยงใยไปถึงนั้น เนื่องจากมีเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่แตกต่างกัน ก็จะเป็น ‘เอกลักษณ์ไท’ และ ‘เอกลักษณ์ลาว’ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ กลุ่มชนที่เชื่อกันว่ามีเอกลักษณ์ไท เช่น ไทอาหม ในอัสสัม ไทใหญ่ ในพม่าและจีน ไทเหนือ ในเดือหง ไทลื้อ ในสิบสองปันนา จ้วง ในกวางสี ไทลาว ไทแดง ไทพวน ในประเทศลาว ไทดำ ไทขาว และ ไทแดง ในเวียดนาม รวมทั้งยังอาจจะมีกลุ่มไทบางกลุ่ม ในตอน

เหนือของแม่น้ำแยงซีเกียง เช่น ในมณฑลสือชวน (เสฉวน) ตลอดลงมาถึง
กลุ่มไท่อีกบางกลุ่มในกัมพูชา ด้วย ซึ่งควรจะได้มีการขยายเครือข่ายนักวิจัย
และขอบเขตการวิจัยไปให้ถึงในวันหนึ่งข้างหน้า

การศึกษาเรื่องไปเยว่ ในงานศึกษาของไทย ที่ทำโดยนักวิชาการไทย
หากไม่นับผลงานศึกษาของอาจารย์เจียแนจอง (ยรรยง จิระนคร) นัก
วิชาการไทยเชื้อสายจีน โดยการอบรมปุ่มาจากวงวิชาการจีน ซึ่งได้นำ
เสนอมาบ้างแล้ว อาจสรุปเฉพาะส่วนของนักวิชาการไทยที่ได้มีการศึกษา
เรื่องราวของ *ไปเยว่* อย่างเป็นกิจลักษณะ 4 ราย คือ ผลงานของอาจารย์
พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2532) อาจารย์ทองแถม นาถจำนง (2532)
อาจารย์ปราณี วงษ์เทศ (2540) และของผู้วิจัยเอง - ชลธิรา สัตยาวัฒนา
(2536, 2540)

ในบทนี้ จะได้สรุปเรื่อง “ชนพื้นเมืองไปเยว่” ในทัศนะของสองรายแรกก่อน
ส่วนผลการศึกษาของอาจารย์ปราณี วงษ์เทศ และของผู้วิจัยเองนั้น จะนำ
เสนอ ไว้ใน ตอนที่ 2 ของงานวิจัย

“ไปเยว่: บรรพบุรุษของชนชาติไทย” ?

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2532)

งานศึกษาเรื่อง “ไปเยว่” ของอาจารย์พรพรรณ จันทโรนานนท์ (พรพรรณ
จันทโรนานนท์ 2532) เป็นงานแปลเรียบเรียงจากหนังสือ *ไต้จู้สือ* ของ
ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง ดังได้กล่าวไว้ใน “บทนำ” โดยอาจารย์ พร
พรรณตั้งชื่องานศึกษานี้ว่า “ไปเยว่ : บรรพบุรุษของชนชาติไทย” เสนอใน การ
สัมมนาเรื่อง “คนไทนอกประเทศ : พรหมแดนความรู้”² ใจความสำคัญว่า

ชนชาติไทย เป็นกลุ่มชนที่มีเชื้อสายเดียวกับพวกเยว่ ซึ่งจัดเป็นกลุ่มชน
ที่ใหญ่โตที่สุดกลุ่มหนึ่ง ทางตอนใต้ของประเทศจีน หลักฐานทางประวัติ
ศาสตร์จีนโบราณ เรียกพวกเยว่สมัยโบราณว่า พวก ไปเยว่ บางครั้งเรียก

² เอกสารประกอบการสัมมนาและการประชุม ใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2531 ของ สมาคมประวัติศาสตร์ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 28-29 มกราคม 2532.

พวกเยว่³ แปลว่า พวกเยว่ร้อยจำพวก เพราะกลุ่มชนเหล่านี้ มีหลายกลุ่ม หลายพวก แต่ละกลุ่มต่างมีที่มา มีเชื้อ มีตระกูล

ไปเยว่ หมายถึงกลุ่มชนที่กระจายอยู่ทางตอนใต้ของหยางโจว และแม่น้ำอันสุ่ย ปัจจุบันคือ หูเป่ย์และกวางซี ดังนั้นจึงหมายรวมไปถึงชนชาติ เซีย ยิง ถี ป่า และ เหมียว ต่อมากลุ่มชนเหล่านี้ได้มีการ ผสมผสานทางด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรมมาก

การสืบค้นเรื่องไปเยว่จากเอกสารสมัยราชวงศ์ต่าง ๆ ของจีน พอสรุปพวกเยว่ เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 13 กลุ่ม คือ

1. อู๋เยว่ (อู๋เยว่) หมายถึงชาวเยว่ที่อยู่ในปกครองของ แคว้นอู๋ สมัยชุนชิว
2. ต้าเยว่ คือ ชาวเยว่จาก แคว้นเยว่ ของ มณฑลเจ้อเจียง กลุ่มนี้เป็นชาวริมทะเล อาศัยอยู่บริเวณ มณฑลเจ้อเจียง⁴
3. หยางเยว่ คือ ชาวเยว่แถบ มณฑลหูเป่ย์ และ อานฮุน ในสมัยราชวงศ์ฉิน ได้รวบรวม เอาเยว่ จาก กุ้ยหลิน หมั่นไห่ เสี่ยงจวิน มารวมอยู่ด้วยกันเป็นอาณาจักรเดียวกัน เรียกว่า หยางเยว่
4. นานเยว่ หมายถึง ชาวเยว่ที่อยู่ ที่ นานไห่ ในสมัยราชวงศ์ฉิน มีเจ้าแห่งนานเยว่⁴ ตั้งเมืองหลวงที่ นานอวี่ ซึ่งก็คือ เมืองกวางเจา ในปัจจุบัน
5. หมิ่นเยว่ เป็นพวกเยว่ที่พระเจ้าจินซีหวางได้รับชนะ ให้ตั้งเขตเยว่ที่ หมิ่นจง ทางชายฝั่งทะเลตะวันออก ต่อมาในสมัยราชวงศ์ฮั่น ก็ได้ตั้งหัวหน้าเผ่าเยว่ ชื่อ อู๋จู ให้เป็น เจ้าครองหมิ่นเยว่ ตั้ง เมืองหลวงที่ ฟู่โจว ในปัจจุบัน
6. ตงโอว คือ พวกเยว่ที่อยู่แถบที่ราบลุ่มแม่น้ำโอวเจียง เป็น เจ้าแห่งทะเลตะวันออก หัวหน้าเผ่าเยว่สมัยพระเจ้าฮั่นนุยตี้ ชื่อ ตงไท่หวาง หรือ

³ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการค้นคว้าวิจัย เรื่องราวของผู้นำ ต้าเยว่ แห่ง รัฐเยว่ คือ ไกวเจี้ยน - กระบี่ ไกวเจี้ยน กับ พระแสงขรรค์ชัยศรี ใน ตอนที่ 3 บทที่ 7.

⁴ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการค้นคว้าวิจัยเรื่อง อาณาจักรนานเยว่ ใน ตอนที่ 3 บทที่ 8.

ตงโหวหวาง เป็นใหญ่ในบริเวณตงโหว คือเขต อ้วนโจว ของ มณฑล เจ้อเจียง ในปัจจุบัน

7. ซีโหว คือ พวกเยว่ทางซีกตะวันตกของพวก ตงโหว เป็นพวกที่ กระจายอยู่แถบคาบสมุทรเหลียวโจวทางตะวันตก และแถบ มณฑลกวางซี ทั้งมณฑล

8. ลั่วเยว่ เป็น ชื่อเรียกชาวเยว่ทั้ง ตงโหว และ ซีโหว คือ พวกเยว่แถบ มณฑลเจ้อเจียง ฮกเกี้ยน (ฟูเจี้ยน) กว่างตง กว่างซี รวมเรียกว่าเป็น พวกลั่ว ทั้งหมด⁵

9. ซานเยว่ คือ พวกเยว่ที่กระจายอยู่ตาม ลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง และ อัน สู่ย บันทึกรประวัติศาสตร์หลายราชวงศ์ กล่าวถึง ซานเยว่ ไว้มากมาย จน ถึงสมัยราชวงศ์ถัง ซานเยว่ จัดเป็นกลุ่มเยว่ที่มีประวัติการลุกขึ้นสู้ต่อต้าน การแผ่แสนยานุภาพของฝ่ายอื่นที่แข็งขันที่สุดกลุ่มหนึ่ง มีคำสั่งกษัตริย์อัน บัญชาให้นายทหารทั้งหลายดูแลพวกซานเยว่ให้สงบ และปราบพวกที่ไม่ ฟังคำสั่ง

10. ซุยเยว่ คือ เยว่ที่อาศัยอยู่แถบ อำเภोजื่อกุย ของ มณฑลหูเป่ย์ และ อำเภอมิงเจีย ของ มณฑลเสฉวน บริเวณนี้สมัยโบราณเรียกว่า แคว้นกุยจื่อ หรือ ซุย เยว่ที่กระจายบริเวณนี้จึง เรียกว่า ซุยเยว่ หรือ กุย เยว่

11. อี้เยว่ เป็นเยว่ที่อยู่แถบ หนานจิง หรือทางตอนกลางของภาคใต้ อาณาบริเวณของหนานจิงในสมัยราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์จิ้น รวมเอา มณฑลยูนนาน กุ้ยโจว และ เสฉวนทางตะวันตก ไปด้วย⁶

⁵ ผู้วิจัยมีข้อโต้แย้งว่า “จ้วง มิใช่พี่น้องเผ่าไทที่เก่าแก่ที่สุด” ตามที่มีผู้เสนอ (ศรีศักร วัลลิโภดม และ ปราณี วงษ์เทศ 2539);

โปรดอ่านข้อโต้แย้งใน ตอนที่ 3 บทที่ 7 ตอน “แซฮึง”.

⁶ “คนไทยในจีนโดยสังเขป” (ขยายความจากบทความเรื่อง “ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับชนชาติไทในจีน” พิมพ์ครั้งแรกใน คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง, สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม) เสนอในการสัมมนาเรื่อง “คนไทย นอกประเทศ : พรหมแดนความรู้” เอกสารประกอบการสัมมนาและการประชุม ใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2531 ของสมาคมประวัติศาสตร์ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช กุมารี, 28-29 มกราคม 2532.

12. เตียนเยว่ เป็นเยว่ที่ถูกกระทำไว้ใน สือจี⁷ ว่า เป็นชนเผ่าของ คุณหมิง ไม่มีหัวหน้า ชอบเป็นโจรปล้นสะดม ดักฆ่าพวกราชทูตของจีนสมัยราชวงศ์ฮั่น ทางตะวันตกของคุณหมิงไปอีกพันกว่าลี้ เป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นของ ชาวไทและจิงป่อ ในปัจจุบัน⁷

13. เพี้ยวเยว่ เป็นพวกเยว่แถบ หย่งชัง แถบนี้ในสมัยราชวงศ์ฮั่น คือ มณฑลยูนนาน เป้าซาน และเขตไคคัง ปัจจุบัน

ข้อสรุปของเจียงอิงเหลียง คือ ไป่เยว่ กระจายอยู่ในบริเวณที่กว้างใหญ่ไพศาล จากที่ราบ ลุ่มแม่น้ำหวงเหอ ผ่านมณฑลเจียงซู เจ้อเจียง ฟุเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) กว่างตง กว่างซี ถึง กุ้ยโจว ยูนนาน สือชวน ติดต่อกันไปจนถึงแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำหยางจื่อ ของมณฑลหูเป่ย์ กังไซ อันฮุย

หลังสมัยราชวงศ์ฮั่น ยังมีไป่เยว่ปรากฏเป็นชื่อใหม่ ๆ เช่น หลี เหล่า

ในสมัยราชวงศ์สุยรวมเรียกว่า “หมาน” มี พวกเอี้ยน พวกหยาง พวก หลี พวกเหล่า พวกอี

นอกจากนี้ ในสมัยราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง ราชวงศ์หมิง และราชวงศ์ชิง ก็ยังคงปรากฏมี พวกไป่เยว่ที่ได้ผสมผสานกับจีน มาตลอดระยะเวลาประวัติศาสตร์อันยาวนาน ปราชญ์สมัยราชวงศ์ซ่ง ระบุว่า ที่ซินโจวมีชาวเมือง 4 เผ่า พวกหนึ่งสืบเชื้อสายจากลั้วเยว่สมัยโบราณ คือ พวกจ้วง ในปัจจุบัน

ข้อยืนยันประการสำคัญของศาสตราจารย์ เจียงอิงเหลียง คือ

เตียนเยว่ เป็นบรรพบุรุษของพวกไทในยูนนานปัจจุบัน อาศัยอยู่ในเขตนี้มาตั้งแต่สมัยโบราณ

ส่วน เพี้ยวเยว่ คือ เยว่ในพม่า⁸ รวมทั้ง จิวเหล่า หลอผู่ หมิ่นผู่

ชื่อชนชาติเหล่านี้ ล้วนเป็นกลุ่มชนของพวกไป่เยว่ทั้งสิ้น และพวกนี้ก็คื บรรพบุรุษของพวกไทปัจจุบันนั่นเอง

โดยเฉพาะ ราชวงศ์หมิง มีชื่อเรียกพวกเยว่ว่า ไป่อี

ไป่อีใหญ่ หมายถึง พวกไทที่ได้คง

⁷ ผู้วิจัยจะเสนอผลการค้นคว้าวิจัยเรื่อง แคว้นเตียนเยว่ อย่างเป็นกิจลักษณะต่อไปเมื่อโอกาสอำนวย.

⁸ จะเห็นได้ว่า การแปลเก็บความส่วนนี้ไม่ขัดว่า เพี้ยวเยว่ ในพม่า หมายถึงใครกันแน่

ไปอีเล็ก คือ ไทสิบสองปันนา รวมทั้ง ชนชาติไทสยาม ตอนเหนือของ
ประเทศไทย

เยว่ กับ ผู่ และ เหล่า รวมทั้ง หมาน ในทัศนะของ เจียงอิงเหลียง คือ
กลุ่มชนสายเดียวกัน”

(พรพรรณ จันทโรนานนท์ 2532 : 65)

“ชนชาติไตสิบทอดมาจากชาวเยว่โบราณ” ?

ทองแถม นาถจำนง (2532)⁹

อาจารย์ทองแถม นาถจำนง (ทองแถม นาถจำนง 2532) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้
รับอิทธิพลจากแนววิเคราะห์ดีความของนักวิชาการจีนกระแสหลัก โดย
เฉพาะจากศาสตราจารย์ เจียงอิงเหลียง เช่นเดียวกับ อาจารย์เจียแนจวง
และ อาจารย์พรพรรณ จันทโรนานนท์ ได้เสนอบทความวิจัยในงานสัมมนา
ประจำปีของสมาคมประวัติศาสตร์ฯ ครั้งเดียวกันกับอาจารย์พรพรรณ ใน
ตอนที่ว่าด้วย “ประวัติชนชาติไต” ได้ระบุว่า

“ชนชาติไต สืบทอดมาจากชาวเยว่โบราณ

โดยการอ้างอิงเอกสารจีน คุณทองแถมมีข้อคิดความเห็นพอสรุปได้ดังนี้

1. ชนชาติไต สืบสายมาจาก ชาวเยว่ สามารถสืบสาวย้อนไปได้ถึงสมัย
ราชวงศ์ฮั่น คือ พวกเตียนเยว่ เรื่อยมาจนถึงสมัยราชวงศ์ซิง จีนเรียกว่า
พวกไปอี
2. ในคริสต์ศตวรรษที่ 1 มีหลักฐานระบุว่า กษัตริย์รัฐส้าน ชื่อ ยงอิวเถียว
ส่งคณะทูตและเครื่องบรรณาการไปเฝ้าจักรพรรดิฮั่นที่ นครลั่วหยาง (ลก
เอี๊ยง) รัฐส้าน อาจเป็นรัฐของบรรพชนชนชาติไต แม้นักวิชาการจีนบาง
ท่านยังค้านอยู่

⁹ “คนไทยในจีนโดยสังเขป” (ขยายความจากบทความเรื่อง “ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับชนชาติไทในจีน”
พิมพ์ครั้งแรกใน คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง, สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม) เสนอในการสัมมนาเรื่อง “คนไท
นอกประเทศ : พรมแดนความรู้” เอกสารประกอบการสัมมนาและการประชุม ใหญ่สามัญประจำปี
พ.ศ. 2531 ของสมาคมประวัติศาสตร์ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารี, 28-29 มกราคม 2532.

3. ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 8-13 ขนชาติไตประกอบเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรน่านเจ้า และ ต้าหลี่ ซึ่งมี บรรพชนชาติไป กับชนชาติอี เป็นประชากรหลัก บันทึกประวัติศาสตร์จีนในศตวรรษที่ 9 เล่าว่า บรรพชน ขนชาติไตทำนาปลูกข้าว ไร่ควายและช้างไถนา มีการชลประทานทดน้ำที่ ก้าวหน้า ใช้ผ้าฝ้าย รู้จักทำบ่อเกลือ ทำอาวุธโลหะ ชอบใช้แผ่นโลหะเงิน, ทอง แผ่นบาง ๆ ครอบฟัน

4. ต่อมาใน สมัยราชวงศ์ถัง ชาวจีนจึงเรียกชนชาติไตว่า พวกพันเงิน หรือ พันขาว

5. ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 11 ชาวไตแถบเดื่อง (ใต้คง) รุ่งเรืองขึ้น ได้ก่อตั้งเป็น "สหพันธนครรัฐ" ซึ่งต่อมารู้จักกันในนาม โกสัมพี จีนเรียก เจียวสร้าง* คุณทองแถมเสนอว่า "สหพันธนครรัฐ" นี้ประกอบด้วย ชุมชนใหญ่ ๆ หลายแห่ง เช่น เมืองมว ซึ่งตำนานว่าเป็น 'รัฐ' เก่าแก่ที่สุด ของชน ชาติไตแถบเดื่อง, เมืองแสนหวี อยู่ใต้เมืองมว จีนเรียก มู่ปิง ปัจจุบันอยู่ในเขตพม่า, เมืองสิงกุ จีนเรียก เหมิงหย่าง (เมืองยาง) อยู่ ระหว่างแม่น้ำมวกับแม่น้ำอิรวดี, เมืองดี, เมืองนาย ฯลฯ

6. โกสัมพีรุ่งเรืองจนทำทลายอำนาจ น่านเจ้า ได้ และรุกคืบไปสู่ดินแดน บางส่วนของ น่านเจ้า เช่น จิงตง หรือ เชียงตุง (เหนือ) พอถึงสมัยราช วงศ์ต้าหลี่ ชาวไตก็สามารถยึดเขต คายน่าน ได้ทั้งหมด"

คุณทองแถม มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า

"ต่อมา ไตมว ก็ขยายอำนาจไปถึงอัสสัมถ้าพิจารณาจากบันทึก ประวัติ ศาสตร์ฝ่ายจีน เห็นได้ชัดว่าไตมวในอดีตเข้มแข็งมาก ในช่วงปลาย ศตวรรษที่ 14 ไตมว เคยต่อสู้กับ ราชวงศ์หมิง อย่างหนักหน่วง จีนยก ทပ်ใหญ่มาปราบถึงสามครั้ง การศึกยืดเยื้อถึงห้าสิบกว่าปีจึงปราบ ไตมว ได้ราบคาบและอยู่ใต้การปกครองของจีนมาตราบเท่าทุกวันนี้"

คุณทองแถม ระบุว่า

"ในศตวรรษที่ 12 ขุนเจือง (พญาเจิง) ได้อำนาจปกครองในเชียงรุ่ง ในปี พ.ศ. 542 พญาเจิงเป็นฝ่าย ไตลื้อ ซึ่งต่อมายอมรับนับถือ ฮ่อเงเต้ราชวงศ์ ช่ง (เจ้าลุ่มฟ้าโพธิญาณ) แต่บางท่านค้านว่าอาจเป็น กษัตริย์ต้าหลี่"

โดยสรุป คุณทองแถมเห็นว่า ทั้ง ไตม่าว (ไทใหญ่) และ ไตลื้อ (ไทลื้อ) สืบเชื้อสายจาก พวกไป๋อี้ ซึ่งบรรพชนคือพวกไป๋เยว่ ตามบันทึกเอกสารจีน มีปรากฏเป็นตัวเป็นตนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น แต่ในงานศึกษานี้ คุณทองแถมยังไม่ได้ระบุว่าไตม่าวและไตลื้อ สืบเชื้อสายมาจาก ไป๋เยว่ โบราณสาขาใด

สำหรับ **ชนชาติจ้วง** ซึ่งเป็นชนชาติที่มีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนชาติส่วนน้อยในประเทศจีน มีอยู่มากกว่า 14 ล้านคน ที่ หยุนหนาน กุ้ยโจว หูหนาน กว่างตง และ ลี้อชวน คุณทองแถมเห็นว่า

1. สืบเชื้อสายมาจาก ชาวเยว่โบราณสาขาหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียก สมัยราชวงศ์โจว และราชวงศ์ฉิน ว่า พวกซีโอว กับ ลั่วเยว่
2. ต่อมาใน สมัยราชวงศ์ฮั่น และ ราชวงศ์ถัง เรียกว่า เหล่า, หลี, อุหู
3. จนถึง สมัยราชวงศ์ซ่ง จีนจึงเริ่ม เรียกชนกลุ่มนี้ว่า จ้วงเหญิน เหลียงเหญิน, ถู่เหญิน
4. สำหรับชาวจ้วงเองนั้น เรียกตัวเองต่าง ๆ กันไป ตามท้องที่กว่ายี่สิบชื่อ เช่น ปู้ซุง (ผู้สูง) ปู้หนง (ผู้สูง) ปู้น้า (ผู้สูง) หนงอัน ปู้เปียน ถู่เหล่า เกาหลาน ปู้มาน ปู้ไต้ ปู้หมิ่น ปู้หลง ปู้ตง ฯลฯ

ในแง่ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมคุณทองแถม ระบุหลักฐานก่อนยุคจีนที่ยืนยันว่า **บรรพชนชาวจ้วง** ในกว่างตง กว่างซี สามารถสร้างภาชนะเครื่องมือสำริดใช้กันแล้ว

ส่วนในแง่ประวัติศาสตร์การปะทะสังสรรค์ระหว่างฝ่ายจีนฮั่นกับฝ่ายไป๋เยว่นั้น คุณทองแถมลำดับเรื่องราวไว้ดังนี้

1. เมื่อปี 221 ก่อน ค.ศ. จีนซีหนวงตี้ส่งกองทหารห้าแสนคนรุกเขตหลินหนาน (กว่างซีและกว่างตง) อัน เป็นถิ่นที่อยู่ของชาว ซีโอว กับ ลั่วเยว่ รบชนะพวกซีโอวในปี 214 ก่อน ค.ศ. จัดตั้งเป็นเขตปกครองระดับ จวินขึ้น 3 แห่ง คือ กุ้ยหลิน หนานไห่ และเลียง ส่งพลเมืองจากทางเหนือเข้าไปตั้งรกรากปะปนกับพวกเยว่ ชูดคลองเชื่อมต่อแม่น้ำหลายสาย คือ แม่น้ำเจียงเจียง แม่น้ำหลีเจียง แม่น้ำจูเจียง และแม่น้ำแยงซีเกียง

2. ปี 207 ก่อน ค.ศ. ราชวงศ์ฉิน ถูกโค่น พุนส์กของจีนซีเถียวโอกาสดี กุ้ยหลินและอาณาจักรเลียง ตั้งรัฐอิสระชื่อ หนานเยว่ (เยว่ไต้)¹⁰ อันประกอบด้วยประชากรพื้นฐานเป็นชาวเยว่

3. ครั้นถึงปี 111 ก่อน ค.ศ. จักรพรรดิฮั่นหวู่ตี้ ก็ได้ได้อาณาจักรหนานเยว่ ขยายแบ่งเป็นเขตปกครองเล็กๆ มีขุนนางราชสำนักอันควบคุมเข้มงวด ชาวหนานเยว่ ตกอยู่ใต้อาณาจักรจีนอันนับแต่นั้นมา แม้จะมีการลุกขึ้นต่อสู้หลายครั้ง เป็นศึกยืดเยื้อหลายร้อยปี ตั้งแต่ สมัยราชวงศ์ถัง จนถึง ราชวงศ์เป่ย์ซ่ง (ซ่งเหนือ) มีการจัดตั้งองค์กรชอยย้อยเป็นระดับ โจว (จังหวัด) เลี่ยน (อำเภอ) และต้ง (ตำบล) ระหว่างนั้น มีการศึกกับอาณาจักรเกว่ เกิดมีผู้นำไท่หนง ในเขตชาวจ้วงในกว้างซีชื่อ 'หนงจื้อเกา' ลุกขึ้นต่อต้านการ รุกรานจากอาณาจักรเกว่ หนงจื้อเกาก่อตั้งอาณาจักรหนานเทียนกั๋ว ขึ้นแถบกว้างซี ต้าเทียนกั๋วที่หนานหนิง แต่แล้วก็ถูกทัพราชวงศ์ซ่งล้อมปราบ หนงจื้อเกาต้องพ่ายหนีไปสิ้นชีวิตในอาณาจักรต้าหลี่ (หนานเจาเดิม)

4. ในปี ค.ศ. 1075 มีหลักฐานว่าทาง อาณาจักรเกว่ รุกตีแถบกว้างซีอีก ค่ายหนึ่ง ได้ฆ่าฟันกวาดต้อน ชาวจ้วง (เยว่) ไปนับแสนคน"

คุณทองแถมวิเคราะห์ว่า "ศึกหนงจื้อเกา" ทำให้ชาวจ้วงทะลักไปทางเขต เหวินชาน มณฑลหยุนหนาน เป็นจำนวนมากด้วย และเหตุการณ์ที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในบันทึกประวัติศาสตร์จีน ก็คือ

"ค.ศ. 1492-1571 มีการลุกขึ้นสู้ครั้งใหญ่ของชาวจ้วงอีก ราชสำนักหมิง ต้องใช้ทหารจีนหนึ่งแสนสี่หมื่นคนปราบปราม จึงราบคาบลงได้ กระนั้นก็ยังต้องใช้เวลาลายร้อยปีปฏิรูปการเมืองการ ปกครอง ปลดปล่อยอำนาจจากประมุขเดิมของ ชนพื้นเมืองเยว่ มาอยู่ในกลไกอำนาจรัฐฝ่ายจีน จึงบรรลุเสร็จสิ้นสมบูรณ์เมื่อปี ค.ศ. 1929 อันเป็นยุคของก๊กมินตั๋งแล้ว"

¹⁰ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเรื่อง อาณาจักรหนานเยว่ เพิ่มเติมไว้ใน ตอนที่ 3 ของงานวิจัยนี้ เท่าที่เอกสารค้นคว้าในเมืองไทยอำนวยให้ในขณะนี้ หากท่านผู้ใดมีหลักฐานเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่อง อาณาจักรหนานเยว่ ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัย น่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบค้นความเป็นมาของชนชาติไท/ไต/ไทย โปรดกรุณาแจ้งเพื่อข้อมูลหรือแจ้งแหล่งข้อมูลให้ผู้วิจัยด้วย.

กลุ่มชนไปเยวในหุบหนาบอยู่มาแต่ยุคหิน

ในระยะต่อมา คุณทองแถม นาถจำนง (ทองแถม นาถจำนง) ได้ค้นคว้าเรื่องราวของ **ชนพื้นเมืองไปเยว** เพิ่มเติม โดยใช้วิธีการศึกษา “วัฒนธรรมสัมพันธ์” ซึ่งคุณทองแถมตีความว่า เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของพวกไปเยว

ในขั้นตอนการศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น คุณทองแถมได้เสนอว่า “เยวีย” (เขียนตามสำเนียงการออกเสียงของคุณทองแถม) มีหลายจำพวก แต่ก็มีวัฒนธรรมหลักใหญ่ ๆ คล้ายคลึงหรือตรงกัน และที่สำคัญก็คือ คุณทองแถมได้เสนอปัญหา “การตีความเรื่องไปเยวในทางทฤษฎี” ซึ่งจัดว่ามีคุณูปการต่อการศึกษาปัญหาชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอย่างยิ่ง กล่าวคือ

“เยวีย คือ ชื่อกลุ่มสายวัฒนธรรม ไม่ใช่ ชื่อเผ่าพันธุ์หรือเชื้อชาติ (เพราะเรายังพิสูจน์ไม่ได้ว่า คนเยวีย ในยูนนาน กับ คนเยวีย แถบเจ้อเจียง ฮกเกี้ยน ฯลฯ ในยุคโบราณเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกันหรือไม่)

กลุ่มชนที่มีอารยธรรมแบบ เยวีย คนจีนโบราณก็เรียก เยวีย ไปหมด”

อารยธรรมเยวียเป็นแบบใด ?

คุณทองแถมได้เสนออย่างชัดเจนว่า อารยธรรมหรือวัฒนธรรมเยวียมีลักษณะเด่น (ที่แตกต่างไปจากชาวจีนโบราณ) ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมการเพาะปลูกข้าว ซึ่งพบตั้งแต่ยุคหินใหม่แล้ว
2. ใช้ขวานหินมีใบและเครื่องมือหินประเภทหนึ่งลักษณะคล้ายกะบ(ไสไม้) มีด้าม
3. เครื่องปั้นดินเผามีลวดลายเชือกทาบและรอยทราย
4. ขวานสำริดรูปทรงคล้ายรองเท้าบู๊ต
5. ภูเขาทองมโหระทึก
6. ตัดผมสั้นและสักร่างกาย-ชาวจีนโบราณนั้นไว้ผมยาวและขมวดเป็นมุ่น มีที่ครอบผม

7. สักหน้าและฟันดำ

8. ที่พักอาศัยเป็นเรือนยกพื้นเสาสูง ภาษาจีนเรียกว่า ก้านหลาน (เคยมีคนอธิบายว่ามาจากคำว่า “ขึ้นเรือน”...?)

9. ชอบตั้งถิ่นฐานระหว่างลำห้วยกับหุบเขากลางดงไม้

10. รบทางน้ำเก่ง เชี่ยวชาญการใช้เรือ ฯลฯ”

จากข้อสรุปเชิงทฤษฎีว่าด้วยลักษณะทางวัฒนธรรมของไปเยว นำไปสู่ข้อสรุปเรื่องการตั้งถิ่นฐานของเยวในยุคนั้นว่า หลักฐานทั้งทางโบราณคดีและจดหมายเหตุประวัติศาสตร์ของจีนยืนยันว่า “มีกลุ่มชนอารยธรรมเยว้อาศัยอยู่ในยุคนั้นมานานแล้ว เพราะมีหลักฐานแสดงให้เห็น “การกระจายตัวของไปเยว” โดยสามารถแบ่งศูนย์กลางทางวัฒนธรรมเยว ออกเป็นสามแหล่งใหญ่ได้ตามหลักฐานทางโบราณคดียุคหินใหม่

แหล่งที่หนึ่ง คือ แถบมณฑลเจ้อเจียง กลุ่มนี้น่าจะพัฒนาขึ้นเป็นชนเผ่าที่ทางจีนเรียกว่า “อวีเยว”

แหล่งที่สอง คือ แถบชายฝั่งทะเลมณฑลฮกเกี้ยน (ฝูเจี้ยน) และได้หวน กลุ่มนี้น่าจะพัฒนาขึ้นเป็นชนเผ่าที่จีนเรียกว่า “หมิ่นเยว”

หลักฐานทางโบราณคดีที่พบในสองแหล่งนี้ใกล้เคียงกันมาก เครื่องปั้นดินเผาพบแบบลายเชือกและลายรอยทรายเป็นหลัก เครื่องมือหินพบแบบ “กบหินมีด้าม” และ “มีดหินเจาะรูหลายรู” เป็นหลัก ที่ฟ้านักอาศัยพบทั้งแบบ “เพิงถ้ำ” “ดอนหอย” และ “เนินโคก”

บางจุดมีหลักฐานร่องรอยการปักเสา (ยกพื้น) ด้วย

ด้านวิถีการหาเลี้ยงชีวิตพบหลักฐานการเพาะปลูกข้าวและพบเครื่องมือจับปลาเป็นจำนวนมาก

แหล่งที่สาม คือ แถบกว่างตง กว่างซี และภาคเหนือของเวียดนาม กลุ่มนี้น่าจะพัฒนาขึ้นเป็นชนเผ่าที่จีนเรียกว่า “หนานเยว” “ซีโอว” และ “ลั่วเยว”

จากการค้นคว้างานศึกษาของจีนทางด้านโบราณคดี โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผา คุณทองแถมพบว่า “มีลายเชือกทาบเป็นหลัก”

ส่วนเครื่องสัมฤทธิ์ ที่เป็นลักษณะพิเศษของกลุ่มนี้ คือ “กลองมโหระทึก” และ “ขวานสัมฤทธิ์รูปรองเท้าบู๊ต”

คุณทองแถมยังได้ตั้งข้อสังเกตว่า หลักฐานโบราณคดีวัฒนธรรมเยว่ ที่พบในหยุนหนาน มีลักษณะใกล้เคียงกับที่พบในกวางซี กว่างตง และภาคเหนือของเวียดนามเป็นพิเศษ

คุณทองแถมได้รายงานผลการค้นคว้าทางโบราณคดีของนักวิชาการจีนว่า ชนเผ่าโบราณในหยุนหนานนั้น อาจสรุปอย่างกว้าง ๆ ให้เห็นภาพเปรียบเทียบได้สองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มชนที่ใช้ม้าเป็นพาหนะ (ทำปศุสัตว์) กับ กลุ่มชนที่เพาะปลูกข้าว

คุณทองแถมตีความว่า พวกเยว่ คือ “กลุ่มชนที่เพาะปลูกข้าว” ส่วนใหญ่แล้วอยู่ทางตอนใต้ของทะเลสาบเอ๋อร์ไห่ และทะเลสาบเตียนฉือลงมา คือได้เส้นรุ้งที่ ๒๕ องศา ส่วนกลุ่มที่อยู่เหนือขึ้นไปมีหลายพวก ที่สำคัญคือ “ชนเผ่าคุนหมิง” ซึ่งคุณทองแถมตีความตามแนวคิดนักวิชาการจีน คือ ไม่ถือว่าเป็นเยว่แต่อย่างใด

เมื่อได้วิเคราะห์พื้นที่บริเวณที่พบหลักฐานโบราณคดีวัฒนธรรมเยว่ยุคหินใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่พบแถบทะเลสาบเตียนฉือ เหวินชาน หงเหอ สิบสองปันนา หลินชาง เต๋อหง (ได้คง) แล้ว ก็ให้ข้อสรุปว่า บริเวณพื้นที่เหล่านี้ ก็คือถิ่นที่อยู่ของ **ชนชาติไต-จ้วง** ในปัจจุบันนั่นเอง

แนววิเคราะห์หลักฐานโบราณคดีวัฒนธรรมเยว่ขั้นตอนต่อไปของคุณทองแถม คือ ให้ความสำคัญกับหยุนหนานยุคสัมฤทธิ์ ที่ชัดเจนที่สุดคือ ขวานสัมฤทธิ์รูปรองเท้าบู๊ต และกลองมโหระทึกแบบสือไจ่ซาน (Heger I)

หลักฐานที่พบว่ามีขวานและกลองสัมฤทธิ์ลักษณะดังกล่าวอยู่ทั่วไป นำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญว่า

“ถ้าชนชาติไทในหยุนหนานสืบสายจากกลุ่มชนวัฒนธรรมเยว่จริงตามที่นักวิชาการจีนแสดงหลักฐานพิสูจน์ไว้ นั่นก็แสดงว่าคนไทยในหยุนหนานไม่ได้

อพยพมาจากไหน คงสืบสายจากชนพื้นเมืองที่ตั้งรกรากอยู่มาตั้งแต่ปลาย
ยุคหินใหม่นั้นเอง”

(ทองแถม นาถจำนง เก็บความจากหนังสือเรื่อง จงกั้วซีหนานหมินจูเซาถู
[โบราณคดีชนชาติส่วนน้อยภาคพายัพของจีน] โดย จางเจิงฉี ผู้เชี่ยวชาญประจำ
พิพิธภัณฑ์มณฑลยูนนาน)

“การเคลื่อนย้ายของชนพื้นเมืองไปเยว่”

ชนพื้นเมืองเยว่ มีถิ่นฐานอยู่ในแถบทะเลสาบเตียนฉือ แถบภาคตะวันออก
เฉียงใต้และแถบภาคใต้มาตั้งแต่ยุคหินใหม่ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 ถึง
ศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล โดยการตีความของ จางเจิงฉี นั้น พบหลักฐาน
ว่า ในช่วงศตวรรษที่ 5-2 ก่อนคริสตกาล ได้มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงครั้ง
ใหญ่ กล่าวคือ ชาวเยว่สายนี้ ได้มีการเคลื่อนตัวลงไปทางภาคใต้และภาค
ตะวันตกเฉียงใต้

สาเหตุนั้น คุณทองแถมได้ประมวลข้อวิเคราะห์ของจางเจิงฉี ไว้หลายข้อ
ดังนี้

1. ชนเผ่า “คุนหมิง” และชนเผ่า “ป้อ” ขยายตัว รุกสู่แถบทะเลสาบ
เตียนฉือ

จางเจิงฉี วิเคราะห์ไว้อย่างน่าสนใจว่า ในช่วงประมาณหกหรือแปดปีก่อนคริสต
ศักราช กลุ่มชนคุนหมิงมีศูนย์กลางอยู่แถบทะเลสาบเอ๋อร์ไห่ (บริเวณที่ตั้ง
ของ อาณาจักรน่านเจ้า ในเวลาต่อมา) เมื่อขยายอิทธิพลลงมาทางใต้
ชาวคุนหมิงมี กองทัพม้า (เพราะเดิมมีวัฒนธรรมเลี้ยงปศุสัตว์มาก่อน)¹¹ จึง
สามารถปราบปราม “กลุ่มชนที่พูดตระกูลภาษาอู-เขมร” ตามแถบอำเภอ
หมี่ตู๋ เสี่ยงหยุน เหยาอัน ได้ไม่ยาก

ถึงช่วงศตวรรษที่ ๓-๒ B.C. อิทธิพลของชาวคุนหมิงก็แผ่ถึงชายเขตของ
แคว้นเตียน แถบทะเลสาบเตียนฉือ

¹¹ มีข้อสังเกตว่า ถ้าจะสังเกตความเชื่อมโยงเรื่อง “ม้า” กับชนกลุ่มที่พูดภาษาตระกูล ไต/ไท จะพบ
ว่า ไตลื้อ เป็นกลุ่มเดียวที่นิยมทอผ้าลาย “ม้า” และ ลวกลายนั้นมีลักษณะเหมือนเป็น “กองทัพม้า”
เรียงเป็นแถวเป็นแนว โดยเฉพาะใน ผ้าถุงของไตลื้อ

ข้อค้นพบที่น่าสนใจก็คือ **แคว้นเตียน** นั้นมีอยู่จริง เพราะขุดพบราช
ลัญจกร จารึกภาษาจีนคำว่า “**เตียนหวาง**” (**ราชแห่งเตียน**) จางเจิงฉี
มองว่า พลเมืองหลักใน **แคว้นเตียน** เป็นชาวเยว่สาขาหนึ่ง คือกลุ่มที่อยู่
แถบทะเลสาบเตียนฉือนั่นเอง

ช่วงนั้นแคว้นเตียนยังเข้มแข็งอยู่ ชาวเยว่แถบเตียนฉือทำสงครามกับชาวคุน
หมิงต่อเนื่องยาวนาน จนกระทั่งพระเจ้าฮั่นอู่ตี้ส่งกองทัพจีนมาตีขุนหนาน
ได้ และตั้งองค์กรปกครองขึ้นเมื่อปี 109 B.C. หลังจากนั้นแคว้นเตียนก็เสื่อม
อำนาจอ่อนแอลง

ส่วนกลุ่มชน “**ตี้เซียง**” สาขาหนึ่งที่เรียกกันว่า “**ป้อ**” ก็ขยายตัวลงมาจาก
แถบอำเภอฮี้ปิง ใน ลี้อชวน ลงมาตามลำน้ำหมีนเจียง เข้าสู่ขุนหนาน
ภาคเหนือ และขยับเคลื่อนลงมาถึงแถบทะเลสาบเตียนฉือด้วย

จางเจ้อฉี วิเคราะห์ว่า เพราะ **ชาวป้อ** นี้เอง ที่ทำให้แคว้นเตียนล่มสลายลง
และต้องเคลื่อนย้ายลงได้ ชาวป้อยังหยุดยั้งการขยายอิทธิพลสู่ทิศตะวัน
ออกของชาวคุนหมิงด้วย

ชาวเตียนกลุ่มหนึ่งเคลื่อนลงได้ไปตามแม่น้ำหยวนเจียง บางส่วนยังคงอาศัย
อยู่ตามรายทางนั้น ซึ่งจางเจิงฉีตีความว่า เช่นกลุ่มชนชาติไตจำนวนหนึ่งใน
อำเภอเจิงเจียง อวิซีชินมิง หยวนเจียง

การวิเคราะห์เรื่องไปเยว่ของจางเจิงฉี ได้ครอบคลุมไปถึงเยว่สายอื่นที่อยู่
เหนือขึ้นไปบางกลุ่มด้วย กล่าวคือ

ในยุคจ้านกั๋ว สมัยราชวงศ์ฉิน ต่อเนื่องด้วยราชวงศ์ฮั่นตะวันตกก เยว่ในถิ่น
อื่นก็เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ด้วย

ในปี 223 ก่อนคริสตกาล แคว้นฉินตี้แคว้นฉู่ได้ ดินแดนแคว้นเยว่เดิมทางฝั่ง
ตะวันออกตกเป็นของแคว้นฉิน แคว้นฉินตั้งเป็นมณฑลชื่อ “**ไควจีจวิน**” ต่อ
มาจีนชีหวางตี้ ก็ตีได้แคว้น “**หมิ่นเยว่**” และ “**ตงโอว**” แล้วตั้งเป็นมณฑล
ชื่อ “**หมิ่นจงจวิน**”

จากนั้นก็ยกทัพมาลงได้ ใช้กำลังพลถึงห้าแสนคน และใช้เวลาประมาณ
เจ็ดปี ทำสงครามขนาดใหญ่ถึงสี่ครั้งจึงสยบพวกเยว่ได้อย่างราบคาบ จีนชี

หวางตี้ บัญชาให้ตั้งมณฑลใหม่ขึ้นสามมณฑล ได้แก่ “หนานไห่จวิน” - คือพื้นที่ส่วนใหญ่ของมณฑลกวางตุ้งในปัจจุบัน “ก๊วยหลินจวิน” - คือพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางของกวางซีปัจจุบัน และ “เสียงจวิน” - คือพื้นที่ภาคตะวันตก ภาคใต้ของกวางซี ภาคใต้ของก๊วยหลิน และภาคเหนือของเวียดนามปัจจุบัน

ถึงยามนี้ คุณทองแถมวิเคราะห์ว่า ชาวเยว่ที่หลบหนีภัย คงมีอยู่บ้างเป็นธรรมดา ทิศทางที่น่าจะเคลื่อนย้ายต่อไปเพื่อให้พ้นภัยจีน ก็เห็นจะเป็นจะเป็นพญานาน ซึ่งอำนาจของจีนซึ่งหวางตี้ยังแผ่ไปไม่ถึง

ครั้งจีนซึ่งหวางตี้ตาย เกิดสงครามกลางเมือง และสงครามระหว่างรัฐต่าง ๆ จ้าวถัว ขุนศึกชาวจีน ฉวยโอกาสตั้งแคว้นอิสระขึ้นใหม่ มีศูนย์กลางอยู่ที่หนานอวี่ (กวางเจาในปัจจุบัน) เรียกว่า “หนานเยว่” (ซึ่งก็คือคำว่า “นามเวียด - เวียดนาม นั่นเอง) หนานเยว่สามารถเป็นอาณาจักรอิสระ ไม่ขึ้นกับใครอยู่ร้อยกว่าปี จนกระทั่งพระเจ้าฮั่นหวู่ตี้ ส่งกองทัพลงมาตีได้ในปี 112 B.C. จากนั้นก็ส่งกองทัพขยายอำนาจเข้าควบคุมที่ราบสูงพญานกั๋ว ควบคุมพญานานได้เกือบทั้งหมด ยกเว้นภาคใต้และภาคตะวันตกเฉียงใต้

คุณทองแถม ขมวดปมปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายกระจายตัวของไปเยว่อย่างน่าสนใจว่า

“ชาวเยว่ส่วนที่จะหลบหนี ไม่ยอมอยู่ในปกครองจีน จะเคลื่อนย้ายไปที่ใด ? หนทางเลือกที่เหลือเพียงไปสู่แถบเหวินซาน หงเหอ และสิบสองปันนา ซึ่งเป็นถิ่นของชาวไปเยว่ส่วนหนึ่งอยู่แล้ว

การเคลื่อนย้ายขยายตัวไม่หยุดอยู่เพียงเท่านั้น

ด้านหนึ่งคือทิศใต้ลงไป (หมายถึงดินแดนลาวไทย) ซึ่งมีชาวไปเยว่จำนวนน้อยอาศัยอยู่แล้ว (ตามทัศนะของคุณจางเจิงฉี) แต่ยังไม่เข้มแข็งพอจะเอาชนะ ชนเผ่าในตระกูลภาษามอญเขมร¹²

¹² ชนกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร ในดินแดนตอนใต้ลงมาจากพญานาน คือ ล้านนา และล้านช้าง ปัจจุบันเป็นใคร ? ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตีความไว้แล้วในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของผู้วิจัย โปรดอ่าน Choltithira Satyawadhna 1991: *The Dispossesses: An Anthropological Reconstruction of*

อีกด้านหนึ่งคือภาคตะวันตกเฉียงใต้ของญูนนาน ซึ่งเป็นชายเขตรอยต่อระหว่างชนเผ่าคุณหมิงกับชนเผ่าในตระกูลภาษามอญเขมร คืออีกทิศเดียวที่ชาวไปเยว่จะแทรกเข้าไปได้ ชาวไปเยว่จึงเคลื่อนย้ายสู่ทิศตะวันตก แล้วก็ขยายเคลื่อนตัวต่อไป”

ในทัศนะของจางเจิงฉี กลุ่มที่เคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันตก ต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นกลุ่ม ไตม่าว แถบอำเภอเต๋อง (ใต้คง) ฉาน (ไทใหญ่) ในดินแดนพม่าปัจจุบัน ฯลฯ

ข้อสรุปด้านระยะเวลาที่สำคัญ คือ การเคลื่อนย้ายสู่ทิศตะวันตกของชาวเยว่สายนี้ ประมาณว่าเกิดขึ้นในยุคต้นของราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (โปรดอ่านพงศาวดารจีน ไช่ฮั่น ประกอบ)

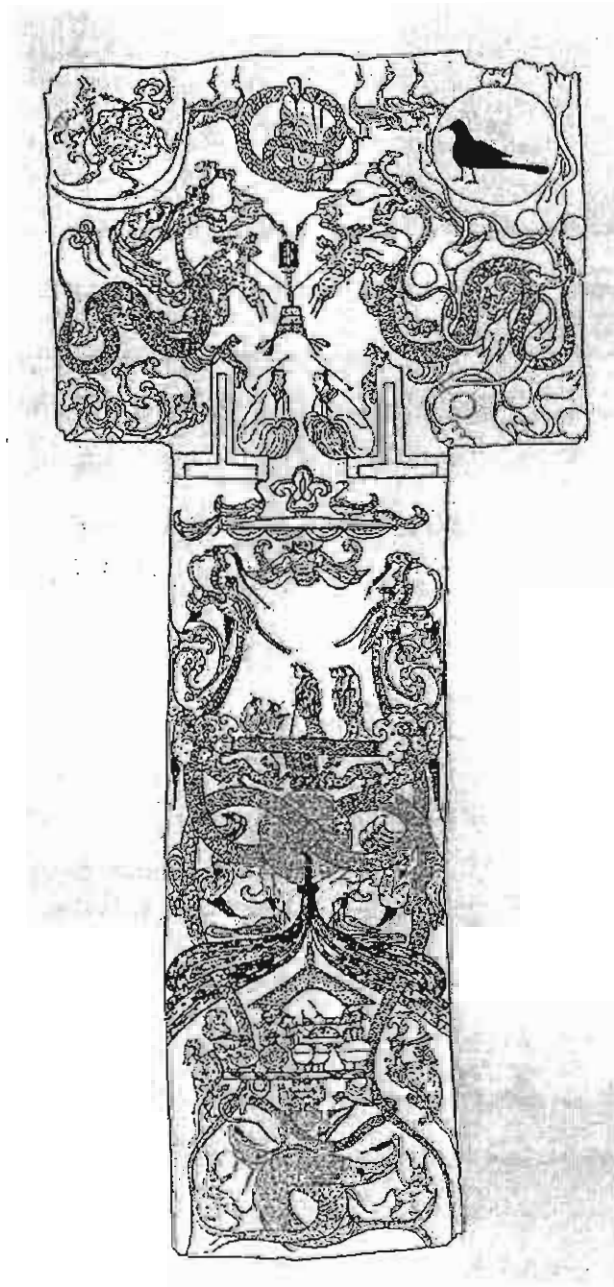
ระยะเวลาดังกล่าว เทียบได้กับระยะต้นพุทธกาล ซึ่งตรงกับช่วงเวลา ที่ **สิงหนวัติกุมาร** โอรสองค์สุดท้าย ของ **กษัตริย์ห่อเทวกาล** แห่ง **แคว้นโยน** โยกย้ายครัวเรือนหนีพลจากทางตอนเหนือ เข้าสู่ลุ่มแม่น้ำ “กุกกนที” (น้ำกก) และ แม่น้ำ “ละว้านที” (น้ำว้า) พอดี ถ้าเช่นนั้น **สิงหนวัติกุมาร** ก็คงจะเป็น **เชื้อสายเยว่** กระมัง แต่ต้องไม่ลืมว่า ในตำนานสิงหนวัติกุมาร นั้น สิงหนวัติเป็นราชโอรสของ **“กษัตริย์ห่อ”** (โปรดอ่าน ตำนานสิงหนวัติกุมาร ฉบับชำระโดย มานิต วัลลิโภดม ประกอบ)

แล้ว “ห่อ” (ฮ่อ) เป็นใครล่ะ ?

เป็นเยว่ด้วยหรือเปล่า ?

Lawa Ethnohistory in the Light of Their Relationship with the Tai,” PhD Thesis, Australian National University.

ตุ่งเข่นศพนางพระยา :
 ความเชื่อ พิธีกรรม และสัญลักษณ์
 ในสายวัฒนธรรมเขว่

ภาพที่ 4 ตุ่งเข่นศพนางพระยาเมืองไท่
 สตรีสูงศักดิ์ชาวเขว่ แห่งอาณาจักรอู่
 ชุดพบที่ตำบลหม่าหวังตุย อำเภอฉางซา มณฑลหูหนาน
 สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก [206 ปีก่อนค.ศ.-ค.ศ.24]

บทที่ 3

ข้อสังเกตเกี่ยวกับงานศึกษาเรื่องไปเยาว์ของไทย

งานศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ *ไปเยาว์* ของนักวิชาการไทย มีทั้งที่ศึกษาโดยตรงกับที่ศึกษาผ่าน ๆ เช่นเน้นหรือเจาะที่จะศึกษาเรื่องอื่น ทว่าบนเส้นทางนี้ ก็ให้บังเอิญที่จะต้องพบบ *ไปเยาว์* ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ บางท่านก็ไม่ได้รู้สึกว่าการกำลังศึกษาเรื่องราวของ *ไปเยาว์* ไปในตัว งานศึกษาค้นคว้าเหล่านี้มีแนวทางการศึกษาต่าง ๆ กัน และมีข้อนำสังเกตที่จะวิเคราะห์ไว้ ณ ที่นี้เพื่อประโยชน์ของผู้ที่จะสนใจศึกษาค้นคว้าต่อไป และเพื่อเป็นการวางพื้นฐานไปสู่ “ข้อเสนอทางทฤษฎี” และ “การสืบสานประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไปเยาว์ ในเชิงมานุษยวิทยา” ด้วยจุดยืน ทรรศนะ และมุมมองของผู้วิจัย

การศึกษาเรื่องไปเยาว์แนวประวัติศาสตร์จารีต

(Traditional Historical Perspective)

แนวประวัติศาสตร์จารีต จัดว่าเป็นแนวหลักของการศึกษาเรื่องไปเยาว์ ในงานศึกษาของไทย กล่าวคือ เป็นการศึกษาจากเอกสารประวัติศาสตร์ของจีน ทั้งจากบันทึกประวัติศาสตร์โบราณ และงานเขียน-งานวิจัยของนักประวัติศาสตร์จีนร่วมสมัย กล่าวจากส่วนของงานต้นแบบ ที่เป็น ‘คลาสสิก’ ของจีน วิธีการศึกษาก็ยังคงเป็น แนวจารีตนิยม คือยึด “เอกสาร” เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยถือว่าบันทึกประวัติศาสตร์โบราณของจีน ไม่ว่าจะย้อนยุคไปไกลเท่าไร เป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาแนวประวัติศาสตร์จารีตนี้ ก็ยังมีวิธีเข้าถึงโจทย์แตกต่างกันเป็น 2 แนว คือ

แนวที่ 1 ใช้เรื่อง “*ไปเยาว์*” เป็นโจทย์หรือตัวตั้ง แล้วแปลหรือเรียบเรียงงานศึกษาเรื่องไปเยาว์ของนักประวัติศาสตร์จีนออกมา เป็นงานศึกษาค้นคว้าที่ยืนยันแนวคิด “*ไปเยาว์* เป็นบรรพบุรุษของชนชาติไท” การศึกษาแนวนี้ประวัติศาสตร์ไปเยาว์

ได้แก่ ผลงานศึกษาของ ผศ. พรพรรณ จันทโรนานนท์ เรื่อง “ไปเยว่ : บรรพบุรุษของชนชาติไทย” นำเสนอเป็นครั้งแรกในการสัมมนาเรื่อง “คนไทยนอกประเทศ : พรมแดนความรู้” จัดโดย สมาคมประวัติศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2532 ในงานชิ้นนี้ ผศ. พรพรรณ ได้แปลเรียบเรียงหนังสือชื่อ ไต่จู้สือ ของ ศาสตราจารย์ เจียงอิงเหลียง (1983) โดยมีได้แสดงทัศนะ หรือหลักฐานข้อมูลอื่น ๆ ได้อีกเพิ่มเติม ดังได้สรุปเนื้อหาไว้ในบทที่สองแล้ว

แนวที่ 2 ใช้เรื่องชนชาติไท เป็นโจทย์หรือตัวตั้ง แปลหรือเรียบเรียงงานเรื่องชนชาติไทของนักประวัติศาสตร์จีนหรือจากเอกสารทางการของจีน โดยหยิบยกเอาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มย่อยต่าง ๆ ของชนชาติไทในประเทศจีน (และบางส่วนของประเทศเวียดนาม) ออกมา แล้วสาวประวัติว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทในจีนเหล่านี้ ล้วนสืบเชื้อสายมาจากไปเยว่สายต่าง ๆ โดยเฉพาะ *เดียนเยว่* และ *ลั่วเยว่* การศึกษาแนวนี้ ได้แก่ ผลงานศึกษาของคุณทองแถม นาถจำนง เรื่อง “คนไทยในจีนโดยสังเขป” นำเสนอเป็นครั้งแรกในการสัมมนา เรื่อง “คนไทยนอกประเทศ : พรมแดนความรู้” จัดโดย สมาคมประวัติศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2532 ดังได้สรุปประเด็นสำคัญไว้แล้วในบทต้นเช่นกัน

มีข้อน่าสังเกตว่า ในงานศึกษานี้ คุณทองแถม นาถจำนง ใช้ผลงานเขียนและเรียบเรียงของนักประวัติศาสตร์จีน และทางการจีน หลายฉบับ ได้แก่

1. มหาสารานุกรมจีน หมวด “ชนชาติ”, สำนักพิมพ์สารานุกรมจีน 1986.
2. เส้นทางผ้าไหมแห่งภาคทักซิน โดย สู่วิเหย์ฯ, สำนักพิมพ์ประชาชน หยุนหนาน 1987.
3. จังหวัดปกครองตนเองชนชาติไต ชนชาติคะฉิ่น เต๋อหง โดยสังเขป, สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งเต๋อหง 1986.
4. อำเภอปกครองตนเองชนชาติไต ชนชาติวะ เก็งหม่า โดยสังเขป,

- สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1986.
5. อำเภอปกครองตนเองชนชาติไต ชนชาติลาฮู ชนชาติวะ เหมิง
เหลียน โดยสังเขป, สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1986.
 6. รวบรวมรายงานสภาพเกี่ยวกับชนชาติในยูนนาน เสนอต่อคณะกรรมการของศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน 1950 เล่ม 1,11,
สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1986.
 7. อำเภอปกครองตนเองชนชาติฮานี ชนชาติอี เจียงเจิง โดยสังเขป,
สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1985.
 8. แนะนำเขตปกครองตนเองของชนชาติต่าง ๆ ในยูนนาน โดย
สังเขป, โดย มู่เลื้อ, สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1985.
 9. ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับชนชาติและชนบประเพณีของชนชาติ
ต่าง ๆ ในยูนนาน, สำนักพิมพ์ชนชาติแห่งยูนนาน 1986.
 10. ประวัติชนชาติไต, โดย ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง, สำนักพิมพ์
ประชาชนเสฉวน 1984.

สิ่งที่ควรสนใจก็คือ การศึกษาเรื่องไ้เยว่ แนวประวัติศาสตร์จารีต นี้ ยังมีได้มีการตรวจสอบกับการศึกษาของชาติอื่นหรือสำนักคิดอื่น ซึ่งอาจมีวิธีการศึกษาต่างกัน และยังมีได้มี การวิจัยสนาม อย่างเป็นกิจลักษณะ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามหลักฐานเอกสารกับข้อมูลหรือความเป็นจริงทางวัฒนธรรม จากสนามวิจัย ในพื้นที่ที่เอกสารประวัติศาสตร์ของทางการจีนระบุ ที่สำคัญก็คือ คุณทองแถมได้ใช้ หนังสือ ประวัติชนชาติไต (หมายเลข 10) ของศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง เป็นแนวชี้นำเพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ชนชาติไท สืบเชื้อสายบรรพบุรุษมาจากพวกไ้เยว่ ซึ่งก็เป็นฉบับเดียวกันกับ ไ้จูซือ ของศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง ที่อาจารย์พรพรรณแปลเรียบเรียงนั่นเอง

การศึกษาแนวประวัติศาสตร์จารีตนี้จึงยังมีลักษณะด้านเดียวเกินไป และอิงแนวคิด ข้อมูล และวิธีการศึกษาของนักประวัติศาสตร์จีน หรือทางการจีนเท่านั้น โดยเฉพาะใช้กรอบทฤษฎีของนักประวัติศาสตร์จีนที่สำคัญเพียงคนเดียว คือ ศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง

ข้อเด่นของการศึกษาแนวนี้ ก็คือ เป็นการจับเรื่องไปเยวขึ้นมาศึกษาอย่างเป็นกิจลักษณะ ประสานกันไปกับการศึกษาเรื่องชนชาติไทในประเทศจีนหรือในทำนองกลับกัน ทำให้ได้เนื้อหาสาระตรงประเด็น เพราะมีการตั้งโจทย์ชัดเจน

แต่จุดอ่อนของการศึกษาแนวนี้ ที่สำคัญที่สุดก็คือ แม้ผู้ศึกษาจะพยายามชี้ให้เห็นว่า *ไปเยว* เป็นเรื่องของ *ชนป่าเถื่อนร้อยเผ่า* แต่ก็มีแนวโน้มนำผู้อ่านให้เข้าใจว่า *ไปเยว* เป็นสมการเดียวกันกับ *ชนชาติไท* หรือ *ชนชาติไท* ก็คือ *ไปเยว* นั่นก็คือ ชนชาติไทกลุ่มต่าง ๆ มีที่มาจาก *“ชนป่าเถื่อนร้อยเผ่า”*

หากผู้ที่จับเรื่องนี้มาศึกษาต่อ หรือเผยแพร่แนวคิดนี้โดยไม่ได้ระมัดระวังหรือสำเนียงถึงปัญหา ที่เป็นจุดอ่อนดังกล่าว ก็อาจทำให้เกิดความโน้มเอียงมากยิ่งขึ้นได้ ซึ่งเสี่ยงต่อความผิดพลาดทางวิชาการ เพราะความจำกัดของข้อมูล เนื่องจากต้องอาศัยหลักฐานจากเอกสารจีน และขาดข้อมูล สนามที่จะใช้ตรวจสอบ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องไปเยวแนวประวัติศาสตร์จารีตนี้ ก็ยังควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างลุ่มลึกต่อไป เพราะเรายังขาดข้อมูลด้านนี้ และข้อมูลที่ได้มาก็ยังกระท่อนกระแท่น ทำให้ผลงาน เรียบเรียงทั้งสองเรื่องยังขาดลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์และยังไม่เป็นแบบบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรสนับสนุนให้ศึกษา แปล เรียบเรียงจากเอกสารประวัติศาสตร์จีนชั้นปฐมภูมิ อย่างมีลักษณะวิพากษ์ ด้วยวิธีการศึกษาและฐานความคิดทางทฤษฎีของเราเอง โดยมีการตีความจากจุดยืน ทศนะ และมุมมอง ของคนไทย ซึ่งน่าจะคุ้นเคยกับ *“วัฒนธรรมไท”* มากกว่า *“ชาวจีน”* ปัจจุบัน

การศึกษาเรื่องไปเยว แนวประวัติศาสตร์จีน

(Chinese History Perspective)

การศึกษาประวัติศาสตร์จีน ทั้งสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ราชวงศ์ต่าง ๆ ของจีน อย่างละเอียด จะมีความเชื่อมโยงถึงประวัติศาสตร์

สังคมของไป๋เยว่ได้เป็นอย่างมาก ตัวอย่าง งานเขียน-เรียบเรียง ประวัติศาสตร์จีน ของ คุณทวิป วรดิกล จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สุภาพใจ (2539) เป็นตัวอย่างที่ดีเลิศของการศึกษาแนวนี้ เพราะคุณทวิป ใช้ฐานข้อมูลที่กว้างขวางมาก เนื่องจากศึกษาและเรียบเรียงจากงานเขียนประวัติศาสตร์จีน ของนักประวัติศาสตร์ที่มีระดับของทางตะวันตก จึงไม่ถูกจำกัดด้วยปรากฏการณ์ด้านภาษา (จีน) การนำเสนอข้อมูลจึงมีรายละเอียดและมีวิธีการศึกษาที่เข้าถึงหัวใจ (คือ ประวัติศาสตร์จีน) ในเชิงสังเคราะห์และเป็นแบบบูรณาการ เรื่องราวประวัติศาสตร์จีนแต่ละยุคสมัยจึงเป็นทางผ่านให้เข้าไปถึงเรื่องของไป๋เยว่ได้อย่างมีชีวิตชีวา โดยที่ผู้เขียน (ชาวตะวันตก) และผู้แปลเรียบเรียง (ชาวไทย) ไม่ได้ตั้งใจศึกษาเรื่องไป๋เยว่โดยตรง กระทั่งอาจกล่าวได้ว่า อาจมิได้มีความสำเนียงหรือสนใจว่า ไป๋เยว่จะเป็น “บรรพบุรุษไทย” หรือ “บรรพบุรุษของชนชาติใด”

อย่างไรก็ตาม ข้ออ่อนของการศึกษาแนวนี้ คือ การใช้ ประวัติศาสตร์จีน เป็นโจทย์ หรือเป็นตัวตั้ง ทำให้เป็นการนำเสนอภาพ ‘จีน’ เป็นศูนย์กลาง โครงสร้างสังคมส่วนอื่น ๆ รวมทั้ง ไป๋เยว่ ที่เข้ามาปะทะสังสรรค์กับจีนและเกิดเป็นบทบาทที่มีตัวตนในประวัติศาสตร์จีน เป็นเพียงตัวรอง เป็นตัวประกอบ หรือเป็น ‘รากหญ้าต่ำต้อย’ กระทั่งเป็น ‘ตัวผู้ร้าย’ และกล่าวให้ถึงที่สุดหากสาวถึงที่มาของข้อมูล ก็ยังคงหนีไม่พ้น ข้อมูลหลักฐานที่ได้จากบันทึกประวัติศาสตร์ของจีนโดยตรงที่เขียนเรียบ เรียงผ่านสายตาแบบ ‘ด้าฮั่น’ อีกทั้งยังขาดการตรวจสอบกับพื้นที่สนามเช่นกัน

ข้อมูลไป๋เยว่ ที่จะได้จากงานศึกษาลักษณะนี้ เขียนจากจุดยืน ทศนะของชาวจีน (ฮั่น) ผ่านแว่นของผู้ศึกษาที่อาจมีอคติทางเชื้อชาติ (Ethnic discrimination) ถึง 3 ชั้น คือ จาก 1) นักประวัติศาสตร์จีน 2) นักประวัติศาสตร์ตะวันตก 3) นักประวัติศาสตร์ไทย แม้จะเป็นข้อมูลที่มีชีวิตชีวา มีรายละเอียด แต่ก็ต้องผ่านการวิเคราะห์ ขบคิดใคร่ครวญพอสมควร จึงจะสามารถสะกิดผลึก ส่วนที่เป็น ‘ไป๋เยว่’ ออกมาได้โดยไม่ผิดพลาด

การศึกษาเรื่องไ่เยว่ แนวประวัติศาสตร์ศิลปะจีน

(Chinese Art Perspective)

งานศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะจีน เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่จักได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับไ่เยว่ โดยที่เจ้าของงานศึกษาอาจจะมีได้ตั้งใจ หรือมิได้สำเนียงกว่า ตนกำลังให้ข้อมูลหรือศึกษาศิลปวัฒนธรรม ของไ่เยว่ ควบคู่กันไปกับ การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมของจีน

ตัวอย่างที่เด่นที่สุดของงานศึกษาแนวนี้ คือ ผลงานของ อาจารย์กำจร สุนพงษ์ศรี ในหนังสือ ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน ซึ่งเขียนเรียบเรียงขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุดเด่นของการศึกษาแนวนี้ คือ การวิจักษ์ชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมอันมีลักษณะเป็นสากล เพราะศิลปะเป็นสิ่งสากล ข้ามกาลเวลา และข้ามพรมแดนด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ประวัติอารยธรรม 'จีน' และศิลปะโบราณวัตถุของ 'จีน' ตลอดจนภูมิปัญญา 'จีน' ที่อาจารย์กำจร นำเสนอเชิงพรรณนา ประกอบการวิเคราะห์ และประเมินค่า ได้ให้ภาพที่มีชีวิตชีวาอย่างยิ่งของอารยธรรมจีนที่มีลักษณะซับซ้อน รุ่มรวย และดกผลึก แม้มีการเรียบเรียงและสังเคราะห์อย่างเป็นแบบบูรณาการแล้ว ก็ยังสามารถฉายเงาอดีต ย้อนยุคสมัย ย้อนกาลเวลาเผยให้เห็นศิลปะและอารยธรรมเชิงซ้อน ที่มี วัฒนธรรมไ่เยว่ แฝงฝังอยู่อย่างเด่นชัด งานศึกษาชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึง *รากร่วมทางวัฒนธรรม* ที่ จีน (ฮั่น) มีอยู่ร่วมกันกับ ไ่เยว่ หากอ่านและศึกษาด้วยสำเนียงรู้และสำนึกของชนชาติไทย พร้อมกันไปกับการตั้งโจทย์เรื่องไ่เยว่ ก็จะสามารถสกัดสิ่งที่เป็วัฒนธรรมอันดกผลึกของ ไ่เยว่ออกมาได้จำนวนหนึ่ง แต่ข้อมูลที่สกัดได้มาจากงานศึกษาลักษณะนี้ ก็ยังคงต้องนำไปศึกษาวิเคราะห์วิจัยต่อ พร้อมกับตรวจสอบกับข้อมูลในสนามวิจัย จึงจะได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

ข้อควรระวังก็คือ ผู้เขียนได้เรียบเรียงงานนี้ โดยใช้ "ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน" เป็นโจทย์ หรือ 'ตัวดูโรง' ในการดำเนินเรื่อง ศิลปะเกือบทุกชิ้น ทุกยุคประวัติศาสตร์ไ่เยว่

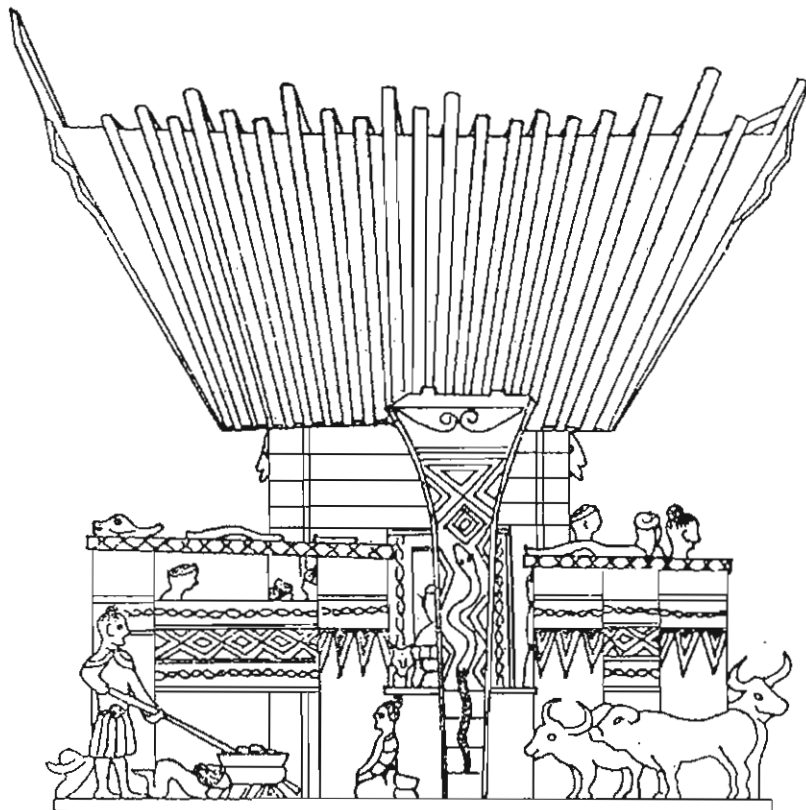
ทุกสมัย จึงได้ชื่อว่าเป็นของ 'จีน' ยังมิได้มี การจำแนกแยกแยะว่า ส่วนใด เป็นของ จีนฮั่น มองโกล ทิเบต และ ของชนพื้นเมืองหลากหลายเผ่าเช่น ไป่เยว่ การจะบ่งชี้ว่า ส่วนใด วัฒนธรรมใด ภูมิปัญญาใดเป็นของไป่เยว่ ผู้ ศึกษาต่อจะต้องทำงาน เชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบหนักหน่วงมาก จึงจะมี น้ำหนักน่าเชื่อถือ

กล่าวโดยสรุป งานบุกเบิกเหล่านี้มีคุณูปการอย่างสูงต่อการศึกษาค้นคว้า เรื่องไป่เยว้อย่างวิเคราะห์เจาะลึกและตีความในขั้นต่อไป แต่ในบางประเด็น ปัญหาของการตีความโดยอิฐก้อนแรกที่แผ้วทางให้เราเดินต่อเหล่านี้ ก็ยังคง จะต้องมีการตั้งคำถามเชิงข้อสงสัยสำรวจตรวจสอบ ยังไม่ด่วนวินิจฉัยหรือหรือ ด่วนสรุป จนกว่าจะมีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังมากกว่าขั้นตอนที่ผ่านมา.

ตอนที่สอง

ข้อเสนอทางทฤษฎี:

ปัญหาการสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

ภาพที่ 5 สถาปัตยกรรมเรือนยกพื้น ทรงหลังคาเป็นรูปกาแล

ของชาวเยว่แห่งอาณาจักรเตียน (แถบ)

จำลองบนฝาคลองมโหรีที่ใช้เป็นหม้อใส่เบี้ยสัมฤทธิ์

ขุดพบที่ทะเลสาบเตียน เซาสื่อจี้ซาน เมืองคุนหมิง มณฑลยูนหนาน

สมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก [206 ปี ก่อนค.ศ.-ค.ศ. 24]

Dian Yue ancient house architecture

on the lid of a bronze cowrie container,

found at Dian Lake of Kunming, Yunnan, Southwestern China,

Western Han Period [206 B.C.- AD 24]

บทที่สี่

แนวคิดการสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

การสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ (Reconstruction of Ethnohistory) แยกไม่ออกจากการทำความเข้าใจเรื่อง:

การเรียนรู้ (Learning)

การรู้ (Knowing)

ความรู้ (Knowledge) และ

องค์ความรู้ (Body of Knowledge)

ในลักษณะใหม่และในความหมายใหม่

แต่เดิมสำนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพฤติกรรมศาสตร์ มอง “การเรียนรู้” ว่ามีความหมายเดียวกันกับ “การเปลี่ยนพฤติกรรม” Novak และ Gowin (Novak and Gowin: 1985) ได้เสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ “การเรียนรู้” และ “การรู้” ของมนุษย์ในลักษณะใหม่ ที่เป็นการสลัดออกจากสำนักจิตวิทยาการศึกษาแนวพฤติกรรมศาสตร์ คือ มองว่าการเรียนรู้และการรู้ของมนุษย์ในลักษณะใหม่จะนำไปสู่การเปลี่ยนความหมายของประสบการณ์ ทั้งยังขยายขอบเขตของประสบการณ์ ที่ไม่จำกัดเพียงแค่เฉพาะ “การคิด” และ “การกระทำ” เท่านั้น หากยังประกอบด้วย “ความรู้สึก”

ต่อเมื่อนำสามสิ่งนี้ คือ

“การคิด”

“การกระทำ” และ

“ความรู้สึก”

ประกอบเข้าด้วยกันและนำมาพิจารณาร่วมกันเท่านั้น บัจเจกชนจึงจะสามารถมีพลังมากพอที่จะเพิ่มพูนความชัดเจน ให้แก่ความหมายแห่งประสบการณ์ของตน และเกิดความมั่นใจว่า ตนมีสมรรถภาพพอที่จะใช้ “ความรู้ใหม่” นี้ในบริบทใหม่

โดยนัยนี้ “ความรู้” จึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา

ความเข้าใจต่อ“ความรู้” นั้น และการใช้ “ความรู้” นั้นเป็น ในบริบทใหม่ อย่าง เป็นระบบ มีขั้นตอน มีจุดมุ่งหมาย ที่แน่นอน คือ “องค์ความรู้” ที่เป็นมิติใหม่ ทางการศึกษา ซึ่งแฝงซ่อนลักษณะเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต และอย่างไม่ มีขอบเขตจำกัด ทั้งนี้ เพราะไม่อาจมีขอบเขตใดๆ ขวางกั้นพลังอำนาจแห่ง จิตมนุษย์ ที่จะสรรค์สร้างความหมายใหม่จากประสบการณ์ได้

กล่าวให้ถึงที่สุด “องค์ความรู้” แต่ละชุดล้วนเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา

ที่กล่าวกันว่า บุคคลใดค้นพบ “ความรู้” นั้น ในทัศนะของ Novak และ Gowin อาจเป็นเพียง “ความหลงผิด” ซึ่งมีอยู่โดยทั่วไป

แท้จริง “การค้นพบ” (Discovery) เป็นหนึ่งในกระบวนการของการผลิตความรู้ใหม่

ทำนองเดียวกัน “การวิจัย” (Research) ก็คือการผลิตความรู้ใหม่

นักวิจัยที่แท้จริงจะต้องไม่ถือว่า “ข้อมูล” บอกตัวเองอยู่แล้ว เพราะแท้จริงนัก วิจัยเป็นผู้เลือกหยิบข้อมูลและจัดระบบข้อมูลเพื่อนำไปสู่ “การแปลความ หมาย” ตามประสบการณ์ของตน ตามสมมติฐานของตน และตามความต้องการ ของตน

อย่างมากที่สุดที่พอจะทำได้ คือ นักวิจัยควรชี้ให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้นั้นสนับสนุนความรู้ที่เราต้องการสร้างได้แท้จริงเพียงใด

การวิจัยทางประวัติศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน

“ประวัติศาสตร์” คือ องค์ความรู้ชุดหนึ่งๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยตีความหมาย จากประสบการณ์ ที่มีทั้ง

การคิด การกระทำ และ อารมณ์ความรู้สึก

หากใช้ “ประวัติศาสตร์” ของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ เป็นตัวตั้ง ก็อาจทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นว่า “ประวัติศาสตร์” หาใช่ “ความจริงแท้” ไม่ หากเป็น “ชุดความรู้” ของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งยังผนวกกับอารมณ์ความรู้สึก ด้วย

เหตุการณ์เดียวกัน เช่นกรณีเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ ชัดแย้งกับเจ้าแผ่นดิน กรุงรัตนโกสินทร์ พงสาวดารและประวัติศาสตร์ลาว กับ พงสาวดารและ ประวัติศาสตร์ไทย ได้สร้าง “องค์ความรู้” ขึ้นคนละชุด

พระเอกในแบบเรียนประวัติศาสตร์ลาว เป็นผู้ร้ายในแบบเรียนประวัติศาสตร์ไทย และในทำนองกลับกัน

(ทวิศลิป สืบวัฒนะ 2532, 2535)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า “กลไกรัฐ” ที่แยกเป็นอิสระจากกัน มีส่วนทำให้องค์ความรู้แต่ละชุด มีพลังเพียงพอที่จะเป็นเชื้อไฟให้กับ “การผลิตซ้ำ” หรือ “การสร้างใหม่” ได้ไม่รู้จักจบ トラบเท่าที่ยังยึดถือกันว่าสังคมไทย-ลาว ยังเป็นสังคมต่างเผ่าพันธุ์

ทำนองเดียวกัน “ความรู้” เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวพันกัน เหมือนกับจะแยกกันแทบไม่ออกในปัจจุบัน ระหว่าง “สยามอยุธยา” กับ “ยวนโยนก” แท้ที่จริง ก็จัดเป็น “ชุดความรู้” ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงคนละชุด

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะประวัติศาสตร์เหล่านี้ ถูกเขียนขึ้น ทั้งด้วย ความคิด การกระทำ และผนวกด้วยอารมณ์ความรู้สึก ผสมผสานกันอย่างแยกกันไม่ออก ลิลิตยวนพ่าย เป็นแบบอย่างของ “วรรณคดีประวัติศาสตร์” ที่สร้าง “สำนึกประวัติศาสตร์” ให้เจ้าของวัฒนธรรมอยุธยา รู้สึกว่า ‘ตัวตน’ แห่งอยุธยา เป็นคนละพวกคนละเผ่าพันธุ์ กับ ‘ยวน-โยนก’ เช่นเดียวกับที่ ลิลิตตะเลงพ่าย สร้าง ‘ตัวตน’ แห่งอยุธยา ให้เป็นคนละพวก คนละเผ่าพันธุ์ กับ ‘ตะเลง-พม่า’

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน สร้าง ‘ตัวตน’ วันทอง ให้แยกเผ่าพันธุ์ แจ่มแจ้งเด็ดขาด กับ ลาวทอง

เจ้าไต่โยน ผู้สืบเชื้อวงศ์ “สิงหนวัติผู้ยิ่งใหญ่” ใน ตำนานสิงหนวัติกุมาร กลายเป็น “ธรรมิกราช ใจบาป” ใน “องค์ความรู้” ของ เชื้อสายเหล่ากอบุเจ้าลาวจาก และ ลวจักรราช หรือ ลาวจักรราช ใน ตำนานเมืองพะเยา

คงจะมีเพียง “หนึ่งในร้อย” เท่านั้น ที่ปรากฏว่า “ท้าวสูง/ขุนเจือง” ได้รับโอกาสเป็น “วีรชน” ของ สังคม “อุษาคเนย์” โบราณหลากหลายชาติพันธุ์ กระนั้นก็ตาม สังคมวิชาการไทยเรา ดูจะแข่งขันที่สุดในการสร้าง “องค์ความรู้” และยืนยัน “ชุดความรู้” ที่เป็นระบบว่า ขุนเจืองเป็นกษัตริย์เชื้อสายไทย (?!!!)

ความเป็น ‘ไทย’ อยู่ที่ตรงไหน ?

ประวัติศาสตร์การสร้าง ตัวตน 'ไทย' นั้นสั้นมาก เพียงหนึ่งร้อยปีเศษเท่านั้น
เมื่อก่อน ร.ศ. 112 (พ.ศ.2436) หลักฐานที่เก่าแก่ที่สุด อาจจะเป็น ประชุม
ประกาศรัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2405-2408) ที่พระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตน
โกสินทร์ จำแนกอย่างชัดเจนเป็นทางการว่า 'ไทย' กับ 'ลาว' เป็นคนละ
พวกกัน ดังที่ทรงมีพระมติว่า

"ลาวแคน เป็นข้าของไทย ๆ ไม่เคยเป็นข้าลาว
จะเอาอย่างลาวมาเป็นพื้นเมืองไทย ไม่สมควร"

(พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

'ไทย' ในที่นี้ คือ กลุ่มปกครองและพลเมือง "ในพระนคร" ซึ่งหมายถึง ใน
อาณาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ที่ไม่เคยเป็น "ข้าลาว" คนในพระนครนี้เป็น
"ลาว สักส่วนหนึ่ง" และเป็น "คนมิใช่ลาว หลายสิบส่วน"

(ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4, คุรุสภา 2540: 290)

แท้จริง เพียงเมื่อ พ.ศ. 2430 "ประเทศไทย" ยังหาได้แจ้งเกิดไม่

ใน พงศาวดารสยาม ปริจเฉทที่ 1 (จ.ศ.1249 / พ.ศ.2430) ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือ "แบบเรียนหลวง" ได้สะท้อนให้เห็น "องค์ความรู้" ของคนสมัย
รัตนโกสินทร์ ที่เชื่อว่า "สังคมพระนครฯ" เป็นส่วนหนึ่งของ "ประเทศสยาม"
ดังคำอธิบายว่า

"ประเทศสยามนี้แต่โบราณ บางคราวก็แบ่งเป็นหลายอาณาเขต มีกษัตริย์
ครอบครองต่างกัน เช่นกับเมืองนครไชยศรี เมืองสุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี
เมืองนครศรีธรรมราช เมืองจันทบุรี

เมืองลพบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองนครราชสีมา เมืองพิษณุโลก เมืองสุโขทัย
เหล่านี้เป็นต้น ก็เคยเป็นเมืองกษัตริย์ ครอบครองต่างอาณาเขตกันบ้าง รวม
กันบ้าง"

(พงศาวดารสยาม 2430 : 1)

"ประเทศลาว" เป็นคนละประเทศกับ "ประเทศสยาม" แต่ก็เคยมีอำนาจถึง
ขึ้นได้อาณาเขตตลอด "ประเทศสยาม"

"ประเทศลาว" ในทัศนะของผู้เขียนพงศาวดารสยาม ฉบับที่ให้ใช้เป็น
หนังสือแบบเรียนหลวงนี้ มีที่มาจาก "ประเทศลาวพุงดำ" ซึ่งปกครองโดย
กษัตริย์วงศ์เชียงราย ดังข้อความใน พงศาวดารสยาม ว่า

“บางคราว กษัตริย์ในประเทศลาวมีอำนาจ ก็ได้อาณาเขตตลอดไปใน
ประเทศสยาม ปรากฏอยู่ในเรื่องราวโบราณ คือ พระราชพงศาวดารเหนือ
เป็นต้น...

ในสมัยเมื่อก่อนสร้างกรุงเทพมหานครนั้น กษัตริย์ในวงศ์เชียงราย ประเทศลาวพอง
ดำ ครอบครองตลอดประเทศสยาม มีอำนาจมากได้อาณาเขตกว้างขวาง
ข้างใต้ตลอดถึงประเทศมาลายู เมืองมอญ และเมืองทวาย ฝ่ายตะวันออกถึง
ประเทศเขมรฝ่ายเหนือ จนถึงประเทศลาว”

(พงศาวดารสยาม 2430 : 2)

หากยึดข้อความนี้เป็นหลัก จะเห็นได้ว่า ก่อน ร.ศ. 112 “ตัวตนแห่งความ
เป็นไทย” และ “ประเทศไทย” ยังไม่เกิด

เหตุที่มีผู้สร้างตัวตน “ไทย” ขึ้นมาและทำพื้นที่-ผู้คนให้กลายเป็นไทย (Thai-
ization) นั้น มีผู้วิเคราะห์ว่า เกิดขึ้นจากการที่ฝรั่งเศสยึดครองดินแดนฝั่งขวา
ของแม่น้ำโขงไป ดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงจึงต้องถูกทำให้เป็นไทย เพื่อ
ความอยู่รอด ความเห็นนี้มีหลักฐานสนับสนุนคือ กระทรวงมหาดไทย อันมี
สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นเสนาบดี ได้เปลี่ยนชื่อมณฑลดั้งเดิม
ให้กลายเป็นมณฑลส่วนหนึ่งของสยามประเทศ อาทิ

มณฑลลาวพวน เป็น มณฑลอุดร

มณฑลลาวกาว เป็น มณฑลนครราชสีมา

มณฑลลาวเฉียง เป็น มณฑลพายัพ

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายมหาดไทยก็ยังเห็นว่า “ชาวลาว” ในพื้นที่บางแห่งโดย
เฉพาะมณฑลอุดร เป็น “ชนชาติไทย” และพูด “ภาษาไทย” ดังที่สมเด็จพระ
ยาดำรงราชานุภาพ ทรงบันทึกความเห็นไว้ว่า

“ฉันเดินบกไปจากเมืองนครราชสีมา 5 วัน เข้าเขตมณฑลอุดร ที่เมืองชนบท
พอถึงเมืองชนบทก็เห็นชาวเมืองผิดกับเมืองนครราชสีมา ทั้งเครื่องแต่งกาย
และฟังสำเนียงพูดภาษาไทยแปร่งไปอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งชาวกรุงเทพฯ สำคัญ
กันมาแต่ก่อนว่าเป็นลาว แต่เดี๋ยวนี้ รู้กันมากแล้วว่าเป็นไทย มิใช่ลาว...และ
เรียกชาวเมืองซึ่งอันที่จริงเป็นชนชาติไทย ว่า ลาว”

(นิทานโบราณคดี : 374-376)

หากยึดตามมติกรมพระยาดำรงฯ ตามข้อความข้างต้น ‘ลาวพวน’ เป็นไทย
แต่ ‘ลาวกาว’ ไม่เป็นไทย ยัง คงเป็นลาว ส่วน ‘ลาวเฉียง’ แห่งมณฑลพายัพ

นั้น ยังไม่มีความเห็นในที่นี้ ทว่า หลังการปฏิวัติ 2475 ท่านทรงเห็นว่าเป็น
‘ลวะ’ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ถ้าจะหาคำตอบว่า *ความเป็นไทย* นั้นอยู่ที่ตรงไหน ?

คำตอบที่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร คือ กระทรวงมหาดไทย คือ
องค์การกำหนดความเป็น “ชาติไทย” และ “สัญชาติไทย” นับแต่หลัง ร.ศ. 112
ว่า

“แต่เมื่อสืบไป เจ้าหน้าที่แต่ละแผนก ทุกหัวเมืองใหญ่น้อย ในมณฑลตะวันออก
ออกเฉียงเหนือ เมื่อจะมีการสำรวจสำมะโนครัว หรือหากมีราษฎรมา
ติดต่อที่จะต้องใช้แบบพิมพ์ทางราชการ ให้ปฏิบัติใหม่โดยกรอกในช่อง
สัญชาตินั้นว่า ชาติไทย บังคับสยามทั้งสิ้น

ห้ามมิให้ลงหรือเขียน ในช่องสัญชาติว่า ชาติลาว ชาติเขมร ส่วย ผู้ไทย
ฯลฯ ดังที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อนเป็นอันขาด”

(อ้างใน เต็ม สิงห์สุริต, ผังขวาแม่น้ำโขง 2499 : 120)

จากชุดความรู้ข้างต้น อาจสรุปได้ว่า

“ไทย” เป็นชื่อรัฐประชาชาติ ซึ่งมีหลายชนชาติอาศัยอยู่ปะปนกันมายาว
นานในอาณาเขต “ประเทศสยาม”

ประเทศสยามเป็นคณะประเทศกับประเทศลาวพุงดำ ซึ่งมีประชาชน
ส่วนใหญ่เป็นชาวลาว

ชาวลาวและอีกหลายชนชาติ ได้กลายเป็นคนสัญชาติไทย ในบังคับ
สยามในช่วงหลัง ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436)

ระยะเวลาประมาณร้อยปีนี้เองที่ตัวตนแห่งความเป็น “ไทย” และรัฐ
ประชาชาติ “ไทย” ได้อุบัติขึ้นในแผ่นดินสยาม

โดยนัยนี้ “ไทย” มีความหมายเป็นชื่อ “วัฒนธรรม”

มากกว่าเป็นชื่อ “ชาติพันธุ์”

แล้วลาวคือใคร ? ลาว-ลวะ กับ ลาว-อ้ายลาว เป็นพวกเดียวกันหรือไม่ ?

เป็นที่น่าสนใจว่า ในขณะที่สำนักประวัติศาสตร์ราชวงศ์จักรี อันมีสมเด็จพระ
พระยาดำรงราชานุภาพเป็นเจ้าสำนัก ถือคติว่า “ไทย” ในประเทศสยาม ซึ่ง
ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย เป็นคณะพวกกับ “ลาว” ในประเทศลาวพุง
ขาว (ล้านช้าง) และประเทศลาวพุงดำ (ล้านนา) นั้น นักภาษาศาสตร์